Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo Biblioteka

This weekly newspaper was mailed on Tuesday, January 10, 1995

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 2 (2341) 1995 SAUSIS-JANUARY 10 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • NUMERIO KAINA – $1

Atgyjantis imperializmas

Likimas žmones suartina; tautas subendrina ir surikiuoja siekti tų pačių tikslų. Jei viena pavergta, kenčia ir kita; jei vieną slegia, skauda ir kitai. Tuo tautos supanašėja, darosi gimininges, nepaisant visų kitokių skirtingumų.

TAUTŲ pavergimas toli gražu dar nėra pasibaigęs. Didžioji šio šimtmečio pavergėja Sovietų Sąjunga, formaliai jau subyrėjusi, bet yra palikusi visus rusus jungiantį ir vienijantį pagrindą – dar carų pradėtą imperializmą. Ant jo rikiuojasi ir naujoji Rusija su savo globotiniais – Nepriklausomų valstybių sandrauga (NVS). Staigus sovietinės imperijos žlugimas ir gana greitas, demokratiniais šūkiais nuspalvintas, naujų kelių ieškojimas sujaukė nusistovėjusį komandinio tipo gyvenimą, perpintą senomis rusiškomis ambicijomis. Toje maišatyje išsilaisvino Lietuva, Latvija ir Estija, nepriklausomybes paskelbė beveik visos buvusios Sovietų Sąjungos respublikos. Laisvės dūžiais nuskambėjo ilgai laukta valanda ir Čečėnijai. Deja, tam mažam Kaukazo kalniečių kraštui, rusų užkariautam XVIII šimtmečio pabaigoje, laisvės prošvaistė buvo trumpa. Prieš 1994 metų Kalėdas B. Jelcino pasiųstos divizijos sugarmėjo į tarpukalnių slėnius malšinti "sukilimo" ir atstatyti "tvarkos". Laisvasis pasaulis kasdien stebėjo įvykius, žurnalistai perdavinėjo paskutines žinias. Didžiuosiuose dienraščiuose netrūko karo veiksmus ir jų pasekmes vaizduojančių nuotraukų. Televizija nesigailėjo vaizdinių pranešimų apie Grozno bombardavimus, liepsnose skęstančias alyvos valyklas. Šiurpu, bet dar daugiau apmaudu, kai matoma, kaip užgniaužiama laisvė, kaip milžinas pats muša ir pats rėkia. Minia silpnesniųjų pusėje: komentarų ir užuojautų netrūksta. Vakarų politikai betgi savo jausmus dangstė ir tyliai pritaria rusų pareiškimui, kad tai "vidaus reikalas".

PRISIMENAME 1991-ųjų sausio 13 Vilniuje, Gorbačiovo "vidaus reikalus", JAV prezidento G. Bush'o matomus ir nematomus linkčiojimus. Šiandien kažkas panašaus – B. Clinton'as, anuomet aštriai kritikavęs sąvąjį prezidentą, dabar pats ne kitoks. Senoji baimė vis dar gaubia Baltuosius rūmus. Kažkas įspėja žiūrėti ateitin ir neprarasti būsimo kliento. Jei taip, ką gi reiškia tas mažas krislelis – Čečėnija? Šiaip taip gal ir galima suprasti tuos tarptautinius verslininkus, bet sunku suprasti toje pačioje vergijoje kentėjusius, dabar jau laisvus ir kol kas paliktus ramybėje. Jų tyla daugiau gąsdinanti, negu imperialistų divizijos. Negi kadaise padarytos tylėjimo, nuolaidžiavimo ir neutralumo klaidos taip greitai užmirštos ir vėl kartojamos kitų žmonių? Galimas dalykas, kad ta pati baimė šmėkliškai driekiasi, kai tik bandome ką nors savarankiškai daryti, patys be didžiojo kaimyno patarimų ar nurodymų ką nors spręsti. Rusijos saugumo išprovokuotas Čečėnijos užpuolimas yra kruvinas ženklas ir priminimas visoms buvusioms Sovietų Sąjungos respublikoms, taigi ir Lietuvai. Žingsnis po žingsnio į vakariečių laiminamas reformas – kartu žingsnis po žingsnio ir į subyrėjusios imperijos lipdymą. Apdairumas ir tikslus įvykių įvertinimas būtinas norint apsaugoti nepriklausomybę. Po beveik penkerių metų nuo jos paskelbimo lyg ir nebetiktų šiandien klausti: kas atsitiktų, jei reikėtų pakartoti aną Sausio 13-tąją; kas užsidarytų seimo rūmuose, kas atsistotų nuogomis rankomis prieš tankus? Nuogąstavimų užtenka visose pusėse, gal dar ir dėl to, kad per maža dalis, kovojusi už nepriklausomybę, gavo mandatą ją saugoti. Č.S.

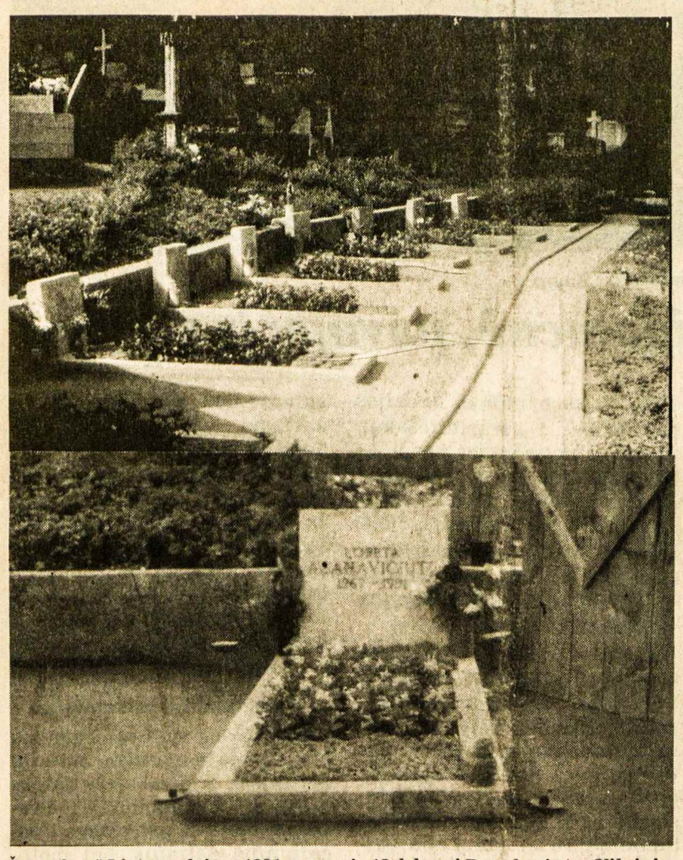

Žuvusių už Lietuvos laisvę 1991 m. sausio 13 d. kapai Rasų kapinėse Vilniuje. Žemiau – LORETOS ASANAVIČIŪTĖS kapas. "Ėjom ginti laisvės nelygioj kovoj, dabar amžiams ilsimės laisvoj Lietuvoj" Nuotr. St. Matulionio

Ryškėja imperinė Rusijos politika

Imperinis taikos palaikymas vyksta daugelyje buvusių sovietinių respublikų

Geoffrey York, Toronto "The Globe and Mail" korespondentas, 1994 m. lapkričio 19 d. rašė iš Gruzijos, kad, labai atidžiai įsižiūrėjus, galima pastebėti mažytį mėlyną ženkliuką ant Rusijos kareivių šalmų, uniformų ir tankų. Tai yra vienintelis įrodymas, jog 2,500 kareivių atvykimo į Gruziją tikslas yra taikos palaikymas, o ne imperijos plėtojimas.

Du tikslai

Rusai kareiviai prisipažįsta turintys ir kitą, neoficialų uždavinį: apsaugoti Maskvos įtakos sferą savo vadinamame artimajame užsienyje, būtent penkiolikoje buv. sovietinių respublikų, aiškina York. Rusijos taikos palaikymo misijos kelia vis aštresnę kontroversiją. Jis cituoja Zbigniew Brzezinskio, buvusio JAV valstybės saugumo patarėjo, pastabą, jog Rusijos tarpininkavimas mažai skiriasi nuo jos imperinių kėslų.

Jungtinės Tautos davė oficialų leidimą Rusijos kareiviams palaikyti taiką tarp gruzinų ir abkazų karo draskomoje Abkazijoje prie Juodosios jūros. Tačiau jų komendantas, majoras-generolas Vasilius Jakuševas, sako, kad kareivių buvimo priežastis yra dvilypė - taikos palaikymas ir Rusijos interesų apsaugojimas. Buv. sovietinių respublikų teritorija Rusijai yra labai svarbi, teigia jis. Po 70 metų bendro gyvenimo ir pažangos yra sunku atsiskirti. Jis visai atvirai klausia: "Kodėl Rusija negali turėti gyvybinių interesų zonos, jei tokią turi JAV?" Pasak jo, Rusija domisi šio pakraščio pastovumu, nes jei artimajame užsienyje yra ramu, visiems gyventojams yra geriau. Jis aiškiai rodo pasipiktinimą dėl JAV kritikos Rusijos taikos palaikytojams. Jo manymu, JAV save laiko vienintele valstybe, kuri gali diktuoti pasauliui; šaltasis karas nepasibaigė - tik politikai paskelbė jo galą.

York aiškina, kad Jungtinės Tautos neturi iliuzijų dėl Rusijos taikos palaikymo misijos. Vieno aukšto JT pareigūno Gruzijoje nuomone, Rusija aiškiai nori čia plėsti savo įtakos zoną, ir jis sako, kad tai yra logiška, čia yra jų "kiemas" - taip kaip Haitis yra artimas JAV-ėms, dėl ko JAV ten nuvyko.

Svarbiausi taikiniai

Nauja Rusijos karinė doktrina, pernai Maskvos patvirtinta, aiškiai išdėsto Rusijos susidomėjimą buv. sovietinėmis respublikomis: "Saugumo motyvais Rusijos federacijai gali tekti savo dalinius ir kitas priemones siųsti už savo teritorijos ribų." Prezidentas Borisas Jelcinas, rudenį kalbėdamas Jungtinėse Tautose, irgi neslėpė Rusijos noro plėsti savo įtakos sferą.

Jis pripažino, kad buvusios sovietinės respublikos yra Maskvos užsienio politikos svarbiausi taikiniai. B. Jelcinas apibūdino jų santykius kaip "kraujo ryšį" ir pasakė, kad didžiausia taikos palaikymo našta tenka Rusijos federacijai. Šis jo pasakymas, pavadintas Jelcino doktrina, atrodytų galintis pateisinti Rusijos įsibrovimą į bet kokią buv. sovietinę teritoriją. Visose buv. sovietinėse respublikose yra tūkstančiai Rusijos kareivių, išskyrus Azerbaidžaną ir Baltijos kraštus, teigia autorius.

Visaip režisuojant vietinius etninius konfliktus ir teikiant karinę pagalbą įvairioms kariaujančioms šalims parinktais momentais, Kremliui yra pavykę savo įtaką plėsti beveik visose savo buvusiose teritorijose. Gruzijoje, Moldovoje ir Tadžikistane Rusija konfliktus paaštrino, siųsdama samdytus karius ir karinius reikmenis priešingoms pusėms o kovoms siautėjant siuntė savo kareivius taikai palaikyti.

Kaukaze Rusija savo jėgą įtvirtino tokiu būdu tarpininkaudama kovose tarp abkazų ir gruzinų 1992 ir 1993 metais. Gavo leidimą pastatyti tris naujas bazes Gruzijoje ir prikalbino Gruziją jungtis į Nepriklausomų valstybių sąjungą (NVS), kurioje Maskva turi vyraujantį balsą tarp 12 buv. sovietinių kraštų.

Rusija ir JT principai

Gruzijos vadovas Eduardas Ševardnadzė stengėsi atsipalaiduoti nuo Rusijos įtakos, tačiau jis pripažįsta, kad tai beveik neįmanoma. Gruzinams, sako jis, "saulė teka šiaurėje". Kaimyninėje Armėnijoje rusai išsikovojo teisę pastatyti dar dvi naujas bazes dėl to, kad armėnai negali verstis be Rusijos ekonominės paramos, 6 metus kariavę su Azerbaidžanu dėl armėnų apgyvendintos Nagorno-Karabako srities.

Maskva seniai stengiasi savivaliauti taikos palaikymo žygiuose buv. sovietiniuose kraštuose ir vengia tarptautinio tikrinimo "savo" įtakos zonoje. Praėjusiais metais JT nepatvirtino Rusijos karinių pajėgų buvimo Gruzijoje ir pabrėžė, kad tos srities taikos daliniuose negali būti daugiau kaip trečdalis rusų. Normaliai JT neleidžia taikos palaikymo dalinių sudaryti tik iš vienos valstybės karių ar iš kaimyninių valstybių, turinčių tiesioginių interesų tame konflikte. Abiems principams nusižengia Rusijos dalinių dalyvavimas Gruzijoje. Tačiau po stipraus spaudimo iš Maskvos JT nenoromis sutiko, kad Rusijos kariai Gruzijoje liktų. Rusijos diplomatai grasino, jog priešinsis JAV įsiterpimui į Haitį, jeigu JT nepatvirtins jos misijos Gruzijoje.

1994 m. lapkričio mėn. Europos valstybės prikalbino Rusiją apsiriboti 30% dalinių, dalyvaujančių Nagorno-Karabake. Nepaisant riboto dalyvavimo, misija šioje srityje yra labai naudinga Rusijai. Jai suteikiama proga įkelti koją į Azerbaidžaną, kuris strategiškai itin svarbus dėl gausių naftos šaltinių.

Be to, pažymėtina, kad naujosios Rusijos kėslus labiausiai išryškino jos karinis žygis į Čečėniją, sukėlęs net Vakarų nerimą ir vidinės opozicijos pasipriešinimą. **RSJ**

(Nukelta į 2-rą psl.)

Savaitė Lietuvoje

Stabdoma humanitarinė pagalba Čečėnijai

Lietuvoje humanitarinę pagalbą Čečėnijos pabėgėliams, sužeistiesiems ir nukentėjusiems organizuoja tarptautinė nevyrausybinė organizacija "Gydytojai be sienų" (GBS) ir seimo "Geros valios misija". Kaip rašo ELTA gruodžio 29 d., Lietuvos aviacijos firmų lėktuvai su humanitariniais kroviniais ir gydytojais jau tris dienas laukė vizų ir leidimo ten skristi. Rusijos ambasadorius Lietuvai N. Obertyševas atsisakė priimti "GBS" delegaciją iš Belgijos net po Lietuvos URM kreipimosi, nes nebuvo gavęs nurodymų iš Rusijos URM. Sausio 5d. ELTA vėl praneša, kad misijos nariai ir gydytojai dar negavę leidimų išskristi. Rusijos ambasada pranešusi, kad "Lietuvos Seimo tarpininkavimas Rusijos-Čečėnijos konflikte nėra būtinas". Sausio 4 d. Rusija pasiūlė misijos lėktuvams skristi tik į Rusijos valdomus orauosčius.

Karinio tranzito taisyklės

ELTOS žiniomis, sausio 1 d. pradėjo veikti naujai prie Krašto apsaugos ministerijos įsteigta Transportavimo tarnyba, kurios tikslas yra lydėti karinius ir pavojingus užsienio valstybių geležinkelio sąstatus, pervežamus per Lietuvą. Krašto apsaugos ministeris Linas Linkevičius teigė, nesitikintis, jog taisyklėms bus padaryta esminių pakeitimų. Užsienio reikalų ministerijos sekretorius Albinas Januška tvirtino, kad bet kokie taisyklių pakeitimai bus Lietuvos vidaus reikalas.

Įsipareigota saugoti ozono sluoksnį

Kaip rašo "Lietuvos rytas" gruodžio 22 d., Lietuvos vyriausybė nutarė prisijungti prie 1985 m. Vienos sutarties dėl ozono sluoksnio apsaugos ir 1987 m. Montrealio protokolo dėl ozono sluoksnio ardančių medžiagų. Nutarta priimti ir Muitinių bendradarbiavimo tarybos 1990 m. rekomendaciją įtraukti į statistikos sąrašus medžiagas, kontroliuojamas pagal Montrealio protokolą. Vienos sutartis, kurią yra pasirašiusios ir patvirtinusios 125 pasaulio valstybės, ir Montrealio protokolas su 122 kraštų signatarais leidžia valstybėms bendradarbiauti ozono sluoksnio apsaugojime ir reguliuoti prekybą ozono sluoksniui kenksmingomis medžiagomis ir jų turinčiomis prekėmis.

Naujos vizų taisyklės

ELTA skelbia, jog nuo sausio 1 d., spalio 11 d. nutarimu, Lietuvos vizos nebus išduodamos pasienio punktuose užsieniečiams, vykstantiems į Lietuvą dirbti arba mokytis. Šias specialias vizas bus galima gauti tik diplomatinėse atstovybėse bei konsulinėse įstaigose užsienyje, padavus prašymą su nuotrauka bei pasu ar kelionės dokumentu. Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos teikia leidimus toms įstaigoms išduoti tokias vizas, galiojančias ne ilgiau kaip 2 metus.

Nafta iš Arabijos?

Savaitraštis "The Baltic Independent" (gruodžio 16-22) praneša, kad Lietuvos vyriausybė tiria naftos importavimo iš Saudi Arabijos galimybes, kad mažiau reikėtų pasikliauti Rusijos eksportu. Gruodžio pradžioje Baltijos valstybėse lankėsi Saudi Arabijos delegacija su neoficialiu vizitu, kurį surengė "Baltic Fund" investicijų fondas. Lietuvos ekonomikos ministeris Aleksandras Vasiliauskas teigė, kad naftos eksploatacija Rusijoje yra nukritus 2.5 karto, ir yra atsiradę daugiau negu vien politinių sunkumų jos importui. Su Saudi Arabijos delegacija buvo aptarta naftos terminalo pastatymo galimybės ir Klaipėdos naftos įmonės bei Mažeikių perdirbimo stoties remontas. Delegacijos vadovui užklausus apie laisvosios ekonomikos zoną, ekonomikos ministeris teigė, kad įstatymas jau paruoštas ir laukia tik seimo patvirtinimo naujų metų pradžioje.

Seimo atstovas išstojo iš LDDP

"Lietuvos rytas" (gruodžio 20 d.) pranešimu, Lietuvos seimo LDDP frakcijos narys, Užsienio reikalų komiteto vicepirmininkas docentas Algirdas Gricius išstojo iš LDDP "dėl esminių nesutarimų dėl Lietuvos užsienio politikos su seimo Nacionalinio saugumo komiteto pirmininku V. Petkevičiumi... A. Gricius - pirmasis LDDP narys Seime, pareiškęs, jog išstoja iš Demokratinės darbo partijos". Jam pasitraukus, LDDP dar liktų didžiausia seimo frakcija, tačiau ji neturėtų balsų daugumos, jeigu visi kiti seimo nariai balsuotų vieningai. Sei-

(Nukelta į 9-tą psl.)

Lietuvos laisvės aukos – kryžius su 1991 m. sausio 13 d. žuvusių prie televizijos bokšto nuotraukomis Nuotr. St. Matulionio

KANADOS ĮVYKIAI

Trys papildomi rinkimai Kvebeke

Ministerio pirm. J. Chretieno liberalų vyriausybė paskelbė papildomus Kanados parlamento rinkimus vasario 13 d. trijose rinkiminėse apylinkėse. Iš tikrųjų tuščią vietą turėjot tik rinkiminė apylinkė Brome-Missisquoi prie Montrealio, automobilio nelaimėje žuvus ten parlamentan išrinktam Kvebeko bloko atstovui Gastonui Peloquin. Kitose dviejose apylinkėse papildomus rinkimus atnešė jau išrinktų atstovų sąmoningas pasitraukimas. Montrealio St. Henri-Westmount apylinkėje atsistatydino liberalas David Berger, pakviestas ministerio pirm. J. Chretieno patarėju. Ši apylinkė yra laikoma saugia liberalų tvirtove.

Kanados liberalai tikisi, kad šios apylinkės atstove parlamente dabar bus išrinkta Lucienne Robillard, pralaimėjusi kitoje apylinkėje paskutiniuosius viso Kanados parlamento rinkimus 1993 m. spalio 25 d. Ministeriui pirm. J. Chretienui reikės jos paramos federacinės Kanados politikai, kai atsiskyrimo referendumą paskelbs separatistinės Kvebeko partijos vadas J. Parizeau. Atsistatydinusio parlamentaro D. Bergerio dabar jau laukia 48.000 dolerių parlamentinė pensija ir gerai apmokamas prestižinis darbas ministerio pirm. J. Chretieno patarėju. Pensijos suma jam betgi bus atskaityta iš naujosios patarėjo algos.

Rinkiminėje Kanados sostinės apylinkėje Ottawa-Vanier atsistatydino ten rinkimus laimėjęs liberalas Jean Gauthier, paskirtas Kanados senatoriumi. Šioje apylinkėje yra 45% anglų kilmės ir 38% prancūzų kilmės gyventojų. Jai tvirtesnio kandidato, atrodo, ieškos laikinai Kanados progresyviųjų konservatorių vado pareigas einantis Jean Charest. Spėjama, kad šiais papildomais rinkimais ministeris pirm. J. Chretienas nori pasitikrinti savo vis dar aukštą populiarumą ir turėti stipresnių atstovų kovai su premjeru J. Parizeau šiemetiniam Kvebeko nepriklausomybės referendume.

Nuo1995 m. sausio 1 d. metinės įmokos Kanados pensijų planui nuo 806 dolerių padidėjo iki 850,50. Britų Kolumbijoje automobilių registracijos plokštės vidutiniškai pabrango 2,5%. Atlanto provincijose 2-3% buvo padidintas mokestis už keltų laivų paslau-

Šiame numeryje:

Atgyjantis imperializmas
Baimės tyla žmoniją daugiau gąsdina, negu karių divizijos
Ryškėja imperinė Rusijos politika
Maskva savivaliauja taikos palaikymo žygiuose
Čečėnija ir Lietuva
Du iškiliausi Rusijos generolai piktai pasmerkė užpuolimą
Amerikos kariuomenė, pavojai ir moterys
Kovinio skridimo egzaminai moterims – lakūnėms lengvesni
Kaip žarstė žarijas
Buvę partizanai protestuoja prieš istorinių faktų iškraipymą
Atgimė Lietuva, neatgimė mokykla
Mokytojai tebesinaudoja komunistinės ideologijos literatūra
Nauji įstatymai Ontario provincijoje
Priešmirtiniai įgaliojimai yra labai svarbus dokumentas
Net komunistų keiksmai išėjo į gera...
Poetas B. Brazdžionis – 25-tasis Vytauto Didž. un-to garbės daktaras
Kalbos tarša ir nesuprantamoji poezija
Poetas Henrikas Nagys atsako į kun. K. J. Ambraso klausimus

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905-275-4672. FAX 905-275-1336.

Canada Post Canadian Publications Mail Sales Product Agreement nr.1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaitė-Jonaitienė, Č. Senkevičius, G. Gaižutienė. Metinė prenumerata – $40, pusmetinė – $20, rėmėjo – $50, garbės – $60 (Amerikoj – JAV dol.) oro paštu – $115. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905-275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Membership fee: regular $40.00, supporter $50.00, honorary $60.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada.

Čečėnija ir Lietuva

Nors jau keletą metų plačiai kalbama apie proveržius į demokratiją, tarytum kitų pavadinimų nebebūtų — dar negreit išryškės Rytų Europos veidas, nutrūkus visa laikiusioms Maskvos gijoms. Beveik vienodi sunkumai slegia vadinamuosius pokomunistinius kraštus. Nėra abejonės, kad Kremlius šią būklę sumaniai išnaudoja gijoms raišioti ir bent tuo saviškiams įrodyti, kad dar ne viskas žuvę. Tiems sudėtingiems uždaviniams atlikti, atrodo, iniciatyva palikta niekur nedingusiam ir didelį patyrimą turinčiam saugumui, žinomam KGB vardu.

Rankomis prieš tankus

Dažnai rašantis Kanados dienraščiuose politiniais klausimais, įžvalgus Rytų Europos problemose komentatorius Eric Margolis "The Ottawa Sun" 1994 m. gruodžio 15 d. laidoje paskelbė straipsnį, pavadintą "KGB kontroliuoja Kremlių". Jis rašo: "Kai kiniečiai studentai, reikalaudami laisvės ir demokratijos, demonstravo Tiananmen aikštėje, valdžios kariniai daliniai į juos šaudė, žudė". Kinija dėl to tarptautinėje plotmėje susilaukė pasmerkimo. O dramatiškas įvaizdis žmogaus, bandančio rankomis sulaikyti puolantį tanką, supurtė pasaulio sąžinę.

Gruodžio 13 d., antradienį — rašo toliau E. Margolis — beginkliai čečėnai stovėjo ant kelio netoli savo sostinės Grozny ir laukė karinio rusų įsiveržimo. Čečėnai ginčyjosi su rusų komendantu dėl laisvės jų mažo krašto, paskelbusio nepriklausomybę 1991 m. po šimtą metų trukusios okupacijos. Bet rusų tankai šaudydami riedėjo pirmyn.

"Vidaus reikalas"

Dar pralietas kraujas nebuvo išdžiūvęs, kai JAV prezidentas Bill Clinton paskelbė, kad Rusijos įsiveržimas į Čečėniją esąs "vidaus reikalas". Kanada pasiliko nebylė. Pasaulis visa stebėjo tyloje. Tik *viena Estija* pasmerkė tą brutalų užpuolimą. Toliau straipsnyje nurodoma, kad šis nusikaltimas nėra "vidaus reikalas", kad čečėnai ir kitos Kaukazo tautos nėra Rusijos dalis. Jos XIX š. prievarta buvo įjungtos į Rusijos imperiją. Čečėnija buvo nugalėta tik po 50 metų trukusios aršios kovos. 1944 m. Stalinas pusę čečėnų ištrėmė ir išmėtė Centrinės Azijos koncentracijos stovyklose. Gulaguose iš keturių mirusių būdavo vienas čečėnas.

Šiandien vėl vienas milijonas ir trys šimtai tūkstančių čečėnų kovoja su Rusija dėl laisvės. Kovai dėl laisvės užgniaužti rusai yra sutelkę pačias didžiausias karines pajėgas, kokių dar nebuvo po karo su Afganistanu. Ir nuosprendis okupuoti Čečėniją buvo padarytas slaptai mažoje imperialistų grupėje. Prez. B. Jelcinas šito karo nenorėjo. Dar praeitą rugpjūčio mėn. jis pareiškė, kad nėra kalbos apie jėgos panaudojimą prieš Čečėniją. Tam pritarė 67% Rusijos parlamento ir šiaip žmonių. Taip esą ir dabar.

Slaptas suokalbis

Tačiau jau prieš keturis mėnesius Rusijos saugumas, geriau žinomas KGB vardu, pradėjo slaptą suokalbį keisti nusistovėjusią būklę ir nuversti gen. D. Dudajevo vadovaujamą Čečėnijos vyriausybę. Prezidentui B. Jelcinui nežinant, KGB paskyrė 450 JAV milijonų dolerių finansuoti numatytiems veiksmams. Taip du tūkstančiai KGB ir vidaus kariuomenės karių, apginkluotų tankais, artilerija ir karo lėktuvais, buvo paversti "Čečėnijos opozicijos daliniais" ir pasiųsti užpulti Čečėnijos respubliką. Labai maža Maskvai palankių čečėnų grupė pritarė užpuolimui. KGB tokią taktiką panaudojo Gruzijos palenkimui — nepriklausomybė tapo protektoratu.

Jelcinas pinklėse

Čečėnai betgi atpažino KGB kėslus, suėmė 70 rusų karių ir grasino jų sulikvidavimu, nebent Jelcinas pripažintų, kad tai įsiveržimas į Čečėnijos respubliką. Tuo Jelcinas buvo pagautas: jei būtų pripažinęs, kad tai KGB planas, būtų pasirodęs minkštas ir neprotingas, taipgi parodęs, kas iš tikrųjų nustato Kremliaus politiką. Todėl Jelcinas nusprendė mėginti laimę kariniais veiksmais. Jis pasiuntė į Čečėniją 40000 karių, tikėdamasis sutriuškinti pasipriešinimą, kaip tai kadaise atsitiko Rytų Vokietijoje, Vengrijoje ir Čekoslovakijoje.

Du iškiliausi generolai Aleksander Lebed ir Boris Gromov, Afganistano karo veteranai, piktai pasmerkė užpuolimą. Populiarusis A. Lebed karinius rusų veiksmus pavadino "karo žygiu prieš musulmonus". Nėra lengva žiūrėti, kaip čečėnai tvirtai stovi prieš 150 milijonų rusų ir jaučiausi esą tiesos pusėje; dar sunkiau – atsukti nugaras Stalino koncentracijos stovyklų palikuoniams ir jų vaikams, dar kartą kovojantiems už tautos laisvę, baigia savo pastabas E. Margolis.

Pataikaujanti tyla

O ką tuo reikalu sako Lietuva? Tuo tarpu ji tyliųjų pusėje. 1994 m. gruodžio 30 d. ELTos pranešimu, labai maža seimo atstovų grupė ragina gelbėti Čečėniją. Tik 29 atstovai kreipėsi į valstybių vadovus, paskelbdami išvadą, kad jei rusai griauna miestus, masiškai žudo gyventojus, reiškia de facto jie pripažįsta Čečėniją, nes nė viena demokratinė valstybė nekariauja pati su savimi. Čečėnijos užpuolimas esąs akivaizdus žmogaus teisių pažeidimas. Tai skelbia tik saujelė valdžios žmonių. Kur oficialus vyriausybės pareiškimas, kur prezidento žodis. Estija dėl savo aiškios laikysenos nieko nepraranda, o tik nusipelno garbę ir dvasinę stiprybę investuoja ateičiai. **Snk.**

Šv. Apaštalų Petro ir Povilo arkikatedra bazilika Kaune — Nuotr. K. Požerskio

Amerikos kariuomenė, pavojai ir moterys

HENRIKAS KUDREIKIS

Prezidentas Clinton'as skaičiuoja savo laimėjimus. Karinė valdžia Haiti Valstybėje išvaikyta. Prezidentas Aristid'as amerikiečių tankų jėga grąžintas į savo sostą. Baisusis Saddam'as priverstas trauktis nuo Kuveito pasienio. Clinton'as jau buvo pasirengęs paleisti Iraką dūmais, daug stipriau veikti negu prezidentas Bush'as 1991 m. Clinton'as šį įvykį iškėlė į padanges, aišku, politiniais tikslais.

Šiaurės Korėjos atominių bombų pavojus buvusio prezidento Carter'io dėka šiek tiek sustabdytas. Tai trečias tarptautinio masto pavojų židinys. Būtų dar ketvirtas – Bosnija, bet čia Amerika nesirengia kišti nosies.

Trijuose frontuose

Spaudoje klausiama, ar galėtų Amerika iš karto kovoti trijuose frontuose? Nors demokratė kongreso gynybos komiteto pirmininkė Ms. Pat Schroeder tvirtina, kad Amerikos karinės pajėgos parengtos bet kokiems tarptautiniams pavojams, deja, tuzinas tikros tarnybos ir atsargos generolų šaukia: "Ne". Senatorius John McCain, taip pat senato gynybos komiteto narys, jau seniai skambina pavojaus varpais vengti naujų pinklių ir nelaimių. Jis taip pat įteikė senatui vyr. štabo vadovybės įspėjimą, kad karinėms pajėgoms trūksta modernių ginklų, o turimiems ginklams dalių ir amunicijos, apmokymas esąs visiškai apleistas. Pasiruošimas kovai nepakankamas. Iš kariuomenės reikalaujama daug daugiau, bet dėl karinio biudžeto sumažinimo aprūpinimas sumenkėjęs. Pvz. amfibinė "Inchon" grupė (3000-2000 jūros pėstininkų), tik sugrįžusi iš Somalijos, jau po 12-kos dienų buvo pakrauti į laivus ir išsiųsti į Haiti. Tokių pavyzdžių yra ir daugiau.

Mr. McCain, Vietnamo karo veteranas, pradeda įtarti, kad Baltieji rūmai ir kongresas nesuka galvos dėl Amerikos karinių pajėgų problemų. Clinton'o valdžia, pagal McCain, vieną dieną susidurs su sunkiai įveikiamais kariniais uždaviniais.

Pats prezidentas pripažino, kad vyr. kariuomenės štabo paskelbtas pavojaus ženklas, jog trys pagrindinės divizijos (2 tankų ir 1 parašiutininkų), esančios netinkamos kovai. Šį skandalą išnaudojo respublikonų opozicija. Pagal žurnalą "Air Force" (gruodis, 1994) 1995 m. JAV aviacija praras pusę kovos lėktuvų ir trečdalį personalo, bus uždarytos 22 aviacijos bazės.

Tačiau visuose pasaulio kampuose glūdi pavojai, ypač Bosnijoje. Šią valstybę Europos (Š. Atlanto) šalys jau nurašė, dabar tą patį daro Clinton'as, nors Bosnijos karas – pavojus visai Europai, netiesiogiai paliečia ir Lietuvą. Šiandien rusai jau kelia galvas, grasina kaimynams, kartu ir Baltijos valstybėms.

Clinton'as karinį biudžetą padidino 25 milijardais dolerių – reikia pagerinti kovinę minėtų trijų divizijų parengtį.

Moterys kariuomenėje

Kai moters lakūnės valdomas lėktuvnešio sprausminis lėktuvas bekildamas krito ir nuskendo vandenyne, šis faktas nesusilaukė didelio susidomėjimo nei spaudoje, nei televizijoje. Paprastai kritika apie moteris kariuomenėje nepraleidžiama.

Pusantro šimto kovos (lėktuvnešio) lakūnų įteikė gynybos ministeriui skundą, pareikšdami, kad kovinio skridimo egzaminai moterims-lakūnėms lengvesni, daug dalykų "praleidžiama pro pirštus". Kartu skrendantiems laivyno lakūnams, kuriems dažnai gyvybė kabo ant siūlo, toks vyriausybės elgesys esąs nepateisinamas.

Suteikus moterims teisę skraidyti kovos lėktuvais, vyrai lakūnai įteikė visą eilę protestų, pažymėdami, kad joms suteikiama visokių lengvatų. Nei anksčiau minėto protesto, nei kitų nė vienas nepasirašė savo pavardėmis, nes bet kuris, išdrįsęs kritikuoti moteris kariniuose daliniuose, metamas iš tarnybos arba sumažinamas tarnybos laipsnis. Galima pridėti, kad pvz. kovinio naikintuvo moterims sėdynės pritaikymas kainuoja maždaug 40,000 dol.

Legijono, veteranų ir vietinių įgulų spaudoje kariškiai įrodinėja, jog moterys JAV karinėse pajėgose Amerikos kariniam parengimui kasa didžiulę duobę.

Amerikoje niekas nesuka galvos dėl moralinės žalos kariams, ypač jų šeimoms. Joms atitenka didžiausi smūgiai. Pvz. Kuveito karo metu 36% moterų tapo nėščiomis. Daug jų – ištekėjusios ir turi šeimas Amerikoje. Skyrybos! Bet kas suka galvas dėl skyrybų Amerikoje? Kiek tų pavainikių ir jų motinų išlaikymas veteranų ligoninėse kainuos valstybei?

Nesibaigiantys reikalavimai

Kai kurios moterų organizacijos (apie 4-5% visų moterų) reikalavo, kad moterys galėtų tarnauti kariuomenėje. Pradžioje moteris priimdavo į pagalbinius dalinius, bet moterų organizacijos su kongreso nare Ms. Pat Schroeder kėlė triukšmą toliau: "Moterys turi būti priimamos ir į kovines tarnybas". Jos savo pasiekė. Šiandien moterys skiriamos į 98% kovinių pareigų. Skamba gerai ant popieriaus. Iš tikrųjų vyrai ir toliau atliks sunkiausias pareigas: artilerijoje kilnos sunkiąsias dalis, grūs į vamzdį sunkius sviedinius, o moterys bus vairuotojos ar patrauks virvutę.

Į laivyną kovos tarnybon atvyko pirmosios 500 moterų, kurių maždaug pusė – juodaodės. Atvykus į lėktuvnešį "SS Theodore Roosevelt" moterų grupei, kažkas prasitarė, kad vienos moters metinis išlaikymas kainuos daugiau kaip 100,000 dol. negu vyro.

Laivyno vadovybei įteikti kraštutinių moterų organizacijų protestai, kad moterys neskiriamos į povandeninius laivus. Tokiame laive (aš pats mačiau Bremene) laivo įgula nedaugiau vietos turi, kaip statinėje silkės. Laivynas pažadėjo statyti erdvesnius povandeninius laivus, kad galėtų priimti moteris. Jau skelbiama, kad pirmosios moterys atvyko į povandeninių laivų bazę.

Moterys JAV kariuomenėje jau gali tapti kuopos, bataliono, pulko, divizijos, korpuso ir net armijos vadais. Vien aviacijoje jau per 10 moterų generolų, keletas juodaodžių.

Ar sveika valstybei ir jos ginkluotoms pajėgoms, kai politikai klauso marksisčių, lezbiečių ir kitokių radikalių reikalavimų?

Ar ne per toli einama, klausant kraštutinių elementų reikalavimų, nepaisančių nei moters prigimties, nei jos orumo?

• **Tauta yra marga, įvairi. Reikia ją tokią priimti ir pakęsti: pakanta, solidarumas, vienybė yra pačios stipriausios tautos tvirtovės . . . (J. Aistis)**

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

Iki šiol šis fondas išleido per 1,100,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tiktai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

FONDO TIKSLAS – LIETUVYBĖS IŠLAIKYMAS

A†A
PETRUI KURPIUI

mirus,

nuoširdžią užuojautą reiškiame jo sūnui GEDIMINUI ir LAIMAI KURPIAMS bei visai šeimai –

prel. Pr. Gaida — *Vyt. Kastytis*
E. P. Ališauskai — *V. Petrauskienė*
S. J. Andruliai — *B. S. Prakapai*
G. Balčiūnienė — *A. K. Rašymai*
V. V. Baliūnai — *L. Č. Senkevičiai*
P. O. Derliūnai — *A. H. Trussow*
G. Gaižutienė — *V. G. Tumosai*
R. A. Jonaičiai — *J. Vingelienė*

A†A
JONUI TAMOLIŪNUI

mirus,

jo žmoną BIRUTĘ, gimines bei artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime –

J. Č. Kurai — *R. D. Dionne*
J. J. Lasiai — *R. P. Kurai*

A†A
PERPETUAI JADVYGAI ALSEIKAITEI

iškeliavus amžinybėn Lietuvoje,

jos seseriai DELFINAI ZULONIENEI reiškiame gilią užuojautą –

J. Č. Kurai — *R. D. Dionne*
R. P. Kurai — *V. L. Zubrickai*
J. J. Lasiai — *B. Znotinienė*

A†A
VYTAUTUI SENKUI

staiga mirus Grand Cayman saloje,

reiškiame gilią užuojautą žmonai ONUTEI, sūnui ARVYDUI, dukroms – ALMAI, ASTRAI bei jų šeimoms –

I. A. Kusinskiai — *V. A. Ulbinai*
St. Petersburg, Florida

PADĖKA
A†A
LIUDVIKUI VAŠTOKUI

mirus, nuoširdžiai dėkojame abiejų parapijų klebonams, artimiesiems, draugams, skautų ir šaulių garbės sargyboms ir visiems, kurie taip maloniai prisidėjo prie mūsų tėvo Liudo laidotuvių.

Vaštokų šeima

PADĖKA
A†A
VYTAUTUI DOBILUI,

mylimam vyrui, tėveliui, iškeliavus amžinybėn 1994 m. lapkričio 17 d., nuoširdžiai dėkojame Prisikėlimo parapijos kunigams už maldas laidotuvių koplyčioje, atnašautas Mišias ir palydėjimą velionies į Šv. Jono lietuvių kapines Mississaugoje. Ačiū karsto nešėjams, sol. D. Radtkei už gražų giedojimą Mišių metu.

Dėkojame visiems už atsilankymą laidotuvių namuose, dalyvavimą Mišių ir kapinių maldose, už puošnias gėles, gausiai užprašytas Mišias, už aukas "Tėviškės žiburiams", už pareikštas užuojautas asmeniškai, raštu ir spaudoje. Ačiū šeimininkei J. Gurklienei už pietus, giminėms bei draugėms už skanius pyragus. Jūsų atvirą nuoširdumą liūdesio valandą visada prisiminsime.

Žmona Alina, dukros –
Violeta su vyru Bohdanu, Dalia ir Vilija

Savaitė Lietuvoje

(Atkelta iš 1-mo psl.)

mas turės nuspręsti, ar A. Gricius toliau galės vadovauti Lietuvos seimo delegacijos Vakarų Europos sąjungos parlamentinei visumai bei likti Lietuvos delegacijos nariu Europos taryboje.

Rinkimai įvyks pavasarį

Kaip skelbia RFE/RL ir ELTA, Lietuvos seimo (gruodžio 15 d.) nutarimu, savivaldybių tarybų rinkimai įvyks kovo 25 d. Vyriausioji rinkimų komisija sudarė 56 miestų ir rajonų apygardas, jų rinkimines komisijas ir paskyrė jų pirmininkus. Kandidatus į rinkimų komisijas gali siūlyti teisingumo ministeris ir Lietuvos teisininkų draugija bei politinės partijos ir politinės organizacijos, gavusios seimo narių mandatus. Šia teise galėjo pasinaudoti LDDP, Sąjūdžio koalicija, Lietuvos socialdemokratų partija, Lietuvos lenkų sąjunga bei seimo rinkimų jungtinis sąrašas, į kurį įėjo Lietuvos krikščionių demokratų bei demokratų partijos ir Lietuvos politinių kalinių bei tremtinių sąjunga.

Naujas žmogaus teisių centras

"Lietuvos aidas" praneša, kad gruodžio 2 d. seime įvyko steigiamasis Lietuvos Žmogaus teisių centro susirinkimas. Steigėjai yra seimo Žmogaus ir piliečio teisių bei tautybių reikalų komitetas, Švietimo ministerija ir grupė teisininkų. Centras bus savarankiškai veikianti Lietuvos institucija, kuri priiminės ir tirs piliečių skundus. Centras nesuristas su kitomis organizacijomis, anksčiau veikusiomis Lietuvoje ir nėra tarptautinės žmogaus teises ginančios organizacijos atstovybė.

Bendradarbiaus prokuratūros

Gruodžio 20 d. buvo pasirašytas Lietuvos ir Lenkijos generalinių prokuratūrų sutartis dėl bendradarbiavimo baudžiamojo persekiojimo srityje, nusikaltėlių keitimosi, daiktinių įrodymų tvarkos baudžiamosiose bylose. Sutartyje pabrėžtas Kauno apygardos tiesioginis bendradarbiavimas su Suvalkų vaivadijos prokurorais. Panašios sutartys jau pasirašytos su daugeliu valstybių, tačiau su Rusija dar tik rengiamasi tokiam žingsniui.

Lenkijoje šiais metais buvo sulaikyti 166 Lietuvos piliečiai, o lenkų Lietuvoje baudžiamojon atsakomybėn patraukta mažiau. **RSJ**

Seserys vienuolės karmelitės – škotė, anglė, kroatė ir penkios lietuvaitės naujokės Paštuvos šventovėje po vienuolijos atsteigimo Mišių 1994.X.1 (šv. Teresėlės dieną)

Kaip žarstė žarijas

Kraštotyros muziejuose dar nepašalinta sovietinė propaganda

ANTANINA GARMUTĖ

Namų namai – Tėvynė. Senų tėvių dangus. Šilo juosta. Kryžius gėlių darželyje. Ugnis židinyje. Žinome, kas ir kaip tuos židinius gynė. Kas draskė juos. O kaip žarstė žarijas svetimomis rankomis? . . . Buvo ir tai.

Maži miesteliai turi savo paslaptis. Kaimai. Kapinės. Deja, tik retkarčiais iš ten prabyla išniekinta, nužudyta ir melu paversta teisybė. Ji žvelgia į mus tol, kol staiga pradedame suvokti, jog tai – tikras ir jokia klasta ar gudrybėmis neatimamas mūsų dvasinis turtas. Tautos istorija.

1994 m. vasarą su Dzūkijos partizanu Vytautu Korotiejum–Naikintuvu, važiuodami iš Merkinės į Lazdijus, prašvilpėme Leipalingį. Žinojau šiame miestelyje esant nuo seniau garsų kraštotyros muziejų ir paprašiau stabtelėti ties juo. Naikintuvas atsiduso ir papurtė galvą: "Ne, ne!"

Rudenį šį muziejų aplankė Kauno tremtiniai: Jūratė Marcinkevičienė ir Stasys Sajauskas, tautodailininkas Leonas Juozonis, rumšiškietis Vytautas Markevičius ir rašytoja Birutė Adomėnienė. Muziejaus vedėjas Algirdas Volungevičius aprodė jiems sales, skirtas Dainavos apygardos partizanams. Po to . . . "Armijai-išvaduotojai" su A. Sniečkaus ir kitų "didvyrių" portretais. Ir. . . "buržuazinių nacionalistų" aukų portretais. Čia, šalia jaunos merginos – mokytojos Adelės Ūselytės nuotraukos, lankytojai išvydo ir jos nužudymo įrankį – kruviną beržinę lazdą! Prislėgti, šiurpiai sukrėsti grįžo žmonės namo . . .

Nejaugi šį nusikaltimą įvykdė partizanai? Stasys Sajauskas mąstė: "Kažkoks absurdas: mokytoją Adelę nužudė partizanai, o jos šeimą – partizanų rėmėjus, tėvą, Lietuvos savanorį iš Savanorių kaimo, 40 ha savininką, stribai ištrėmė į Sibirą? Kodėl? Juk komunistai saviškių neskriaudžia?"

Mįslė buvo įminta susipažinus su rašytojo Romo Sadausko straipsniu "Beržinė lazda" (laikraštis "Dialogas" 1992 m. kovo 13 d.). Rašytojas taip pat buvęs šio įvykio sukrėstas ir savo laiku suklaidintas. Tačiau, nenorėdamas likti apsimelavusiu, jis atskleidė tiesą: merginą nužudė stribai!

Adelė, kaip "buožės" duktė, nebuvo priimta į konservatoriją, nors išlaikė egzaminus. Mokytojavo Gailiūnuose. Pati, anot rašytojo, buvo pusiau partizanė, draugavo su Naikintuvu . . . (štai kodėl jis nesustojo Leipalingyje!).

Tose vietose siautėjo gerų žmonių ant savo galvos užaugintas pamestinukas Bronius Palockas–Tigras. Buvo stribas. Persimetė pas partizanus. Vėl grįžo pas stribus. Neveltui. Partizanų vardu iššaudė vieną šeimą Žeimiuose, kitą – Guobiniuose. Kaziuliuose iššaudė Jakentus, bet vaikai, miegoję ant krosnies, liko nepastebėti ir gyvi. Jie pasakė: buvo Tigras su rusų kareiviais!

Lemtingąjį vakarą Adelė nakvojo pas draugę. Toji prisimena, kaip atėjo nepažįstamas žmogus ir išsivedė Adelę neva pas partizanus. Mergina negrįžo.

Stribai pranešė Adelės tėvui, kad jo dukrą nužudė banditai ir parodė jos lavoną, įmestą į duobę pamiškėje. Ji buvo užmušta su šalia numesta beržine lazda. Nukapota mergaitės galva padėta prie kojų. Rusų kareivis sugriežė dantimis ir tėvui pasakė, dėbtelėjęs Palocko pusėn: "Trenk tu jam su tuo kuolu . . ."

Mokytoją Adelę nužudė smogikai, KGB samdiniai. Taip buvo kompromituojami Lietuvos partizanai. Tuo patikėjo net kunigas, laidojęs Adelę: jis viešai pasmerkė buržuazinius nacionalistus ir jų ryšininkus . . .

Kunigas tebeklebonauja. O tikrasis merginos žudikas, atrodo, gyvas ir sveikas tebegyvena Vilniuje . . .

1994 m. lapkričio 27 d. Kapčiamiestyje įvyko Dainavos apygardos partizanų suvažiavimas. Buvo pašventintas kryžius ir paminklinė lenta šio krašto partizanams ir raudonojo teroro aukoms. Paminklą pagal Leono Juozonio projektą pagamino ir pastatė šio įvykio sukrėstas rumšiškietis inž. Vytautas Markevičius. Minėjime kalbėjo įvykių liudininkė-partizanų rėmėja Gabrinė Bačanskienė, Adelės sesuo – Angelė Ūselytė-Priekulienė, partizanas Jonas Slušinskas, rašytoja Birutė Adomėnienė ir kt.

Šv. Mišias aukojo Kapčiamiesčio klebonas kun. Jonas Grudzinskas. Giedojo ir dainavo chorai, eilės skaitė aktorius K. Genys ir vietos moksleiviai. Iškilmėms vadovavo poetas Robertas Keturakis ir rumšiškietė mokytoja Agnė Maldeikienė.

Suvažiavimo dalyviai priėmė rezoliuciją, kurioje protestuojama prieš tebeklestintį sovietinį melą ir istorijos iškraipymą. Kultūros ministerijos buvo paprašyta patikrinti Lietuvos kraštotyros muziejus ir pašalinti iš jų sovietinės propagandos "eksponatus".

Kaip sunku atsipeikėti ištisus dešimtmečius melu nuodytai tautai!

Atstatykime tautos šventovę

BRANGŪS TAUTIEČIAI,

Nuoširdžiai prašome Jus kiek galint paremti mūsų Tautos šventovės – Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčios atstatymą. 1934 m. birželio 29 d. pašventinus šios bažnyčios kertinį akmenį, sparčiai pradėjo kilti didingas pastatas, turėjęs tapti Tautos Prisikėlimo simboliu (pastatas yra toje pačioje vietoje, nuo kurios kadaise okupantų patranka savo šūviais kasdien primindavo, kad esame nelaisvi). Deja, 1940 m., dėl visiems gerai žinomų priežasčių, darbas nutrūko . . .

Dabar mes esame tie laimingieji Lietuvos žmonės, kuriems lemta tęsti ir užbaigti beveik prieš šešiasdešimt metų mūsų pirmtakų su meile pradėtą darbą. Tačiau šį garbingą uždavinį pajėgsime atlikti tik visi kartu, padedami rėmėjų ir geradarių. Aukoti Tautos Prisikėlimą simbolizuosiančiai šventovei ne tik kiekvieno mūsų pareiga, bet ir didelė garbė.

Teatlygina Jums Dievas už dosnumą ir telaimina Jūsų žingsnius meilės bei tiesos kelyje.

Kun. Eugenijus Bartulis,
Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčios klebonas-atstatymo komiteto pirmininkas
Aukštaičių g. 6-2, 3035 Kaunas, Lithuania.
Lietuvos valstybinis komercinis bankas, Kauno skyrius sąsk. nr. 4700440

• **Mylėki tiesą, bet atleiski klaidą (Voltaire)**

Atgimė Lietuva, neatgimė mokykla

Šiandieną Lietuvai reikia ne tiek medžiaginės paramos, kiek dvasinės-pedagoginės pagalbos. Menkai atlyginami mokytojai tebesinaudoja sovietmečio literatūra, o mokiniai – sovietmečio leidiniais. Reikia sustiprinti naujos dvasios knygų leidybą

Dr. VIKTORAS BAŠKYS,
Šiauliai

Šiandien Lietuvos mokykla (bendrojo, specialaus lavinimo ir aukštoji) merdi. Vargana, skunki jos materialinė ir moralinė būklė. Bendrojo lavinimo mokyklos neturi lėšų patalpų remontui, mokykliniam inventoriui bei mokymo priemonėms įsigyti. Daugeliui mokytojų trūksta trūksta stiprybės, ryžto bei ištvermės vykdyti švietimo reformą tautiniu pagrindu. Šiandien Lietuvos mokykla stovi kryžkelėje ir nežinia kurlink pasuks.

Mokyklose jau nebėra spaliukų, nebėra komunistinių pionierių, komjaunimo, partinių organizacijų, neaidi trimitai, nebetrata būgnai pionierių sueigose, mokytojų nebegąsdina partiniai susirinkimai, kuriuose jie būdavo pliekiami už silpną politinį-idėjinį mokinių auklėjimą, nepakankamą komunistinės ideologijos diegimą. Vietoje buvusių komunistinių vaikų organizacijų dabar veikia skautų, maironiečių, kudirkiečių, gediminaičių ir kitokios vaikų organizacijos. Visa tai turėtų džiuginti mokytojus, nes jiems nebereikia mokytis pionieriškų maršų, nebereikia klausytis priekaištų.

Deja, daugelis mokytojų nesidžiaugia tautine mokykla. Daugiausia mokytojų skundų girdėti dėl mažo atlyginimo, dėl sunkių materialinių sąlygų, o ne dėl sunkumų, su kuriais jiems tenka susidurti, pertvarkant mokyklą tautiniu pagrindu. O jų yra nemažai. Senoji sovietinės mokyklos ideologija dar tebėra giliai įsišaknijusi kai kurių mokytojų sąmonėje ir todėl jiems labai sunku pereiti nuo komunistinio prie tautinio-patriotinio auklėjimo.

Žinoma, darbą sunkina ir nepakenčiamos materialinės sąlygos: mokytojų atlyginimai šiandien yra labai maži (vidutiniškai apie 250 Lt arba $62 per mėnesį). Energetikai gauna dvigubai daugiau. Kai kurie mokytojai palieka mokyklą, verčiasi prekyba ir pan. Tačiau dėl to neverta nusiminti: tikras mokytojas-patriotas neišeis iš mokyklos net esant sunkiausioms darbo sąlygoms. O juk dabar svarbu, kad išliktų tikrieji mokytojai – nepriklausomos Lietuvos patriotai. Deja, šiandien tokių mokytojų nedaug.

Žlugo senoji sistema, nesusiformavo nauja

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę žlugo komunistinio ugdymo sistema, tačiau dar galutinai nesusiformavo tautinio ugdymo sistema. Nors buvo priimta tautinės mokyklos koncepcija, tačiau šiandien ji nebepopuliari, kritikuojama. Tautinis-patriotinis ugdymas, pilietiškumo diegimas daugelyje mokyklų nelaikomas svarbiausiu uždaviniu. Kartais net tvirtinama, kad naujoji nepriklausomos Lietuvos mokykla turinti būti apolitiška, kad mokiniams nereikia pateikti politinių įvykių vertinimo. Tai klaidinga ir Lietuvai žalinga nuomonė. Juk geografinė Lietuvos padėtis – ypatinga: ji yra tarp didžiųjų grobuoniškų valstybių, kurios nėra praradusios vilties kada nors ją pavergti. Todėl dabartinė nepriklausomos Lietuvos mokykla, tęsdama anų laikų mokyklos tradicijas, turėtų ugdyti patriotus.

1918-1940 m. Lietuvos mokyklose buvo skiriamas labai didelis dėmesys tautiniam-patriotiniam aukėjimui, diegiant mokiniams mintį, kad reikia ginti tėvynę nuo priešų negailint net savo gyvybės. Jei daugelis lietuvių okupacijos metais tremtyje ir išeivijoje nesužlugo, nepalūžo, išlaikė lietuvybę, buvo tikri Lietuvos patriotai, – tai čia nemažas ano meto nepriklausomos Lietuvos mokyklos nuopelnas.

Tautiniam-patriotiniam auklėjimui daug dėmesio skyrė žymūs ano meto pedagogai-filosofai: St. Šalkauskis, A. Maceina, S. Vydūnas ir kiti. Mokyklą jie laikė šventove, ateities kalve, kurioje kalama tautos ateitis, nes joje ugdomi žmonės daugeliu požiūriu nulems tėvynės likimą.

Nors jų rinktiniai raštai šiandien Lietuvoje išleisti atskirais leidiniais, tačiau mokytojų mažai teskaitomi, nes jie nepritaikyti praktiniam mokyklos darbui, be to, ir laikai jau kiti. Remiantis šių žmonių keltomis idėjomis, šiandien reikėtų rašyti ir leisti naujas knygas, pritaikytas nūdienos mokyklai. Tačiau šiuo metu Lietuvoje beveik neįmanoma jų išleisti.

Vadovėliai ir kita literatūra

Jei sovietinės okupacijos metais visus leidinius griežtai kontroliavo komunistų partija per Glavlitą, leidyklas ir kitokias organizacijas, tai šiandien laisvoje Lietuvoje kiekvienas autorius turi teisę rašyti ir leisti knygas kokias nori. Tik reikia turėti pinigų. Leidyklos dabar leidžia tik tokius leidinius, kurie pelningi, greitai išperkami. Mokykliniai leidiniai yra nuostolingi, todėl juos išleisti yra labai sunku.

Lietuvos švietimo ir mokslo ministerija per "Šviesos" leidyklą vos-ne-vos pajėgia aprūpinti mokyklas (bendrojo lavinimo) naujais vadovėliais ir mokymo priemonėmis pagal mokymo programas. Apie kitokių knygų leidimą neverta nė kalbėti – trūksta lėšų. Atviros Lietuvos fondas remia tik tokius leidinius, kurių susiję su mokymo programa. Buvusios didžiausios leidyklos "Vaga", "Vyturys", "Mokslas" yra ant bankroto ribos ir siūlo autoriams patiems susirasti rėmėjus. O šiandien Lietuvoje sunku jų rasti.

Daugybė mažų leidyklėlių, tokių, kaip "Spindulys", Šiaulių "Delta" arba rajonų spaustuvės, turinčios teisę leisti knygas, siekia pelno. O mokykliniai leidiniai, kaip minėjom, nuostolingi. Todėl kartais geriausių knygų rankraščiai lieka stalčiuose, nes neatsiranda rėmėjų, o autoriai neturi lėšų jiems išleisti.

Nepriklausomos Lietuvos mokykloms šiandien reikia labai daug naujų knygų. Neužtenka tik vadovėlių ir mokymo priemonių. Mokytojams reikia naujų mokslinių-metodinių knygų religinio-dorinio, tautinio-patriotinio auklėjimo klausimais, naujų pedagogikos, psichologijos darbų. Mokiniams reikia naujų tautinio-patriotinio turinio grožinės literatūros knygelių (be komunistinio ugdymo idėjų), mokslinės-fantastinės literatūros knygų. Reikia naujų pjesių mokykliniams vaidinimams, knygelių apie naujas vaikų organizacijas ir daug daug įvairiausių knygų šiandien reikia mokykloms, tačiau jų išleisti Lietuvoje beveik neįmanoma, nes trūksta lėšų.

Netrūksta Lietuvoje talentingų mokslininkų, rašytojų, rašančių mokyklai, tačiau jų pastangos išleisti nors mažą knygelę dažniausiai nueina perniek. Naujų knygų leidyba Lietuvoje dabar yra beveik apmirusi.

Eant tokia padėčiai, mokyklines bibliotekas šiandien, kaip ir anksčiau, daugiausia užpildo sovietinė literatūra, skirta komunistiniam mokinių auklėjimui sovietinio patriotizmo ir proletarinio internacionalizmo skiepijimui (šiek tiek ją pertvarkius). Šitokia literatūra (su tam tikromis išimtimis) šiandien tebenaudojama užklasiniam mokinių skaitymui. Nesunku suprasti, kokius Lietuvos "patriotus" šiandien ugdo mokykla.

Mokytojai tebesinaudoja pedagogine-psichologine literatūra, pagrįsta komunistinio auklėjimo ideologija, kuri buvo laikoma visų mokslų pagrindu. Nemokant kitos užsienio kalbos, galima skaityti tik tą literatūrą, kuri buvo išleista anksčiau lietuvių arba rusų kalba. Tokią literatūrą tebeskaito ir aukštųjų mokyklų studentai. Vilniaus Pedagoginiam universitetui ir Šiaulių Pedagoginiam institutui trūksta lėšų naujoms knygoms leisti, nors šios aukštosios mokyklos galėtų atlikti didelį vaidmenį pertvarkant švietimą tautiniu pagrindu.

Nors Lietuva jau nepriklausoma, tačiau jos mokykla dar neatgimė. Kol neatgims Lietuvos mokykla, tol nebus tikro Lietuvos atgimimo.

Slegianti praeitis

Lietuvos laikraščiai dažnai skelbia žinias apie šiurpą keliančius įvykius, kurių sveiko žmogaus protas net negali suvokti: tai įvairūs nužudymai su baisiausiais kankinimais, prievartavimai (net vaikų), reketas, vagystės dienos metu ir t.t. Sutemus žmonės net bijo išeiti į gatvę. Nėra abejonės, kad nemaža dalis kaltės dėl to tenka buvusiam komunistiniam auklėjimui, nes nusikaltėliai dažniausiai yra baigę ne tik vidurinę arba specialią vidurinę, bet ir aukštąją mokyklą, kur jiems buvo diegiama komunistinė ideologija.

Kartais tenka girdėti įvairių nuomonių apie dabartinės kartos žmones. Sakoma, kad ši Lietuvos žmonių karta – prarasta, nes ji augo ir brendo sovietiniais metais ir todėl žmonių sąmonėje giliai įsišaknijusi komunistinė ideologija. Atseit, reikia orientuotis į naująją kartą. Tai klaidinga nuomonė. Pirma, ir dabartinėje kartoje yra daug puikių žmonių – tikrų tėvynės patriotų. Antra, orientuotis į naująją kartą ir palikti jos ugdymą savieigai yra ne tik naivu, bet ir žalinga Lietuvos ateičiai. Tik atgimusi Lietuvos mokykla galės išugdyti dorus, sąžiningus, darbščius žmones – tikrus Lietuvos patriotus.

Kokia pagalba labiausiai reikalinga?

Ne maisto, drabužių siuntinių, ne knygų anglų kalba, ne dolerių šiandien Lietuvos mokyklai labiausiai reikia – reikia padėti atgimti lietuviška dvasia. Lietuva – turtingas kraštas. Atgimusi ji sustiprins savo ekonomiką. Tada žmonės galės siųsti siuntinius į Ameriką, o ne važiuoti ten "ubagauti".

PLB Švietimo komitetas, Lietuvių fondo taryba turėtų rasti naujus, veiksmingus pagalbos teikimo mokyklai būdus ir priemones, skatinančias nepriklausomos Lietuvos mokyklos tautinį bei dvasinį atgimimą. Būtina remti patriotinio tautinio turinio knygų leidybą.

Reikėtų dar daugiau spausdinti pedagoginių, psichologinių bei grožinių knygų Lietuvos mokykloms. Labiausiai remtinas knygų religinio-dorinio, tautinio-patriotinio ugdymo, pilietiškumo diegimo tematika leidimas. Tos knygos turėtų būti pritaikytos nūdienos mokyklai.

Reikėtų visokiais būdais skatinti mokytojus aktyviai įsijungti į mokyklos tautinio atgimimo darbą. Būtina premijuoti geriausius pedagoginius leidinius mokyklai bei iškelti jų autorius. Padėti aukštosioms pedagoginėms mokykloms leisti mokslo knygas ir rengti mokytojus – Lietuvos patriotus. Besirūpindami lietuvybės išlaikymu užsienyje, nepraraskime jos Lietuvoje.

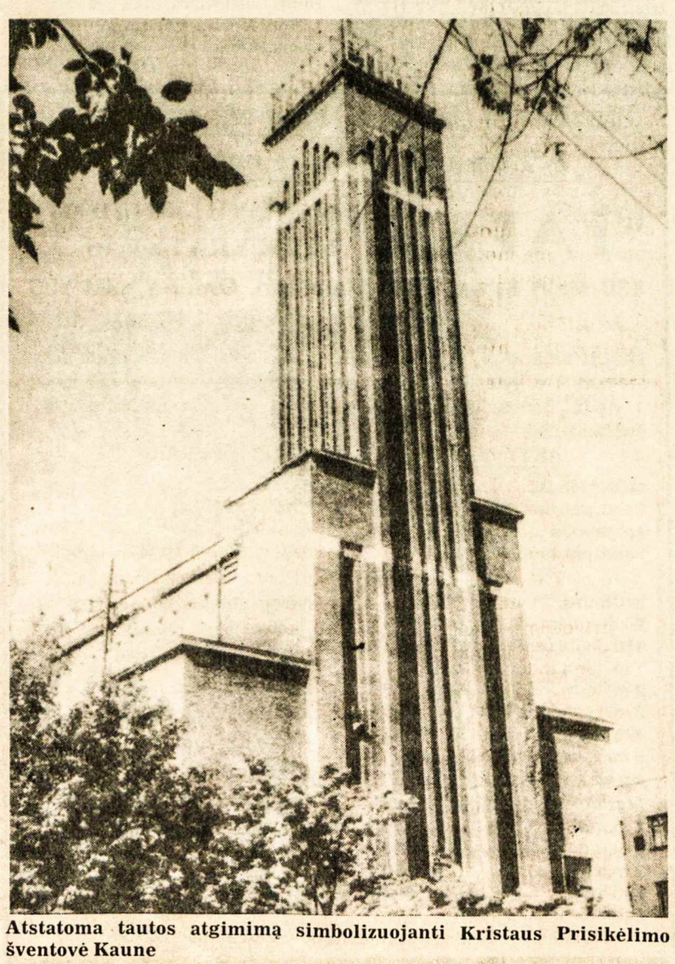

Atstatoma tautos atgimimą simbolizuojanti Kristaus Prisikėlimo šventovė Kaune

VILNIAUS SENAMIESTIS – nesibaigianti ir visiems atvira klasikinio meno bei architektūros paroda Lietuvoje

Karaliaučiaus klausimas

KAZYS BARONAS, Vokietija

Trumpom žinutėm vokiečių spauda pažymėjo Baltijos tarybos posėdį Vilniuje, kuriame vieningai buvo priimta rezoliucija Karaliaučiaus srities demilitarizavimo bei šiaurinei Rytprūsių daliai vokiškų vietovardžių grąžinimo klausimais. Keista ir skaudu, kad Lietuvos atstovai taip save nužemino užmiršdami, kad tai Lietuvos etninės žemės.

Manding, jau lapkričio 19 d. Miuncheno liberalinis dienraštis "Sueddeutsche Zeitung" tuo klausimu atspausdino platų straipsnį, pridėdamas dalį Rytprūsių ir Lietuvos žemėlapį, kuriame taip pat parodyta Karaliaučiaus-Kauno ir toliau "Russland" geležinkelio linija. Jau ne pirmą kartą Juozas Riedmiller rašo Baltijos ir Rusijos valstybių klausimais. Priminęs Lietuvos sostinėje įvykusį posėdį, jis sako, kad dalyvaujant Lietuvos, Latvijos ir Estijos prezidentams buvo vieningai priimta Karaliaučiaus srities demilitarizavimo rezoliucija. Tuo baltiečiai dar daugiau supykdė Maskvą, kuri tuoj pat atkirto, kad Baltijos valstybės nemandagiu keliu skverbiasi į Rusijos vidaus reikalus. Autorius sako, kad Baltijos valstybės užmiršo, jog tik prieš du mėnesius iš Baltijos valstybių buvo atitraukti paskutiniai rusų daliniai ir kad Baltijos valstybės neatsižvelgia į sunkią Rusijos būklę. Juk iš tikrųjų ten buvo perkelta iš Rytų Vokietijos ir Lenkijos atitraukta kariuomenė, iš viso apie 200 tūkst. karių. Esą ši sritis yra rusų karinių pajėgų kertinė strėlė Baltijos jūroje ir pakaitalas prarastoms karinėms bazėms. Pastebima, kad čia vyksta slapta Rusijos vokiečių imigracija.

Baltiečiams yra tikrai žinoma, kad reikalas liečia ne tik karinę pusę, bet taip pat ir politinę, einant į liūdną šios srities europinę krizę.

Maskva, nerodydama nepasitenkinimo, priėmė žinią, kad D. Britanija sutiko apmokyti ir apginkluoti baltiečių karinius dalinius. Pastaroji įsipareigojanti šiame Baltijos jūros pakraštyje praplatinti Europos s-gą. Aišku, kad baltiečiai nori iš tamsaus užkampio išeiti į europinę politinę plotmę. Deja, jie dar nėra tinkami būti NATO ar Europos s-gos nariais, kai Maskva rimtai rūpinasi "artimame užsienyje" rusiška mažuma.

Autoriaus nuomone, lietuviams, latviams ir estams nereikėjo liesti Karaliaučiaus klausimo, atsižvelgiant į jų pačių nemalonią būklę.

KROVINIAI Į LIETUVĄ
Laivais ir lėktuvais
Greitas ir patikimas pristatymas
Komerciniai kroviniai nuo mažiausių siuntų iki didelių talpintuvų
taip pat
automobiliai ir asmeniniai daiktai
POLIMEX FORWARDING INC.
Toronto: 141 Roncesvalles Ave. M6R 2L2
Prašome skambinti (416) 537-8648
ir susitarsime dėl persiuntimo laiko
Konkurencinės kainos * Profesinis patarnavimas

LAISVOJE TĖVYNĖJE

JONO PAULIAUS II AIKŠTĖ

Popiežiaus Jono Pauliaus II vardu buvo pavadinta aikštė Vilniuje nuo Šv. Petro ir Povilo šventovės iki Vatikano nunciatūros. Oficialiai skelbiama, kad tą vardą aikštei suteikė Vilniaus taryba savo nutarimu. Tačiau atrodo, kad tikrasis šios idėjos iniciatorius buvo Romon pasiruošęs skristi ir su Šv. Tėvu Vatikane susitikti Lietuvos prez. Algirdas Brazauskas. Aikštę pašventino Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Bačkis, pareiškęs, kad ji dabar bus graži dovana Dievui ir jo vietininkui žemėje Jonui Pauliui II. Pašventinimo iškilmėje dalyvavo ir prez. A. Brazauskas. Savo žodyje jis teigė, kad popiežiaus Jono Pauliaus II aikštė Vilniuje primins jo apsilankymą Lietuvoje, sumažimusį pyktį, pagiežą, atnešusį daugiau artimo meilės, pakantumo ir pasitikėjimo, sutvirtinusį Lietuvos ir Šv. Sosto ryšius. Popiežiaus Jono Pauliaus II viešnagės metu prie Kryžių kalno buvo pradėtas kurti Vilties parkas, jam pasodinus pusę tūkstančio medelių. Iš jų po vasaros karščių ir sausros liko tik apie 50. Kryžių kalno tarybos pirm. Julius Šerkšnys ryžosi ištaisyti karštos vasaros padarytą žalą Vilčių parkui. Šiaulių aukštesniosios technikos mokyklos moksleiviai ten vėl pasodino pustrečio šimto medelių, kuriuos parūpino Šiaulių ir Kuršėnų urėdijos.

IŠNIEKINTI SENOLIŲ KAPAI

Kultūros paveldo Panevėžio apygardos inspektoriai Ramygalos apylinkės Černauskynės kaime rado traktoriumi išartas neveikiančias kapines. Bronius Matelis, informuodamas "Lietuvos ryto" skaitytojus, 1994 m. gruodžio 1 d. laidoje rašo: "Tikrindami saugomus objektus, kultūros paveldo inspektoriai kapinaičių krūmuose aptiko nemažai žmonių kaulų. Buvo nustatyta, kad greta kapinių esanti žemė neseniai buvo perduota naudotis žmonėms, kurių tvirtinimu, jų apie lauke esančių kapinaičių ribas niekas neinformavo. Kol kas niekas tiksliai negali pasakyti, kiek kapų buvo išniekinta. Spėjama, kad keliasdešimt, nes visame lauke buvo galima rasti žmonių kaulų. Vienas kapas buvo iškastas, o į duobę primesta akmenų. Pasak inspektorių šį darbą galėjo padaryti ieškantys turtingų bajorų laidojimo vietų. Ant šio kapo buvęs gražus senovinis antkapis ir galėjo suvilioti turto ieškotojus. Šiose kapinėse žmonės buvo laidojami praėjusio amžiaus viduryje".

KOVŲ PRADŽIOS SUKAKTIS

Kraštotyros muziejaus iniciatyva Vilkaviškyje paminėtas partizaninių kovų pradžios penkiasdešimtmetis. Pasak "Lietuvos aido" atstovės Birutės Nenėnienės, daug kam atrodė, kad dabartiniame Vilkaviškio rajone negalėjo būti didesnės partizanų veiklos dėl jai nepalankių lygumų ir mažo miškų skaičiaus. Tačiau dabar jau nustatyta, kad partizanai net trisdešimt aštuoniuose šio rajono kaimuose turėjo išsikasę žeminės, įsirengę slėptuves, kad ne vienos sodybos žemė buvo aplaistyta žuvusių partizanų krauju. Jie dabar prisiminti Mišiomis Vilkaviškio šventovėje ir tylos minute Kraštotyros muziejuje. Ten susirinkę buvusieji partizanai, jų ryšininkai, giminės ir bičiuliai bei politiniai kaliniai susipažino su 1944-53 m. laikotarpio dabar surastais naujais dokumentais bei kitais šios parodos rodiniais. Kalbėjo partizano Juozo Lukšos (Daumanto) bendražygis Klemensas Širvys (Sakalas). Lietuvos seimo narys Algirdas Endriukaitis pasipriešinimo kovų dalyviams A. Pyragui, A. Kazlauskui, K. Širviui ir K. Griškaičiui įteikė knygas apie Čečėnijos nepriklausomybės siekius, politiniams kaliniams bei tremtiniams palikęs Lietuvos aukščiausiosios tarybos ir ją pakeitusio Lietuvos seimo įstatymų rinkinius.

ŠVENTOVĖ PAGĖGIUOSE

Telšių vysk. Antanas Vaičius pašventino pamatus naujos katalikų šventovės, kuri statoma Pagėgiuose, Šilutės rajone. Iškilmėje dalyvavo ne tik Pagėgių bei aplinkinių kaimų gyventojai, bet buvo ir iš kitų Lietuvos vietovių, net ir Vokietijos atvykusių kraštiečių.

DIRBA SAVOJE SPAUSTUVĖJE

Daugiausia skaitytojų turintis dienraštis "Lietuvos rytas" nuo 1994 m. gruodžio 5 d. jau spausdinamas nuosavoje spaustuvėje, kuri per metus laiko išaugo ant Vilniuje buvusio plyno lauko. "Lietuvos ryto" bendrovės direktoriaus Vidmano Strimaičio pranešimu, spaustuvę pastatė uždaroji akcinė bendrovė "Gerda", prisijungus ir kitoms firmoms. Vyr. red. Gedvydas Vainauskas džiaugiasi populiariausio dienraščio žingsniais nepriklausomybėn. Mat spaustuvė pastatyta be jokios valstybinės paramos. Iš abiejų vadovų pasakojimų sužinome, kad prie spaustuvės jau baigiamas statyti ir administracinis pastatas. Spaustuvė turi dvi veikiančias vokiškas spausdinimo mašinas "Rondoset 170", pagamintas 1984 m., atnaujintas 1990 m. Jomis Rytų Berlyne buvo spausdinamas komunistinės Rytų Vokietijos dienraštis "Neues Deutschland", o paskutiniaisiais metais — jį pakeitęs "Berliner Zeitung". Dabartinio dydžio "Lietuvos rytas" 100-120.000 tiražu išspausdinamas per 4-5 valandas. Laikraštį bus galima leisti ir spalvotą, panaudojant aštuonias spalvas. Šiuo metu betgi spalvotos bus tik reklamos. Laikraščio išvaizda išliks nepakitusi. Išimtis tegalės būti padaryta tik svarbių įvykių ar švenčių metu. Iki 1995 m. gegužės mėnesio planuojama įsigyti ir sumontuoti dar dvi spausdinimo mašinas. Tada bus galima padvigubinti "Lietuvos ryto" apimtį, spausdinti ir kitus dienraščius. Sava spaustuvė pagerins "Lietuvos ryto" kokybę. Mat jis bus spausdinamas ant švediško popieriaus, o dažai ir chemikalai perkami Vokietijoje.

V. Kst.

Hamiltono lietuvių tautinių šokių grupės "Gyvataras" šokėjai. Iš kairės: V. Enskaitytė, A. Pittman ir V. Kairytė Nuotr. E. Tarvydienės

Tautos fondo parama Lietuvai

1994 m. gruodžio 3 d. Tautos fondo patalpose Niujorke įvyko TF tarybos posėdis. Jame dalyvavo 12 iš 15 tarybos narių. Pranešimus padarė tarybos pirm. Juozas Giedraitis, valdybos pirm. Jonas Vilgalys, Finansų komisija ir Paramos skirstymo komisija.

Tarybos pirmininko pranešime apibūdinti kai kurių anksčiau Tautos fondo paremtų projektų vaisiai. Pabrėžti sėkmingai vykdomi seminarai Lietuvoje demokratizacijos ir Lietuvos įjungimo į Europos sąjungą temomis. Pirmininkas pabrėžė, kad demokratizacijos reikalas yra skubus. Jei per ateinančius 3 metus ji Lietuvoje nebus įsisavinta, gali tekti sielotis, kad pavėluota.

Lietuvos universitetams ir Lietuvos seimo Teisių bei etikos komisijai parūpinta sukomplektuota dokumentinė medžiaga apie 1985-ais metais įvykusį "Genocido teismą" Kopenhagoje. Ruošiamasi išleisti TF istorijos knygą. Talkinti sutiko ilgametis Amerikoje leisto ELTOS žiniaraščio buvęs redaktorius ir rašytojas Algirdas Landsbergis.

Valdybos pirmininkas pranešė, kad TF paskyrė "Draugo" dienraščiui $500 85-ių m. gyvavimo proga. J. Vilgalys tarybos svarstymui pristatė TF sąmatą 1995-iems m.

Nutarta paremti Lietuvos jaunimą skiriant stipendijas. Šio posėdžio metu stipendijų paskirta 35. Pirmenybė teikiama buvusių tremtinių vaikams. Vidurkis skiriamos sumos yra $200 metams. Toliau svarstyti 32 prašymai įvairiems projektams Lietuvoje, kurių didelė dalis patenkinti. Dalis atidėta dėl tinkamos dokumentacijos stokos.

Didžiausia paramos suma skirta Lietuvos užribių mokykloms ir mokytojams. Lietuvos užribiais laikomos lietuvių gyvenamos sritys Gudijoj, Latvijoj ir Mažojoj Lietuvoj. Skirta $14,000. Stambesnė parama suteikta "Lietuvių žinių" leidimui Lietuvoje. Praėjusiame posėdyje, įvykusiame 1994 m. rugsėjo 29 d., paremtas ne pelno siekiančios "Tėvynės sargo" organizacijos leidžiamas "Apžvalgos" laikraštis. Po $1,000 parama paskirta Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių draugijos leidiniui "Komunistinis genocidas Lietuvoje", Lietuvių katalikų kultūros centro organizuojamam jaunimo kultūros centrui ir "Kauno laikui". "Tėvynės sargo" draugijos ruošiamiems verslininkų kursams jaunimui skirta $500. Iš viso šio posėdžio metu paskirta $35,675.

Po pietų pertraukos svarstyta TF sąmata 1995-iems m. Sekant vieną pagrindinių TF veiklos gairių, puoselėti demokratizaciją Lietuvoje, nutarta šiuo metu ypatingą dėmesį kreipti paramai visuomeninių organizacijų, kurios betarpiškai ir konstruktyviai kovoja su spaudos, radijo ir aplamai žodžio laisvės slopinimu, kuris demokratijos ugdymui Lietuvoje yra ypatingai žalingas. Tokios paramos būdus su konkrečiais pasiūlymais, atitinkančiais TF statutą ir inkorporacijos nuostatus, paruoš TF Veiklos ir informacijos komisija artimu laiku.

Sekantis TF tarybos posėdis — 1995 m. kovo 4 d. **TF inf.**

Trukdomas kooperatyvų steigimas

B. S. straipsnyje "Kredito kooperatyvai Lietuvoje?" ("TŽ" 52 nr.) rašo: "Pasiųstas į seimą kredito unijų įstatymo projektas, prie kurio parengimo daug prisidėjo SDID. 'Lietuvos ryto' 1994 m. lapkričio 8 d. laidoje ekonomikos dr. Gitanas Nausėda su kai kuriomis pastabomis projektą vertina teigiamai". Papildant šį pranešimą, cituojamos tos pastabos:..."projekte numatyta, kad pajinis įnašas turi būti nemažesis kaip 500 litų, o tai yra problema vos galą su galu suduriančiam vidutiniam Lietuvos gyventojui". Tai pastebi Lietuvos ekonomistas. Nėra žinoma, kieno siūlymu šis kredito kooperatyvų steigimą trukdantis reikalavimas projekte atsirado? Yra tik duomenų manyti, kad tai Lietuvos bankų ar kitų finansinių institucijų įsikišimas vengiant nepageidaujamos konkurencijos. Reikia tikėtis, kad netrukus paaiškės Kanados (SDID) pastangų rezultatai. Tuo tarpu laukiama, kada į Lietuvos seimą pasiųstas kredito kooperatyvų įstatymo projektas bus svarstomas. S.

• Supažindinkite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" – atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.

Delhi-Tillsonburg, Ont.

KLK DR-JOS ŠIO SKYRIAUS visuotinis narių susirinkimas įvyko gruodžio 7 d. parapijos salėje. Pradėjo pirm. T. Pargauskienė. Maldą sukalbėjo A. Aleliūnienė. Praeito susirinkimo protokolą perskaitė sekr. D. Vindašienė. Apie finansinę padėtį pranešė ižd. E. Rugienienė. Aptarta Švč. Mergelės Marijos šventės paruošimas, pagalba fondui "Vaiko tėviškės namai" ir tremtiniams Lietuvoje bei kiti svarbūs reikalai.

Pirmininkė perskaitė laiškus, gautus iš centro valdybos. B. Vytienė įdomiai papasakojo apie Lietuvoje vykusią Dainų ir šokių šventę, parodė gražių nuotraukų, darytų šventės metu.

D. Vindašienė pasidalino įspūdžiais iš Hamiltono skyriaus 45-rių metų sukakties paminėjimo. Susirinkimas užbaigtas malda. Po to vaišinomės kavute.

PAGERBDAMI *a.a. šaulę Eleną Jakubilienę,* mirusią 1994 m. gruodžio 17 d., jos atminimui aukojo: *Sibiro tremtinių sąjungai* – $20 – A. Aleliūnienė, A. K. Ratavičiai, E. G. Rugieniai; $15 – Z. P. Augaičiai, J. Jocas; $10 – A. Klemkienė, V. Jakubickienė, S. Beržinis, B. Stonkus, A. J. Vieraičiai, P. Vežauskas – iš viso $150. *"Tėviškės žiburiams"* – $15 – E. Gudinskienė; $10 B. V. Vytai, U. P. Lapieniai, T. P. Pargauskai – iš viso $45. Fondui *"Vaiko tėviškės namai"* – $10 – S. Zadurskienė, L. J. Vitai, D. Bartulienė; $5 – D. Vindašienė, R. Augustinavičienė – iš viso $40. *Kanados lietuvių fondui* $20 aukojo J. Strodomskis.

Nuoširdi padėka visiems aukotojams.

J. Vitas

Calgary, Alberta

INŽ. KOSTAS ASTRAVAS, naftos specialistas, daugelį metų dirbęs įvairiuose arabų kraštuose, savo kelionių įspūdžiais dalinęsis su "TŽ" skaitytojais, kurį laiką savanoriškai dirbęs Lietuvos energetikos ministerijoje ir vyriausybės patarėju, Vilniaus universiteto bibliotekai padovanojo senų, labai retų knygų: "Biblia Sacra" lotynų kalba kaligrafiškai parašytą 250 m. senumo; "Herders Werke", 220 metų senumo 15 knygų; Hindu religijos šventraštį, surašytą ant papiruso lapų sinhalų kalba. Be to, Lietuvos geografų draugijai padovanojo iš žmogaus kaulų išdrožinėtą Tibeto lamų vienuolyno viršininko galvos papuošalą, dėvimą didelių švenčių metu. **Kor.**

Aukos Mažosios Lietuvos fondui

$688.75 – St. Jarembauskas, Australija – Karaliaučiaus kr. lietuvių mokyklai paremti (viso $2,688.75); **$250** – "Talka" kredito kooperatyvas (viso $1,050); **$200** – C. A. Januškevičiai (viso $475), "Parama" kredito kooperatyvas (viso $1,500); **$150** – B. Grinius (viso $350); **$100** – G. M. Šernas (viso $470), Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas (viso $1,000), V. Montvilas (viso $430), A. Paškevičius (viso $180), Kanados lietuvių fondas (viso $2,000), Toronto Lietuvių namai (viso $300), M. Miliauskienė a.a. V. Anysienės atmin. (viso $200), A. Brazys – Karaliaučiaus kr. lietuvių mokyklai remti (viso $350); **$50** – A. Bumbulis – Karal. kr. liet. mokyklai remti (viso $470), V. Aušrotas – a.a V. Anysienės atmin. ir Prūsijos gyventojų naikinimui prisiminti (viso $130); **$30** – L. Einikienė (viso $50); **$25** – H. ir Z. Lapinai (viso $125), I. Meiklejohn – Karaliaučiaus kr. liet.mokyklai remti (viso $320).

Nuoširdžiai dėkojame už papildomas aukas.

Fondo valdyba

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Šv. Jurgio parapijos Klivlande šeši šimtai tryliktasis katalikų karo veteranų postas (skyrius) išsirinko naują valdybą 1995 m. Ją, įvesdintą Mišių metu 1994 m. spalio 22 d., sudarė: posto vadas J. Prankas, I-sis pavaduotojas J. Mize, II-sis pavaduotojas R. Thompson, III-sis pavaduotojas T. Vehar, ižd. J. Milikas, sekr. S. Kristoff, labdaros tvarkytojas A. Dumchus, posto budėtojas A. Balas, patikėtiniai R. L. Williamson ir P. Bryan. Veteranų posto kapelionas yra Šv. Jurgio parapijos klebonas kun. J. Bacevičius.

Lietuvių pranciškonų kapitula vadinamas pasitarimas 1994 m. spalio 25-27 d.d. įvyko Kennebunkporto vienuolyne. Jame dalyvavo ir centrinės pranciškonų vienuolijos vadovybės atstovas kun. Robert Karris, OFM. Pasitarime trejiems metams išrinkti vadovai pareigomis pasiskirstė Bruklyno vienuolyne lapkričio 8-9 d.d. sušauktame posėdyje, kuriam vadovavo naujasis provinciolas kun. Placidas Barius, OFM. Jame dalyvavo viceprovinciolas kun. Augustinas Simanavičius, OFM, patarėjai kun. Pranas Giedgaudas, OFM, kun. Jonas Bacevičius, OFM, ir kun. Rafaelis Šakalys, OFM . Trūko tik ketvirtojo patarėjo kun. Benedikto Jurčio, OFM, tuo metu išvykusio Romon. Posėdyje be balsavimo teisės dalyvavo vysk. Paulius Baltakis, OFM, kun. Leonardas Andriekus, OFM, kun. Kornelijus Bučmys, OFM, svečiai iš Lietuvos kun. Astijus Kungys, OFM, kun. Severinas Holocker, OFM, ir kun. Antanas Grabnickas, OFM. Vienuolynų viršininkais buvo išrinkti: Bruklyne – kun. Pranas Giedgaudas, OFM, Kennebunkporte – kun. Leonardas Andriekus, OFM, Toronte – kun. Augustinas Simanavičius, OFM, Lietuvos Kretingoje – kun. Antanas Grabnickas. Amžiaus aštuoniasdešimtmečio sulaukusiam poetui kun. Leonardui Andriekui, OFM, gavusiam lengvesnes pareigas Kennebunkporte, 1994 m. lapkričio 23 d. Bruklyno vienuolyne buvo surengti išleistuvių pietūs.

Britanija

Mančesterio ramovėnų skyriaus trisdešimt devintasis metinis narių pobūvis 1994 m. spalio 1 d. įvyko Mančesterio lietuvių socialiniame klube. Pobūvyje dalyvavo ir kitų organizacijų atstovai, keliaujantis lietuvių kapelionas kan. Valentinas Kamaitis. Pobūvį suorganizavo ir jam vadovavo ramovėnų skyriaus valdybos pirm. Vladas Bernatavičius. Ramovėnus sveikino kan. V. Kamaitis, klubo pirm. Arkadijus Podvoiskis, Boltono ramovėnų skyriaus pirm. Henrikas Vaineikis. Ramovėnai savo skyrių Mančesteryje yra įsteigę 1955 m. liepos 30 d. Jų gretoms tada priklausė daugiau kaip 100 lietuvių. Dabar jų liko tik apie tris dešimtis. Kai kurie išsikėlė į kitus miestus ar net emigravo, daugelį nuskynė mirtis. Tačiau ir šiame ramovėnų pobūvyje vis dar skambėjo kariškos ir patriotinės lietuvių dainos.

Lenkija

Kovo vienuoliktosios gimnazija, šį pavadinimą, susietą su nepriklausomos Lietuvos atgimimu, gavusi 1992 m., veiklos keturiasdešimtmetį švęs 1996 m. Jos užuomazga buvo Suvalkų licėjumi vadinamoje bendrojo lavinimo vidurinėje mokykloje, pradėjusioje organizuoti lietuviškas klases, jom radus pakankamą skaičių lietuvių kilmės moksleivių. Aštuntoji klasė buvo suorganizuota Suvalkuose, bet ten jos darbo teko atsisakyti, 1954-55 mokslo metais pritrūkus lietuvių moksleivių. Tada VIII klasė buvo atidaryta Punske, o iš Suvalkų atsikėlus grupei lietuvių, darbą pradėjo ir IX klasė. Tad 1956 m. ir laikomi Punsko lietuviškosios gimnazijos pradžia. Ta Kovo vienuoliktosios gimnazija gyveniman yra išleidusi apie 700 abiturientų, kurių didesnė pusė baigė ir Lenkijos bei Lietuvos aukštąsias mokyklas. Jie tapo aukštųjų mokyklų dėstytojais, gydytojais, inžinieriais, mokytojais bei kitais specialistais. Tokia yra ir Kovo vienuoliktosios gimnazijos auklėtinė Marija Černelienė, baigusi matematikos studijas Varšuvos universitete ir dabar tapusi Kovo vienuoliktosios gimnazijos direktore. Jos vadovaujama gimnazija veikia Punsko pradinės mokyklos patalpose, lygiagrečiai turinčiose lietuviškas ir lenkiškas pradines klases su žemdirbystės pagrindų mokykla. Gimnazistai mokosi iš lenkiškų vadovėlių, patvirtintų Lenkijos švietimo ministerijos visoms mokykloms. Jiems taipgi yra privalomas mokymasis lenkų kalbos ir istorijos. Brandos atestato egzaminai pradedami lenkų kalbos egzaminu. Stojamieji egzaminai į aukštąsias Lenkijos mokyklas laikomi lenkų kalba. Tad lietuviškąją Punsko gimnaziją baigiantis abiturientai yra dvikalbiai. Savaitės darbo krūvis yra didesnis 4-5 pamokomis nei kitose Lenkijos mokyklose. Mat lietuviškojoje Punsko gimnazijoje papildomai dėstoma lietuvių kalba, literatūra, Lietuvos istorijos ir geografijos pagrindai. Živilės Makauskienės pranešime "Lietuvos aido" skaitytojams taipgi rašoma, kad šiais mokslo metais Kovo vienuoliktosios gimnazija turi 140 moksleivių septyniuose skyriuose ir keturiose (VIII-XII) klasėse. Ginazijoje yra dainų ansamblis "Ulbonėlės", etnografinis ansamblis "Kanapinis" ir estradinis ansamblis "Šešupė".

PARCEL EXPRESS Inc.
2100 Bloor St. W., Suite 6A
Toronto, Ontario M6S 4Y7
LIETUVOS skyrius MARGUTIS
Telefonas (416) 604-2538
DIRBAME: pirmadieniais-penktadieniais 9am - 8pm
šeštadieniais 9am - 4pm
Garantuojame greitą, pigų ir patikimą SIUNTINIŲ, AUTOMOBILIŲ ir US DOLERIŲ persiuntimą Jūsų giminėms ir draugams LIETUVOJE
MŪSŲ KAINOS:
Persiuntimas laivu:
1 kubinė pėda arba 1 kg $6,95 plius $10 pristatymas
Persiuntimas lėktuvu:
1 kg $3.49 plius $10 pristatymas
SEKANTĮ KONTEINERĮ IŠSIUNČIAME SAUSIO 12 D.
Mūsų atstovas Vilniuje priima siuntinius ir juos pristato adresatams bet kurioje Lietuvos vietoje.
Siuntiniai nemuituojami. Kiekvienas siuntinys nemokamai apdraudžiamas $ 60.00 sumai.
Pageidaujant nemokamai paimame siuntinius iš Jūsų namų.
Siuntinių svorio neribojame.
Kelių siuntinių iki 50kg bendru svoriu pristatymas tuo pačiu adresu - $ 10.

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel. 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –
"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS
830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125
Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais — nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
AKTYVAI PER 37 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		IMAME UŽ:	
kasd. pal. čekių sąsk. iki..	4.25%	PASKOLAS	
santaupas	2.75%	Asmenines nuo	12.50%
kasd. pal. taupymo sąsk.	2.25%	nekiln. turto 1 m.	8.50%
INDĖLIAI:			
90 dienų indėlius	5.25%		
180 dienų indėlius	5.75%		
1 m. term.indėlius	7.00%		
2 m. term.indėlius	7.50%		
3 m. term.indėlius	8.00%		
4 m. term.indėlius	8.25%		
5 m. term.indėlius	8.50%		
RRSP ir RRIF (Variable)	3.25%		
1 m.ind.	7.00%		
2 m.ind.	7.50%		
3 m.ind.	8.00%		
4 m.ind.	8.25%		
5 m.ind.	8.50%		

Nemokami čekių ir sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki $25.000. Be to, narių santaupos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu per 2 mil. dol. ir Kanados valdžios iki $60,000 sumos draudimu.
Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker, 38 Hurontario St., Collingwood, Ontario L9Y 2L6

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemės Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į
Angelę Šalvaitytę, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patarnaus.
Darbo tel. (705) 429-2121 ar (705) 445-5640
namų tel. (705) 429-6428

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"
Lougheed's Limited šeima ir tarnautojai
"Žmonės, kurie atjaučia kitus"
Sudbury Ontario

Pirmoji lietuviška siuntimo bendrovė Kanadoje
KAIRYS BALTIC EXPEDITING, INC.
Žemos kainos, garantuotas pristatymas į namus.
Laivu siunčiant – tik $1.20 kg arba $7.00 už kubinę pėdą.
Pristatymas vienam adresatui (gali būti 2-4 dėžės) iki 50 kg tik $14.
* Siuntiniai apdrausti $100.00.
* Skambinkite dėl mūsų kubinių dėžių
* Iš toliau siųsti per U.P.S.
* Galime siuntinius paimti iš jūsų namų
* Patarnaujame pristatydami standartinius maisto siuntinius jūsų artimiesiems. Pristatymas per dvi savaites. Skambinkite arba rašykite dėl kainoraščių.
****
Prieš atvažiuojant ar dėl smulkesnių informacijų skambinkite:
Montrealyje Leonas ir Genė Balaišiai 514-366-8259
Hamiltono rajone Bernardas ar Danutė Mačiai 905-632-4558
Mississaugos ir Toronto Algis ir Milda Trumpickai 905-822-1827
Delhi, Londono Andrius ir Gertrūda Usvaltai 519-773-8007
Fort Erie Danguolė ir Don French 905-871-1799
GENĖ ir VYTAS KAIRIAI,
517 Fruitland Road, Stoney Creek, Ontario L8E 5A6
Tel. 905-643-3334 FAX 905-643-8980

Nauji įstatymai Ontario provincijoje

Priešmirtiniai turto bei asmeninės priežiūros įgaliojimai. 1995 m. įsigaliojanti "Power of Attorney" teisė

EDMUNDAS PETRAUSKAS

Visų valdžioje dalyvaujančių politinių partijų vienbalsiu pritarimu, valdžios daugumai atstovaujanti NDP vyriausybė 1994 m. eigoje pravedė naujus priešmirtinių įgaliojimų ("Power of Attorney") įstatymus, kurie liečia visus Ontario provincijos gyventojus, ir įsigaliosiančius nuo 1995 m. pradžios. Verta kiekvienam su šiais įstatymais susipažinti ir pasirengti sutvarkyti šiuos įgaliojimus liečiančius reikalus. Nieko nedarant, pasekmės gali būti nelauktai netikėtos ir nemalonios.

Įsidėmėtina, kad naujieji įstatymai, aplamai vadinami "Substitute Decisions Act" (Pakaitalinių apsisprendimų aktas), pirmiausia yra *priešmirtinis* asmeninės būklės teisinis sutvarkymas. Kaip tokiam, jam rūpi ne vien tik priešmirtinių finansinių reikalų tvarkymas, bet *žymia dalimi asmeninės priežiūros* priešmirtinis įgaliojimas, steikiant kitam asmeniui-ims teisę fizinės ar protinės negalios ar sutrikusio intelekto atvejais. Tai panašu į *priešmirtinį* testamentą (living will).

Įgaliojimų reikalu aplamai

Visiems žinoma ir turėtų būti labai aišku, kad mirties atvejais asmeninio turto palikimo-išdalinimo nurodymo reikalai tvarkomi pagal iš anksto gerai apgalvotus, kasmet peržiūrimus dėl galimų būklės pasikeitimų, mirties testamento (asmeninės valios) nurodymus, kurie įsigalioja *tik mirus*. Tokios testamentinės pomirtinės valios vykdytojas-jai *neturi jokios galios* mirusio valios tvarkymui prieš valią sudariusio asmens mirtį. Didelė klaida ir apsileidimas neturėti gerai apsvarstytos pomirtinės valios (su patikimu, iš anksto sutikusiu, tikrai įsipareigojusiu vykdytoju-jais), delsti valią sudaryti (lyg jos sudarymas reikštų mirties kvietimą!), užmiršti laikas nuo laiko jos tinkamumą patikrinti. Dar didesnė klaida manyti, kad pomirtinio testamento vykdymui pažymėtas asmuo ar asmenys automatiškai-veikliai perims tvarkyti ir su *priešmirtiniais* sunkumais susijusius rūpesčius bei problemas. Pomirtinė valia tegalioja tik po mirties ir valios vykdytojas yra bejėgis *priešmirtinių* negalių bėdose.

Yra posakis, "getting old is not for sissies" – senatvė ne bailiams. Tai lyg nusakytų, kad būkime pasiruošę įvairiems nelauktiems netikėtumams dar prieš mirtį. Lig šiol, rūpestingesnieji sudarę "Power of Attorney" (P. of A.) dokumentą tik finansiniams reikalams, patikėjo pažymėtus savo turto reikalus patikimo, paprašyto, sutikusio pareigos atsakomybę nešti asmens tvarkymui. Padariusieji lig šiol *"P. of A." as to property"* priešmirtinį įgaliojimą neverčiami esamo tokio įgaliojimo keisti, jei jame pažymėta, kad jis yra *"enduring and continuing* visais atvejais, *"excluding the Office of the Public Trustee"* jei nepageidaujamas "Public Trustee" įsivėlimas.

Tačiau toks turto tvarkymo įgaliojimas bus dar laikomas "nepilnu" Ontario provincijoje įsigaliojus naujiems įstatymams, žinomiems trimis "aktais": "Substitute Decisions Act", "The Advocacy Act" ir "The Consent to Treatment Act". Jais sudaromas naujas teisinis pagrindas *priešmirtinės* valios reikalais Ontario provincijoje. Tuo praplatinama, padidinama "P. of A." — įgaliojimo teisė ne vien turto (pinigų, finansų, nejudomos nuosavybės, etc.) — "Continuing Power of Attorney as to Property" — reikalais (per pareikštus nurodymus ir su jais susijusius įgaliojančio nurodomus betkokius apribojimus), bet ir *senatvėje ar jaunystėje* svarbios asmeninės priežiūros reikaluose — "Power of Attorney for Personal Care" — fizinės ar protinės negalios — sutrikusio intelekto atvejais.

"P. of A." yra legalus, teisinis dokumentas, suteikiąs įgaliojančiam platesnę, didesnę, kontrolę, negalios metu pačiam negalint daryti sprendimus savo reikalais. Jame nurodoma, kas jūsų patikimas-ieji, sutikęs-kę ir įgaliotasti, vienas ar kartu su kitais, ar vienas po kito rūpinasi/veikia pažymėtais atvejais ir/ar reikalais, pagal nustatytus nurodymus su ar be pažymėtų sąlygų. Įgaliotinis/nė-niai turto reikalu turi būti daugiau kaip 18 m. amžiaus, gali būti tik patikimi, sutikę šeimos nariai, draugai ir jei įgaliojimo sąranga / reikalai painūs ar sudėtingi, advokatas, jų firma, bei kiti kaip "trust company" (jiems privalomas mokestis). Yra galima įgaliojančio nustatoma apmokėjimo suma įgaliotiniui. Įmanoma pažymėti, kad "neapmokama". Kitu atveju, įstatymai pažymi nustatyto mokesčio sumą įgaliotiniui, nes naujieji įstatymai *atskirai* liečia turto/finansų tvarkymą ir asmeninės priežiūros sprendimus negalios atvejais. Skirtingos yra ir įstatymų taisyklės ir vieniems, ir kitiems sprendimams. Įgaliojimai reikalingi *ir* turto ir asmeninės priežiūros tvarkymui. Neturint tokių įgaliojančių turto tvarkymui nurodymų, pagal ligšiolinį įstatymą, negalioje esančio šeimai reikėtų per teismo paslaugas atgauti turto tvarkymo teisę. Pagal įsigaliosiančius, naujus įstatymus reikalų tvarkymas palengvės, išvengiant teismo paslaugų. Pagal "Consent to Treatment Act" einantį drauge su "Substitute Decisions Act", šeimos nariai galės ir toliau daryti įvairius sprendimus protinės negalios/sutrikusio intelekto atvejais. Vis dėlto, geriausias užsitikrinimas yra konkretūs nurodymai "P. of A." dokumente. Asmens "protinė negalia" ar "intelekto sutrikimas" naujųjų įstatymų apibūdinami taip: asmuo nesupranta savo padėties (informacijos liečiančios-čių sprendimų atlikimą, ar neįstengia suprasti pasekmių, kai tam tikras sprendimas/ai ar padaromas/mi ar nepadaromas/mi. Tokia negalia gali įvykti ligos ar katastrofos atvejais ir gali būti laikina ar pilnalikė. Negalia gali būti tokia, kad asmuo negalįs tvarkyti savo finansinių/turto reikalų, gali visapusiškai prižiūrėti save ir savo sveikatos reikalus. Arba asmuo gali sugebėti kai kuriuos savo priežiūros reikalus atlikti (kaip valgyti, drabužius dėvėti, rengtis), bet ne kita, kaip sudėtingus, su sveikatos palaikymu ir priežiūra susijusius sprendimus.

Nors labai svarbu bus turėti parengtą įgaliojimo teisę įgaliotiniui suteikiantį dokumentą ("P. of A."), niekas neturi teisės versti jo sudaryti ar prievarta pasirašyti. Pvz. nebūtina turėti "P. of A." galutiniai ilgos ar visalaikės priežiūros globai slaugos namuose ar ligoninėje. Įgaliojimo teisės suteikimas sprendimus atlikti, padaryti už kitus asmenis jų negalioje yra labai rimtas reikalas, turįs būti labai apgalvotai atliktas. Be abejonės, gali būti *rizika* ir galimybė netinkamam jo panaudojimui atskirais atvejais. Įgaliojimas turi atsirasti iš asmens savo paties valios, be pašalinių spaudimų iš šalies. Svarbiausia suprasti, kad neturint sudaryto tokio dėl turto ir asmeninės priežiūros įgaliojančio dokumento pagal įsigaliosiančių įstatymų Ontario prov. nuostatus, bus privaliomai, be jūsų sutikimo, paskirtas asmuo, turintis teisę atlikti sprendimus už jus, jūsų gerovei. Tuo atveju jūsų interesai bus apsaugomi įstatymu, įskaitant ir užstatą (security) turto apsaugai. Jei netoli jūsų jums nerandamas toks paskiriamas asmens globėjas-įgaliotinis, galutinai viešasis Ontario prov. patikėtinis ("public trustee" iš "Office of the Public Trustee") turės atlikti sprendimus jūsų reikalais.

Turto, finansų tvarkymo įgaliojimas, vadinamas *"Continuing Power of Attorney for property"* galioja visokiems turto sprendimams atlikti, išskyrus pomirtinės įgaliojančio valios sudarymui. Turto tvarkymo įgaliojimų suteikėjai perspėjami: turi žinoti, suprasti kokį turtą turi, kokia apytikrė jo vertė, suprasti, kad įgaliotiniui neišmintingai atliekant sprendimus turtą tvarkant, turto vertė gali kristi, kad įgaliojimo teisę galima atimti, atšaukti; kad visad yra galimybė, jog įgaliotasis gautą galią gali neteisėtai panaudoti, t.y. išnaudoti.

Asmenys, jau turį padarę įgaliojimus turto reikalu, turėtų patikrinti (kad naujiems įstatymams įsigaliojus, dokumentas ir ir toliau galiotų):

a) ar tekste yra pažymėta "in accordance with the Power of Attorney Act, I declare that this power of attorney may be exercised during any subsequent legal incapacity on my part" – jei ne, dokumentas negalios, reikės naujo arba pataisos;

b) ar įgaliojimas duotas visiems su turtu susijusiems sprendimams, ar pvz. tik banko sąskaitai-toms. Įgaliotinis tegali tvarkyti tik kaip nurodyta – gali prireikti naujo įgaliojimo ar jo pataisos.

Be šių patikslinimų "P. of A. for personal property" dokumente jo papildymui naujų įstatymų rėmuose reikės priedinio įgaliojimo, liečiančio asmeninę priežiūrą asmens negalios atveju ("P. of A." for personal care). Jo lig šiol nereikėjo.

Tik asmeninės priežiūros reikalu

Įgaliojimas asmeninės priežiūros reikalu pānašus į įgaliojimą turto reikalais. Parenkant įgaliotinį-tinius apsvarstyti: ar įgaliotinis-tė ar įgaliotiniai-ės pakankamai pažįstami, ar supranta įgaliojimus teikiančio padėtį, kad atliktų tinkamus sprendimus jo asm. priežiūros ir gerovės reikalais, ar pasitiki įgaliotiniu, kad elgsis pagal jo nurodymus ir norus, nors jie nesustaptų su jo/jos/jų pačių? Verta ir būtina su įgaliotiniais aptarti reikalus – ar sutinka, ar supranta savo nemažas pareigas ir su jomis susijusią atsakomybę, ar aiškūs įgaliojančio pasirinkti pageidavimai?

Prieš pasirenkant įgaliotinius, verta pasitarti ir su šeimos nariais, su gydytoju, jei sveikatos reikalai sudėdingi, ar su advokatu dėl sudėtingų turto ar asm. priežiūros reikalų. Tas pats įgaliotinis gali būti ir finansinių/turto ir asm. priežiūros reikalams, arba atskiri asmenys, reikalui esant. Gali būti, kad asmuo, pasirenkamas asm. priežiūros reikalams, gali visai netikti finansiniuose/turto reikaluose. Įgaliojantis ir įgaliotasis asm. priežiūros reikalams negali būti jaunesni kaip 16 m. amžiaus. Įgaliotiniai negali būti jūsų apmokami, iš kurių sulaukiate sveikatos ar pragyvenimo, buities priežiūrą, socialinius, apmokymo, tarpininkavimo ar paramos patarnavimus, nebent jie būtų žmona, vyras, partneris (sugyventinis) ar giminingas asmuo.

(Nukelta į 6-tą psl.)

Trakų pilis, netoli Vilniaus, kurią gausiai lanko Lietuvos ir užsienio turistai

Nuotr. B. Tarvydo

Kokia Kanados ateitis?

JONAS LADYGA

Ne vien žmonės, bet taip pat tauta bei valstybė turi savo likimą. Prieš 125 metus Kanados valstybė susikūrė iš tautinių grupių: anglų, prancūzų, indėnų (čiabuvių). Tos grupės buvo skirtingos kultūros, kalbos, religijos atžvilgiu. Žinome atvejų, kai kartais tokios mišrios "vedybos" pavyksta pvz. Šveicarija: vokiečiai, prancūzai, italai jau 400 metų kaip gražiai sutaria ir rūpinasi sava valstybe. Kanados ateitis betgi gana miglota. Vakarų separatistai bei vadinamasis Kvebeko blokas bando ardyti valstybę.

Kanados kaimynas Jungtinės Amerikos Valstybės (JAV) tvirtina, kad nesikiš į Kanados vidaus politiką. Deja, netolima praeitis jau parodė, kad JAV jau keliais atvėjais "įsivėlė" į svetimos valstybės interesus "policininko" vaidmeniu. Patrick Buchanan "The Washington Times" ir "New York Post" žurnalistas numato Kanados, Jugoslavijos, Rusijos bei Indijos subyrėjimą. Toronto spauda ir Kanados ambasada Vašingtone pasipiktino, kai jis rašė, kad JAV būtų verta pagalvoti apie kai kurių Kanados provincijų prisijungimą Kvebeko atsiskyrimo atveju.

Netolimoje praeityje anglai Kvebeko prancūzus laikė žemesnio luomo gyventojais, nes dauguma jų buvo be aukštesnio išsilavinimo, daug beraščių. Montrealyje prekybos sluoksniuose vyravo anglų kalba. Įmonių viršininkai buvo anglai. Prancūzai visą laiką jautėsi paženinti.

Kvebeko atgimimas prasidėjo vadovaujant Jean Lesage (liberalas) "Maitre chez nous". Atvykęs į Montrealį Charles de Gaule iš miesto rotušės balkono sušuko "Quebec libre". Kvebeko partija — pekistai pirmą kartą laimėjo rinkimus vadovaujant Rene Levesque, kuris iki mirties pasiliko Kvebeko išlaisvinimo didvyris. Po nesekmės Meech Lake, Charlottetown, Kvebeke įvestas anglų kalbos suvaržymo įstatymas nr. 101.

Prieš š. m. rinkimus Kvebeke buvo išleista knyga — politinė fantazija "Breakup: The Coming End of Canada and the Stakes for Amerika" (Penguin, 267 psl., $29.99). Knygos autorius Lansing Lamont, "Time" žurnalo korespondentas, vyr. direktorius Kanados reikalams "Rockefeller-chaired Americas Society, New York". L. Lamont sukūrė scenarijų — kas atsitiks blogiausiu atveju su Kanada. Numato tautybių riaušes, ekonominę katastrofą, Kvebeko atsiskyrimą. Kanadai reikės pagalbos iš Tarptautinio banko (International Monetary Fund). Kanada yra per daug daugiakultūrė, dėl to kyla tautybių nesantaika, rasizmas.

Šio šimtmečio pabaiga bus kritiška. 2001 metais per Jonines (St. Jean Baptiste diena), bus riaušės Montrealyje. Kvebeko miestas bus užimtas indėnų. James Bay Grand Complex bus susprogdintas Cree indėnų. 2000 metais sausio 1 d. referendume už Kvebeko nepriklausomybę bus pasisakyta 80% balsuotojų. Po penkių mėnesių bus patvirtinta naujoji Kvebeko konstitucija.

Kanados ateities klausimą nagrinėja spalio 29 d. "The New York Times", žurnalas "Actualite" ir visa eilė Prancūzijos žurnalų.

Lietuvos sodų augalai užsieniui

Lietuviškų juodųjų serbentų išbandymo programa kituose kraštuose. Pasiūlymas besidomintiems sodininkyste

Šis mano laiškas skiriamas užsienyje gyvenantiems lietuviams, turintiems didesnį ar mažesnį daržą, auginantiems vaiskrūmius. O gal atsiras lietuvis ūkininkas, angliškai farmeriu vadinamas, ūkininkaujantis Kanadoje ar kitur? Norėčiau, kad su šiuo laišku supažindintumėte savo kaimynus.

Juodieji serbentai (black currants) yra jaunystės uoga. Tai labai įdomi ir vertinga sodo kultūra. Jos nepalyginsi su sodinėmis šilauogėmis (blueberries), aronijomis, putinais, šeivamedžiais, kurios auginamos Kanadoje ir kitur. Juodieji serbentai yra Europos kultūra, Šiaurės Amerikoje labai mažai paplitusi. Daugelyje šalių nėra tokių skanių ir įdomių juodųjų serbentų atmainų, kokias pavyko sukurti Lietuvoje. Išeiviai iš Europos kviečiami dirbti pagal šią programą. Jos tikslas – atrinkti iš autoriaus atrinktų juodųjų serbentų atmainas, tinkamiausias kiekvienam regionui ir kiekvienam daržui.

Bandymo metodika bus tokia. Kiekvienas būsimas bandytojas iki 1996 m. vasaros pasirašys sutartį (variety testing and non-distribution agreement) ir gaus 10 skirtingų atmainų juodųjų serbentų krūmelių. Tam reikia turėti 12 m ilgio ir 2 m pločio normalios daržo žemės saulėtoje vietoje. Bandytojas kasmet surinks duomenis apie svarbiausius reiškinius ir pateiks juos autoriui (krūmų žydėjimą, derėjimą, uogų dydį ir skonį, atsparumą ligoms ir kenkėjams).

Amerika ėmėsi žygių atkurti juodųjų serbentų ir agrastų kultūrą. Įsteigta Tarptautinė agrastų ir serbentų augintojų sąjunga, kurios centras yra Kalifornijoje. Tapau šios sąjungos nariu. Jos žiniaraštyje "The Ribes Reporter" žadu rašyti apie šią programą. Kviečiu serbentų augintojus jungtis į šią sąjungą.

Visus besidominčius sodininkyste, kviečiu rašyti man į Vilnių ir padėti parašyti lietuvišką "Sodininkystės enciklopediją". Kviečiu dalyvauti šioje juodųjų serbentų išbandymo programoje. Jos metu atrinksime lietuviškas atmainas tinkamas auginti kitose pasaulio valstybėse. Tai bus XXI š. atmainos – nedidelis Lietuvos žingsnis į pasaulį.

Gavau informacinį lapelį apie N. Zelandijos išeivių sodininkystės firmą Amerikoje – jie daugina savo tėvynės vaismedžių atmainas. Ar atsiras tokių lietuviškų firmų užsienyje? Lietuvai reikia ne labdaros, bet partnerystės ir bendro darbo. Sodo augalai gali iš Lietuvos plisti po pasaulį, jeigu tam bus patnerių.

Antanas Ryliškis,
Fabijoniškių 90-45,
2029 Vilnius, Lithuania

Knyga apie žydėjusią veiklą

Po Antrojo pasaulinio karo stovyklinius lietuvių telkinius lankė tuo metu pagarsėjęs ir labai laukiamas dainos, šokio ir vaidybos vienetas – Lietuvių tautinis ansamblis, įsteigtas ir vadovautas Stepo Sodeikos ir Gasparo Veličkos. Ansamblis per nepilnus 4 metus davė 561 pasirodymą. Montažai "Nemunas žydi", "Atsisveikinimas", "Žmonės prie viešk elio", religiniai koncertai bei kiti meniniai gabaliukai daugeliui klausytojų ilgam liko atmintyje, taipgi ir nepakartojamu pavyzdžiu, kaip vargingomis sąlygomis galima sukurti aukšto meninio lygio pasirodymus. Visa tai verta ir plačiau paminėti, dargi 50 metų sukakties proga. Rašytojas Andrius R. Mironas baigia spausdinimui ruošti knygą "Žydėjusi veikla, Lietuvių tautinio ansamblio atsiminimai po 50 metų". Tam darbui baigti reikia finansinės paramos. Kreipiamasi į buvusius ansamblio narius, kurių surasta 53. Tikimasi jų paramos, taipgi ir kitų tautiečių. Atsiliepimo redaktorius laukia iki 1995 m. sausio 15 d. Paaukoję $100 ar daugiau bus įrašyti knygoje mecenatų sąraše, atsiuntę ne mažiau $30 – gaus atspausdintą leidinį. Rašyti adresu: A. R. Mironas, 6487 Camino Del Parque, Carlsbad, CA 92009-2464, USA. Tel. 619 431-5229. **Inf.**

Kanados gamta kviečia gyventojus pasidžiaugti gaivinančia ramybe

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
Telefonas 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

NORDLAND EXPRESS

Nemokamas siuntinių paėmimas

Toronte ir apylinkėse susitarus tel. **535-5000**

Hamiltone ir apylinkėse kiekvieną pirmadienį susitarus tel. **1-800-561-3113**
(Tuščias dėžes galite nusipirkti "Talka" kredito kooperatyve, 830 Main St. East)

Wasagoje, Collingwoode, Barrie kiekvieną pirmąjį mėnesio sekmadienį, skambinti tel. **1-800-561-3113**

Windsore, Londone, Delhi kiekvieną antrąjį mėnesio sekmadienį, skambinti tel. **1-800-561-3113**

St. Catharines, Wellande, Niagaroje kiekvieną trečiąjį mėnesio sekmadienį skambinti tel. **1-800-561-3113**

Už pietinės Ontario provincijos ribų

Mes jums siūlome naudotis greitu ir nebrangiu U.P.S. (United Parcel Service) patarnavimu siunčiant savo siuntinius į mūsų sandėlius.

Telefono apylinkių numeriai:	Skambinkite U.P.S.
416, 519, 705	1-800-668-7100
613, 514	1-800-465-2876
403, 604	1-800-665-2781

Kainos

Laivu iš Toronto siuntiniai išvežami kas antrą trečiadienį. Siuntinio kainos yra **$7.50** už kubinę pėdą, plius $15 pristatymas, bet kur Lietuvoje (iki 55 kg arba 120 svarų).

Lėktuvu iš Toronto siuntiniai išvežami kiekvieną šeštadienį 10 v.r. Kaina už kg **$4.25** plius $15 už pristatymą bet kur Lietuvoje.

Standartiniai maisto siuntiniai

Nordland Express siūlo jums įvairaus maisto siuntinius, pristatomus per dvi savaites. Skambinkinte mums dėl kainoraščių.

Nordland Express 1650 Bloor Street West, Toronto, Canada M6P 4A8.
Darbo valandos: 9 val. ryto iki 6 val. vakaro visomis dienomis, išskyrus sekmadienius.
Skyrius: 164 Willowdale Avenue, North York, Ontario
(9 val. ryto iki 6 val. vak. nuo pirmadienio iki penktadienio).

DABAR ***perkelkite JAV ar Kanados dolerius į Lietuvą čekiu ar pinigine perlaida***

Nordland Express perduoda pinigus – greitai ir saugiai – tiesiai gavėjui ir gauna iš jo perdavimo patvirtinimą. Perkėlimo mokestis – tik 4% plius $15 už pristatymą.

	JAV dol.	Kan. dol.
Perkėlimo suma	.....	.....
Perkėlimo mokestis - 4%	.....	.....
Pristatymas	....12.00.	....15.00.
Viso	_____	_____

Siuntėjas: ..... Gavėjas : .....

....

....

Tel: ..... Tel: .....

Išrašykite čekį ar piniginę perlaidą ***Nordland Express*** vardu ir siųskite:
Nordland Express, 1650 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 4A8.
Daugiau informacijų gausite paskambinę **tel. (416) 535-5000, FAX (416) 535-5001.**

Sudiev Lietuvos savanoriui

Toronto lietuviai atsisveikino su paskutiniuoju čia gyvenusiu Lietuvos kariuomenės savanoriu-kūrėju a.a. Liudu Vaštoku, sulaukusiu 97 metų amžiaus. Jis mirė savo namuose 1994 m. gruodžio 15 d. Palaidotas iš Toronto Prisikėlimo šventovės Šv. Jono lietuvių kapinėse, Mississaugoje, Ont. Velionis paliko žmoną Eleną, sūnus – prof. Romą ir Stasį.

Jis gimė 1898 m. rugpjūčio 25 d. Liambartyškių kaime, Kražių valsčiuje, Raseinių apskrityje. Baigęs vidurinę mokyklą, 1915 m. įstojo į gimnaziją, bet vokiečiams užėmus kraštą, mokslas buvo nutrauktas.

A.a. LIUDAS VAŠTOKAS

1919 m. kovo 3 d. stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę ir dalyvavo mūšiuose su bolševikais. Po dvejų metų buvo paleistas iš kariuomenės puskarininkio laipsniu. Pradėjo darbą Telšių Žemės tvarkymo įstaigoje sąskaitininku ir toliau tęsė mokslą. Buvo apdovanotas Nepriklausomybės dešimtmečio medaliu (1928.V.14) ir III-čio l. Gedimino ordinu (1933.II.16). Vedė mokytoją Eleną Šaulytę iš Švėkšnos 1934 metais.

Bolševikams vėl užėmus Lietuvą, 1940 m. rudenį buvo atleistas iš tarnybos. Grįžo į savo tėviškę, kur ūkininkavo ir dalyvavo pogrindžio veikloje. Buvo įtrauktas į Sibiro tremties sąrašą, bet atėjus vokiečiams liko neišvežtas. Vokiečių okupacijos metu dirbo viršaičiu Nevarėnuose.

Baigiantis karui, pasitraukė į Vokietiją. Gyveno su šeima Merbeko lietuvių stovykloje. Išvyko į Angliją ir apsistojo Londone. Kanadą pasiekė 1951 m. Prieš išeidamas pensijon, dirbo Canadian Linen Ltd., Toronte. Iki gyvenimo pabaigos buvo aktyvus Kanados lietuvių bendruomenėje. **Kor.**

Nauji įstatymai Ontario...

(Atkelta iš 5-to psl.)

Įgaliotinis asmeninei priežiūrai turi prisiimti tokią atsakomybę: turi vykdyti pareigas sąžiningai, be apgaulės; pagal galimybę stengtis padėti negalinčiam tapti vėl nepriklausomu, elgtis kad įgaliojimą suteikusio nevaržytų ir nesikištų kur nereikia; drąsinti negalintįjį dalyvauti savo priežiūros reikalų sprendimuose; tartis su visais jo asm. priežiūra besirūpinančiais-gimininga ar ne; sekti įgaliojimus suteikusio pažymėtais ar gerai žinomais norais ir nurodymais, padarytais, išreikštais dar prieš fizinę/protinę/intelektinę negalią, nebent tai atlikti nebūtų įmanoma dėl rimčiausių priežasčių.

Asm. priežiūros įgaliojimas sudarytas bet kada neįsigalioja, kol įgaliojantis tampa protiniai nepajėgus sprendimus daryti savo priežiūros reikalais. Tuo tas skiriasi nuo įgaliojimo turto reikalais, kuris gali įsigalioti tučtuojau ar nuo įgaliojančio nustatyto laiko ar įvykio. Taipgi, jei nėra jokių nesusipratimų tarp įgaliojančio ir įgaliotinio, įgaliotinis gali veikti bet kada be jokio procedūrinio leidimo. Tačiau jei įgaliojantis priešintųsi įgaliotinio sprendimui, įgaliotinis turi gauti sprendimo vykdymui patvirtinimą iš "Office of the Public Guardian & Public Trustee". Įgaliojime galima pažymėti, kur pageidaujate gyventi, kokios priežiūros norite ar tikitės, nurodymus dėl maisto, apsirengimo, medicininių patarnavimų ir medicininės priežiūros.

Galima nurodyti ar priimtinas/atmestinas vienoks ar kitoks gydymas, prijungimas ar atjungimas gyvybę palaikančių aparatų/mašinų. Įgaliotieji įpareigoti laikytis net neįrašytų įgaliojančio pageidavimų, jo nusistatymo vertybių, religijos ir kit. atvejais, jei įgaliotiesiems buvo ir yra žinomi iš įgaliojančio praeities, jam dar būnant pilnai pajėgiam pačiam prisižiūrėti. Pageidavimai gali būti smulkūs ir išsamūs, platūs bet turi būti aiškūs. Pvz. prijungiama prie kvėpavimo mašinų *trumpam* laikui per operaciją ar po jos. Kitas reikalas būti prijungtam *visam laikui* gyvybės palaikymui, neatgaunant sąmonės.

Skirtingi priežiūros nurodymai būtų reikalingi skirtingais atvejais: sąmonėje esant ar be sąmonės, atpažįstąs-neatpažįstąs, kol vaikščiojantis, ar ne, priverstas tik lovoje būti. Nurodymai tačiau nepriverstini, jei nepadaromi. Jei pasikliaunama visiškai įgaliotiniu ir jo sprendimais, jam suteikiant "laisvas rankas", būtina su juo turėti "vieną mintį" – kad tarpusavy būtų vienas kito 100% supratimas, net įjungiant į tai ir kitus artimus asmenis. Patekus į negalią, jiems tokiu atveju bus žinomi jų norai, ir jie galės prisidėti, kad, įgaliotojas padarytų tuo atveju geriausius sprendimus. Kartais raštu padaryti nurodymai nėra tokie aiškus, kaip žodinis paaiškinimas įgaliotinio ir artimųjų akivaizdoje. Neturint pageidavimų žodžiu ar raštu, įgaliotasis daro sprendimus geriausių intersų vedinas.

Turto ir asmeninės priežiūros reikalais

Pasirinkus įgaliotinį ir atlikus visus sprendimus bei nurodymus, dokumento sudarymas nėra sudėtingas. Turi būti pasirašyta; parašas patvirtintas dviejų asmenų, kurie neturi abejonių dėl įgaliojančio protinės būklės (t.y. protinės negalios). Įgaliojančio parašo tvirtintojas *(liudininkais)* negali būti asmuo jaunesnis kaip 18 m. amžiaus, pasirinktas įgaliotinis, įgaliotinio žmona, vyras, sugyventinis, įgaliojančio žmona, vyras ar sugyventinis-tė, įgaliojančio vaikai. Nesudėtingų nurodymų atvejais verta naudotis nemokamai gaunamais blankais, kartu su paaiškinimų knygute, jų užpildymui "Office of the Public Trustee" įstaigoje, 145 Queen St. W., Toronto, Ont., vietinių Ontario parlamentarų įstaigose bei įvairiose provincinės valdžios įstaigose.

Atšaukti *turto reikalu* įgaliojimą įmanoma bet kada raštu, būnant protiniai pajėgiam tai atlikti, pasirašant dviem liudininkam. Atšaukti įgaliojimą *priežiūros reikalu* galima, kaip ir turto įgaliojimui, jei asm. priežiūros įgaliojimas nebegaliojantis ("nevaliduotas"). Jei galiojantis ("validuotas") – galiojimas turi būti panaikintas. Jis panaikinamas pareiškimu ir įrodymu, kad įgaliotojas daugiau nebėra protinėje negalioje. Padarius ar atšaukiant įgaliojimus, būtina pranešti artimiems, draugams, kurie gal turi įgaliojimų kopijas, ar žino apie įgaliojimus, jų turinį. Žymiai aplinkybėms keičiantis, priešmirtiniai įgaliojimai (kaip ir pomirtiniai testamentai – valios palikimai) turi būti peržiūrimi, pvz. vedant, ištekant, skiriantis, ligos, turto pakitimo atvejais. Išsikeliant iš Ontario provincijos reikia patikrinti naujoje vietovėje ar sudaryti įgaliojimai pripažįstami.

Pravedant šiuos naujus įstatymus, būta įvairių kontroversiškų ir kritiškų pasisakymų apie "Substitute Decisions" aktą, net kaltinimų, kad "vyriausybė ketina pasipinigauti, apiplėšti savo piliečius". Ontario vyr. prokuroras (Attorney General) per "Office of the Public Trustee" tvirtina:

— Ontario vyriausybė neperims nė vieno esančio protinėje negalioje turto, jei yra jo sudarytas "P. of A." įgaliojimas ar jei žmona, vyras, šeimos narys yra randamas ir sutinka atlikti sprendimus už protiniai paliegusį. Šiais įstatymais "Public Guardian" ir "Public Trustee" (viešieji – globėjas ir patikėtinis) yra antraeiliai sprendimų atlikėjai, ir tai paskutiniu atveju.

– "Substitute Decisions" aktas n turi užmačių apsunkinti šeimos narių perimant protinėje negalioje esančio asmens globos teisės nepadariusio "P. of A." įgaliojimų. Atvirkščiai, įgalinant šeimos narius perimti globą išvengiant teisinės procedūros, šis aktas/įstatymas palengvina globos perėmimą.

– Iš įgaliojimuose išvardintų nebus reikalaujama turto užstato ar turto tvarkymo (management) plano prieš leidžiant atlikti sprendimus už negalioje esantį. Tai galioja tik skiriamiems antraeiliams įgaliotiems, išvardintiems *PO TO,* kai asmuo būna tapęs protiniai neišgalįs, *BE ankstyvesnio* negalioje esančio sutikimo.

Nors teisiškai nereikalaujama, kad advokatas-teisininkas sudarytų čia tik apibūdintus priešmirtinius įgaliojimus, patartina su savo advokatu pasitarti, ypač jei turto, finansų, sveikatos būklė paini, sudėtingesnė, ar jei numatomi nurodymai sudėtingti. Be to, šis su įstatymais supažindinimas neapima visų situacijų ir nėra įstatymų – nurodymų "originalas" – tik supažindinimas.

Prof. A. AVIŽIENIS 1994.XII.4 įteikęs poetui B. BRAZDŽIONIUI Vytauto Didžiojo universiteto garbės daktaro insignijas Los Angeles mieste
Nuotr. P. Gasparonio

Net komunistų keiksmai išėjo į gera...

Poeto Bernardo Brazdžionio literatūrinio darbo sukaktis

IGNAS MEDZIUKAS

1994 m. gruodžio 4 d. Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos salėje įvyko literatūrinė popietė Vytauto Didžiojo universiteto garbės daktarui poetui Bernardui Brazdžioniui pagerbti, minint jo 70 metų literatūrinio darbo sukaktį. Įžangos žodžiu pradėjo ir programai vadovavo LFB sambūrio pirm. J. Pupius, suminėdamas, kad B. Brazdžionį, pirmą kartą atskridusį į laisvą Lietuvą, sutiko minios žmonių, Sąjūdžio atstovai. Visi jam reiškė pagarbą, nes jis žadino viltį lietuvių tautos prisikėlimui, laisvam ir nepriklausomam gyvenimui.

Literatūrinė programa

Popietės preliudija buvo prel. J. Kučingio kalba, kurioje jis suminėjo nusipelniusius Lietuvos vyrus: vysk. Motiejų Valančių, Maironį, o po jo Bernardą Brazdžionį, palygindamas jį su Senojo Įstatymo pranašu ir primindamas, kad poetas už savo religinę literatūrą popiežiaus Jono-Pauliaus II buvo apdovanotas žymeniu "Pro Ecclesia et Pontifice".

Prof. A. Avižienis, buvęs Vytauto Didžiojo universiteto rektorius, perdavė universiteto senato linkėjimus, sakydamas, kad B. Brazdžionis, šį universitetą baigęs 1934 m., yra 25-sis garbės daktaras. Perskaitė "Doctor honoris causa" universiteto senato nutarimą ir uždėjo ant kaklo insignijas.

Dar buvo parodytas filmas apie iškilmę V. D. universitete Kaune 1994 m. birželio 17 d., suteikiant garbės daktaro laipsnį.

B. Brazdžionį, kaip garbės daktarą, sveikino žodžiu: dr. Z. Brinkis — JAV krašto tarybos pirmininkas, žurnalistas B. Raila, A. Gustaitis — Dailiųjų menų klubo vardu, rašytojas ir poetas P. Visvydas, V. Gedgaudienė — LB Vakarų apyg. pirmininkė, Lietuvos respublikos gen. garbės konsulas V. Čekanauskas, rašytoja Alė Rūta. Raštu sveikinimus atsiuntė: dr. V. Dambrava, Lietuvos ambasadorius Venecueloje, Lietuvių rašytojų draugijos pirm. P. Jurkus, "Į laisvę" fondo pirm. dr. K. Ambrozaitis, Lietuvos rašytojų draugijos pirm. V. Martinkus, komp. Giedrė Gudauskienė, kun. L. Andriekus, OFM, rašytoja B. Pūkelevičiūtė, poetė K. Grigaitytė ir daugelis kitų.

Pasisakymus apie B. Brazdžionį Antano Vaičiulaičio skaitė E. Dovydaitienė, Jono Aisčio — V. Dovydaitis, Tomo Venclovos — A. Žemaitaitis.

Vytės Nemunėlio poeziją perdavė Šv. Kazimiero lituanistinės šeštadieninės mokyklos mokiniai. B. Brazdžionio poeziją skaitė akt. A. Žemaitaitis.

Pagal B. Brazdžionio parašytą poeziją sukomponuotas dainas "Klajūnui" (muz. D. Polikaičio) ir "Šiaurės pašvaistė" (muz. S. Sodeikos) atliko Los Angeles vyrų kvartetas — R. Dabšys, E. Jarašūnas, A. Polikaitis ir B. Seliukas. Akompanavo kompoz. R. Apeikytė.

Poeto kalba

Po vaišių kalbėjo pats garbės daktaras B. Brazdžionis. Pasakojo, kaip jis pradėjęs rašyti. Pradžioje apie jo kūrybą buvę kritiškų atsiliepimų. Nenustojo rašęs. Viskas išėjo į gera, net komunistų keiksmai. Vokiečių okupacijos metais su kitais važinėjęs po provincijų gimnazijas, dalyvaudamas literatūros popietėse ar vakaruose. Sunkią tėvynei valandą parašęs eilėraštį "Aš čia — gyva". Važinėjant teko patirti ir juokingų dalykų. Kartą skaitęs savo kūrybą. Po to priėjęs vienas klausytojų pasakė: "Apsimelavai. Pradžioje sakei, kad skaitysi 11 eilėraščių, o paskaitei tik devynis".

Susipažinęs su Šv. Raštu, iš kurio paėmęs daug vardų. Kartą tuo reikalu aplankęs Kauno kunigų seminarijoje pažįstamus klierikus Stasį Būdavą, Kazį Keciorį ir Mykolą Linkevičių, kurie paklausė: "O kaip mergaitės?" Žinoma, jie turėjo galvoje poetes Gražiną Tulauskaitę ir Karolę Pažėraitę.

Vienu metu, pasakojo poetas, žavėjęsis revoliuciniais poetais. Daugiausia įtakos turėjęs Senasis Testamentas. Tais motyvais jis parašė "Jerichono rožę" (arba "Amžinas žydas"), vėliau "Ženklus ir stebuklus", "Kunigaikščių miestą". Kūryboj buvęs nevienodas, kartais net labai sentimentalus. Įvertinimo ir pagerbimo susilaukęs, nes ilgiau už kitus gyvenęs . . .

Nors poetas ilgai kalbėjo, bet jo kalba, paįvairinta humoru, buvo atidžiai išklausyta. Visi norėjo, kad tik ilgiau kalbėtų, nes jis laikomas tautos pranašu.

Programa truko apie 5 val. Pagaliau baigiamąjį žodį tarė A. P. Raulinaitis.

KAIRYS BALTIC EXPEDITING

$$$$ SIUNČIAME DOLERIUS Į LIETUVĄ $$$$

Greitai ir garantuotai pristatome Amerikos ir Kanados dolerius gavėjui į rankas, ir pasirašytą pakvitavimą jums atsiųsime. Persiuntimas iki $2,000.00 4% plius pristatymas. Siunčiant daugiau kaip $2,000.00 tik 3% plius pristatymas. • Siunčiant didesnes sumas, yra nuolaida. • Galime nuvežti į Lietuvą palikimus ir Lietuvoje sutvarkyti pas notarą. • Važiuojant jums ilgesniam laikui į Lietuvą, mes galim persiųsti jūsų pensijos pinigus pagal jūsų nurodymus.

	AMERIKOS DOL.	KANADOS DOL.
Siunčiama suma	$	$ .....
Patarnavimas 4% arba 3%	.....	.....
Pristatymas į rankas	..... 12.00	..... 15.00
Iš viso:	$ ..... .00	$ ..... .00
Siuntėjas:	Gavėjas:	
.....	.....	
.....	.....	
Tel.	Tel.	

Rašyti čekį arba pašto perlaidą (money order) KAIRYS BALTIC EXPEDITING ir siųsti
517 Fruitland Road, Stoney Creek, Ontario L8E 5A6. Turėdami klausimų skambinkite
Vytui ar Genei Kairiams, tel. 905 643-3334, fax 905 643-8980

Partizanų ryšininkės išpažinimai

Taip mylėta, kalbėta, kovota

Skiriu Lakštingalai – M. Jaruševičiui, Dainavos apygardos rinktinės vadui

GRAŽINA MATONIENĖ

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Pasiaukojanti meilė

Į gyvenimo pabaigą, mano mielasis Lakštingala, pasikeičiam. Žodiniai pažadai virsta jauku – melas grindžia kasdienybę. Ir aš dabar, žvelgdama į 46-47, 48 metų vasaras bei žiemas, supratau, kad tik Tavo jausmas buvo nemeluotas, tikras. Tu mane tikrai mylėjai, jeigu išplėšei iš savo širdies ir liepei tekėti už kito, žinodamas savo likimą, suprasdamas mūsų šeimos padėtį, leisdamas man gyventi . . .

Ačiū tau už tai, tačiau po daugelio metų galvoju: kodėl aš nebuvau šalia Tavęs — juk Tu buvai ištikimybės, sąžiningumo, tikrosios meilės vyras. Dabar taip nemylima, taip nesiaukojama kito žmogaus labui.

Gal aš Tau buvau idealas, kažkas nepasiekiamo, bet tu mane mylėjai giliai, pasiaukojamai. Tuo esu tikra dabar, po daugelio metų. Buvęs dvasinis ryšys nenutrūkęs iki dabar . . . Aš ištekėjau tau paliepus, kitaip būčiau šalia Tavęs drauge su Tavimi ir, tikriausiai žuvus 49-ųjų metų pabaigoj drauge su Tavimi, bunkery, kai išduotas, susisprogdinai . . .

Be tavęs

Mielasis, varganas mano gyvenimas dabar. Tai kas, kad užauginau tris vaikus, baigiau aukštąjį mokslą, daug skaitau ir dirbu sunkų fizinį darbą, ligų kamuojama . . . Tačiau šalia manęs Tavęs nėra, Tu žuvęs, bet širdyje gyvas. Tavo pasiaukojimas ir meilė man dabar didžiausia vertybė. O buvai paprastas vaikinas, nors ir turtingų tėvų, kaime vadinamų "bagočiais", tik išsiskyrei iš kitų vaikinų tarpo, kad gražiai dainavai (neveltui Lakštingalos slapyvardė prigijo), grojai bet kokiu muzikos instrumentu, kad buvai tamsaus gymio, lieknas, kad mylėjai tėvynę, kad pasirinkai partizano dalią garbingai iki pat mirties.

Juk išėjai į mišką 1944 m. per Kūčias, kai stribai su rusais gaudė vaikinus. Tu pro kulkas pabėgai, liko brolis, motina . . . Jų laukė lageris, tremtis . . . Tu buvai laisvas kaip daina, kaip muzikos garsai. Tu — dvasios milžinas, milžinas ne tik darbais, bet ir meile mergaitei. Ir dabar, kai man labai labai sunku, prisimenu Tave, Tavo žodžius: "Aš visada būsiu šalia tavęs". Kapstausi savo jausmuose . . .

Prisimenu ir dabar

Atsimenu, kaip apsilankei pas mus. Jau tėvelis buvo grįžęs iš Vorkutos, pirmą kartą kalėjęs, po dvejų metų, mat nesudarė bylos, tik smegenis filtravo, be to, žydaitės Epštainaitės padėjo — jas buvo išgelbėjęs nuo mirties. Grįžo tėvelis, bet ar ilgam?

Tu vėl pas mus su žygio draugais jau dieną, nes pas kaimynus buvo slėptuvė, nors aš perspėjau, kad jie blogi žmonės. Tu nuraminai: "Jie tylės, nes mes įrengsim pas juos slėptuvę, nors ten nebūsim. Tas juos privers liežuvį laikyti už dantų". Taip ir buvo, todėl tąkart atėjote dienos metu. Jūsų buvo šešetas.

Buvo ir anas vaikinas atvažiavęs. Tu jį matei dienos šviesoje. Pakalbėjai, o veide tvyrojo nenusakomas jausmas, akyse mirgėjo ano pasaulio šešėliai — gailestis šio gyvenimo, o gal nuoskauda, gal savęs pasmerkimas . . . Tik aš jaučiausi kažkuo labai kalta, matyt, Tavęs tada nesupratau. Pasijutau esanti tokia bejėgė, mažytė, nepriaugusi prie jūsų dvasios ir poelgių.

Prisimenu kaip šiandien Tavo lyrišką balsą. Jūs — šeši vyrai — atsisveikindami dainavote S. Nėries "Grįšiu". Skambėjo ši daina jūsų būsimą likimą nusakanti. Atrodo, Tu tada laidojai save, bet ir atkartojai prieš porą metų pasakytus žodžius — "Aš visada būsiu su tavim". Man ir dabar skamba dainos žodžiai kaip Tavo priesakas, nes dainuodamas žiūrėjai man į akis, stovėdamas ant slenkščio kambario duryse:

Tu žiedelio nenumauk,
Nenukirpk kasų,
Ilgai laukus, dar palauk,
Grįšiu iš tiesų.

Vėliavas nuleistas neš,
Žuvusį minės,
Netikėki. . . Grįšiu aš,
Grįšiu. Lauk manęs.

Akmenys paplentėm kauks,
Sužaliuos lazda,
Lauk manęs, kai nebelauks
Niekas niekada . . .

Radome jus . . .

Sugrįžote 1989-90, 91 m. Jus, žuvusius, suradome: vienus kemsynuose, kitus – žvyrduobėse, trečius — rūsiuose, ar sąvartynuose. O kur Tavo palaikai, taip ir nežinau . . .

Klausydamasi dainos, supratau, kad nusprendei kažką labai rimto. Jaučiau, kad eisi savo pasirinktu keliu iki galo . . . Jaučiau iš įdėmaus žvilgsnio, gilaus skausmo ir liūdesio pilnos dainos, jog Tau tik viena išeitis — garbinga kova, kelio atgal nėra.

Ir dabar, po kelių dešimčių metų, matau Tave, vilkintį Lietuvos šaulio uniforma (ją dovanojo mano tėvelis) su automatu ant peties, ranka prilaikantį pakabą. Kiti veidai išblėso, o Tavasis liko kaip nuotraukoj, kurios neišblukino nei laikas, nei lietūs, audros, saulė, naktys klaikios . . .

Tebematau tave

Menu vėl rudens pavakarę, po pirmųjų šalnų, kai klevai liepsnojo visomis šakomis ir žemė geltonavo rudens auksu. Sutikau tada Tave skubantį, tačiau pastebėjau šypseną, tokią jaukią, gerą, tarsi būtum šių namų šeimos narys. Pasakei tada man: "Tavo tėvelis man kaip tikras tėvas. Mes labai gerai sutariam, jaučiuosi čia lyg savo namuose. Man čia labai gera, atrodo, išnyksta dantų skausmas, sąnarių gėla, atsiranda viltis... Tu tėvams vienintelė, brolis juk Sibire, nors tu išlik". Tai ištarei tvirtu balsu. Nutilai, liūdesio šešėlis nuslinko veidu ir vėl paniurai, grįždamas į rūsčią kasdienybę . . .

Kokia aš buvau laiminga ir net išdidi, kad su tėveliu suradot bendrą kalbą, supratot vienas kitą. O jeigu Tu būtum tada pasakęs "eime drauge", tikėk, būčiau jau tada ėjusi, bet nusprendei kitaip. Tokia buvo lemtis, taip Dievas ir Tu norėjai.

Beje, man mama vėliau pasakojo, kad tėvelis atidavė Tau šaulio uniformą, ginklą, šovinius. Mama kalbėjo, kad dažnai ateidavot, pavesdavot tėveliui užduotis atlikti . . . Tai buvo 1947-50 m. O dabar iš laiko tolių žvelgdama į praeitį, gailiuosi, kad nebuvau visą laiką šalia Tavęs. Kai žuvai pas Talačkas, tėvelis jau buvo antrą kartą suimtas, dėl jo bylos buvau tardoma ir aš. Pirmasis tardytojo klausimas:

— Ar pažinojai Lakštingalą?

Atsakiau: — Taip, pažinojau.

— Nuo kada?

— Nuo vokiečių okupacijos metų. Tekdavo jaunimo pasilinksminimuose pašokti.

Viena sau galvoju — daugiau nė žodelio. Taip turiu kalbėti, kad būtų panašu į tiesą . . . Kalbėjau . . . mano kalbėjimas ir tėvelio bei vyro sutapo . . . Tavęs jau nebuvo, o aš su kūdikiu ant rankų. Mano vyras grįžo po mėnesio. Tėvelis nuteistas dešimčiai metų. O aš, sklidina skausmo — ne tas žodis, ne . . . Gyvenu Tavimi. Tik dabar, po daugelio metų, supratau, kokia didelė nesavanaudiška meilė praėjo pro šalį. O aš, kol pripratau prie vedybinio gyvenimo, nuėjau kryžiaus kelius. Priekaištai: "Tu manęs nekenti, nemyli dukters, kad panaši į mane . . ." Argi viską išpasakosi.

Nemokėjau išsaugot didelės meilės, pati kalta, reikėjo nesutikti su Tavo sprendimu, reikėjo aktyvesnei būti. O dabar gyvenu kaip lunatikė . . . Likau viena iš visos giminės, nešdama kaip kryžių visų mirusiųjų bei žuvusiųjų netektį, bandanti atstatyti tėviškę, susigrąžinti obelų ir vyšnių sodę žydėjimą, bitelių dūzgimą, eglių ošimą šiaurinėje sodo pusėje . . .

Tu savo didele meile gyveni širdyje. Atsimenu Tavo skundą irstančiu kūnu (dantų skausmas, reumatinė sąnarių gėla), nes gyvenote po žeme, šaltis, drėgmė . . . O vis dėlto fizinė negalia dvasios nepalaužė: rūpinaisi kovos draugais, nemetei ginklo iki paskutinio atokvėpio. Dar spėjai įrengti slėptuvę apygardos vadui Vanagui — Ramanauskui, o pats žuvai, kaip dera partizanui — susisprogdinai. Toks Tavo buvo kelias . . . O mano dar nebaigtas. (Pabaiga)

Paminklinė lenta Kapčiamiestyje prie šulinio, į kurį buvo sumesti ir tebėra 14 partizanų (1994.XI.27) Nuotr. St. Sajausko

Kalbos tarša ir nesuprantamoji poezija

Pokalbis su žymiuoju išeivijos poetu HENRIKU NAGIU Montrealyje

POETAS HENRIKAS NAGYS

— "Gimtojoje kalboje" (bendrinės kalbos žurnalas, 1994 m. 6 nr.) kalbininkas Pr. Kniūkšta nurodė nemažai kalbos kultūros priešų, daugelį nepalankių dabartinės Lietuvos vidinių, išorinių priežasčių ir iš viso didelę svetimybių grėsmę lietuvių kalbai. Ką galėtumėte šiuo požiūriu pasakyti apie poetinę išeivijos ir Lietuvos poetų kalbą?

— Gerai, kad galų gale garsiau ir drąsiau apie mūsų kalbos taršą prasitarė ir mūsų kalbininkai Lietuvoje. Užsienio lietuvių spaudoje apie tai rašoma jau senokai. Stebina nuolat tirštėjanti griūtis nevykusių anglų kalbos hibridų laisvos Lietuvos spaudoje, knygose, kasdienėj kalboj. Priveista jų su kaupu net poezijoje, prozoje ir ypač literatūrologų akademiškajame žargone. Atrodo, varžomasi kuris arba kuri sugebės parašyti klaikesne graždanka, labiau užgriozdinta tarptautiniais žodžiais ir nesuprantamesne mišraine. Dėl tokio snobizmo apraiškų nurodoma kaip viena iš svarbiausių priežasčių sovietinio laikotarpio pseudomokslinio žargono įtaka. Tai tiesa. Reikėjo gi kaip nors primityvų marksizmą ir dar primityvesnį stalinizmą "sumokslinti". Rachitinė kalba lyg ir pasitarnavo tūkstančiams įvairaus kalibro politrukų susodinti tokius visose institucijose, ypač mokyklose bei universitetuose.

Nemažiau, deja, prisidėjo prie šio kalbinio snobizmo ir įvairaus plauko vadinamieji intelektualai iš užjūrio, ypač Šiaurės Amerikos, kurie arba nemokėdami pakankamai savosios kalbos, arba norėdami parodyti savo akademišką pranašumą atgabeno Lietuvon tokį neįmanomą raizgalą svetimybių, kad be tarptautinio žodyno jų neįmanoma suprasti.

Keisčiausia štai kas: beveik visiems tiems svetimžodžiams yra puikiausi lietuvių kalbos atitikmenys! Neišvengiamai toks savosios kalbos susinimas ima vis labiau skverbtis mūsų prozon ir poezijon. Didelę dalį atsakomybės turi prisiimti universitetų profesoriai, beveik reikalaujantys tokios neva akademinės snobkalbės.

Retkarčiais, kai nesama savosios kalbos atitikmenų arba kai tarptautiniai žodžiai taikliau ir tiksliau išreiškia norimą mintį, jie naudotini. Štai žodžiui "snobas" (snobizmas) lietuviško pakaitalo neturime, o jo žodyninį apibūdinimą vertėtų įsidėmėti: *snobas (angl. snob) žmogus, kuris dedasi turįs rafinuotą skonį, aklai laikosi madingų manierų, stengiasi imponuoti tariama erudicija.* Pavartę kultūrinius bei literatūrinius leidinius, rasime minėto bežd žioniavimo per akis. Jaunesniųjų ir jaunųjų rašytojų kūryboje bei jų svarstymuose rasime visokias mūsų vyresniųjų literatūrologų (savųjų ir užsieniečių) binarines paradigmas ir signatūras ir simbiozes kartu su imidžiais, holemis, bolėmis, kortais ir t.t. ir t.t. Jeigu manote, kad sutirštinu, paskaitykite "Metų" žurnale 1994 m. vasarą išspausdintą gražiu senovišku vardu (Audinga) pavadintos literatūrologės rašinį apie Sigito Gedos poeziją. Kaip daugelis panašaus sukirpimo rašinių, parašytų tokiu moksliniu žargonu, jų perskaityti be "Tarptautinių žodžių žodyno" neįmanoma.

Argi tikrai trokštama (arba reikalaujama universitetuose) parašyti lietuviškai ir išversti į snobišką svetimkalbę? Kuo suprastėtų tie kūriniai arba moksliniai traktatai, jeigu jie būtų parašyti visiems suprantama ir įkandama lietuvių kalba? O jau pasigirsta balsų, kad semiotika esanti ne tiktai mokslas, tiriantis kalbos ženklus ir jų sistemas, bet ir gyvenimo būdas. Taigi labai abejotinas mokslas, neturįs jokios bendravardyklinės sistemos, pakeliamas į *kultą!* Ir niekas prieš tokią nesąmonę nekelia balso. Ir tai, deja, ne vienintelis atvejis, kai savo ideologinio kiemo arba kelmo garbstomieji bandomi pakelti į stabus. Jie tada ima diktuoti kaip reikia kalbėti ir rašyti, jie diktuoja naująją madą. Tada atsiranda visokie postmodernizmai, kurių pats terminas yra sau prieštaraujanti nesąmonė.

— Kokių svarbiausių, Jūsų supratimu, reikalavimų turėtų ar bent galėtų laikytis poetas lietuvių kalbos kultūros, ypač žodyno ir kitų kalbos lygmenų atžvilgiu?

— Vargu ar galima nustatyti kokia turėtų būti mūsų poetinė kalba. Nenoriu sekti tais, kurie įsitikinę, kad jie jau rado atsakymą ir jį perša spaudoje ir aukštųjų mokyklų katedrose. Jie pasisako už įvairių svetimų kalbų vardais, frazėmis, įtarpais, mitų personažais bei miestų, vietovių, vandenų pavadinimais, surankiotais iš enciklopedijų sutirštintą ir išgalvotą, jų žodžiais tariant, užkoduotą poeziją, kurios kalbą turi (ir gali) suprasti tiktai jie patys ir (reikia tikėtis) tų kūrinių autoriai. Tokia poezijos kalba, anot jų, esanti europinės (jei ne pasaulinės) apimties ir vertės. Ne atsitiktinai "kodas" buvo ir tebėra naudojamas karišk jų tarnybų, kai norima nuslėpti nuo priešų kokį nors svarbų pranešimą. Betgi skaitytojas nėra priešas. Poetiniam kūriniui nereikia aiškintojo ir kodų išlukštentojo. Poezija kadaise, tiesa, buvo tiktai elito (t.y. išrinktųjų, visuomenės viršūnės) pasismaguriavimas. Dažnai sunku atsikratyti minties, kad ir dabartinių literatūrologų nemažas būrys laiko save savotiškais išrinktaisiais, elitu. Tai irgi snobizmo apraiška. Kad sava gimtąja kalba parašyta poezija, įkandama kiekvienam ir kiekvienai poezijos mylėtojui-jai, pasiekė ir pasiekia poezijos aukštumų, yra įrodę ir mūsų poetės ir poetai (ir daugelio kitų šalių). Pati rafinuočiausia poezija jau seniausiais laikais buvo parašyta skalsia ir subtilia savo kalba be jokių svetimkalbių kamšalų. Ne svetimkalbiai kamšalai padaro poeziją kosmopolitiškesne (visuotinesne, bendražmogiškesne), bet pergyvenimo tapatiškumas — panašumas.

— Ar nemanote, kad dabartinėmis sąlygomis tiek užsienyje, tiek ir Lietuvoje kiekvienas lietuvių kalba leidžiamas laikraštis, žurnalas ar kitoks periodinis leidinys tiesiog lietuviškosios sąmonės vardan būtų įpareigotas turėti pastovų ir rūpestingai tvarkomą kalbos skyrelį, spausdinti kur kas daugiau kalbos recenzijų, atidžiau ir be perstojo domėtis lietuvių kalbos kultūra, jos drausme, vieningai laikytis jos normų, ypač kontroliuoti seimą, radiją, spaudą, televiziją?

Kažin ar norės kiekvienas periodinis leidinys įsteigti kalbos skyrelį? (O būtų pravartu!). Tačiau aptariant knygas, reikėtų būtinai pasisakyti ir apie visokią kalbinę taršą, vis labiau užgožiančią ir kūrybą, ir jos aptarimus. Bėda tik, kad daugelis tų aptarinėtojų kalbos taršalus naudoja ir proteguoja. Anksčiau dažniau, dabar kiek rečiau randame įžeidžiančią ir užgaulią pastabą po išeivijos rašytojo straipsniu, laišku net kūriniu: KALBA NETAISYTA. Tos pastabos niekad neradau po Lietuvoje parašytais ir išspausdintais rašiniais. Manyčiau, kad po kiekvienu Lietuvos laikraščio puslapiu galima būtų tokią pastabą visai pagrįstai patupdyti. Lietuvos laikraščių kalba verste užversta įvairių klaikiausių anglicizmų. Kai pagrįstai kritikuojami iš užsienio atvažiuojantys, kurie grabaliojasi sava kalba arba ir visiškai jos nebeįkerta, tai reikia daug labiau stebėtis, kai Lietuvos seime girdi kažkokia pusiau lietuviška, pusiau rusiška mišraine kalbančius seimo atstovus ir pačius aukščiausius valstybės vyrus. Juk yra net kažkoks kalbininkų subūrimas, kuris turi rūpintis kalbos drausme ir kultūra! Kodėl jis tyli?

— Ar Jums neatrodo, kad mes, lietuviai, pakėlę girnas, arba tiksliau sakant, nepaisydami lietuvių kalbos taisyklingumo, pakertame vieną iš tvirčiausių mūsų lietuviškumo, tautinės sąmonės, tautinio savitumo šaknį?

— Visai aišku, kad kapojame tą šaknį pasismagindami. Ta proga noriu paklausti: ką gi veikia kiekvienam Lietuvos leidinių gausiame redakcijos būryje minimi stilistai ir korektoriai? Kaip ir ar galima stilių taisyti? Tai tikrai naujiena, nors apie tai niekas nekalba. O korektūros klaidų randame ne mažiau ir Lietuvos spaudoje. (Tik išeivijos laikraščių ir žurnalų redakcijas sudaro geriausiu atveju 2 gal 3 žmonės, kurie ir rašo, ir taiso, ir klijuoja ir t.t.).

Be to, dar niekas nerašė apie klaikų žodžių perkeldinėjimą. Ar kalbininkai pakeitė skiemenavimą, ar tik kompiuteriais rinkdami bei rinkdamos tingi perrinkti žodį ar eilutę?

Kas nors gal pasakys, kad tai mažmožiai, sovietinio "našumo" liekanos. Gali būti. Tačiau niekaip nepaaiškinsi kartu su savosios kalbos susinimu vykstantį ir pačios literatūros neva tai "modernėjimą".

Štai 1994 metų "Poezijos pavasario" leidinyje tos naujosios mados (iš tiesų Europa visus tokius išsidarinėjimus seniai persirgo ir pamiršo!) apsireiškimų netrūksta. Plačiau apie juos dar bus progų vėliau pasisakyti. Dabar noriu paminėti šio almanacho vieną iš pažibų. Tai "poezijos eilinio" (sekant Aido Marčėno "seržantų" pavadinimu) Donato Valančiausko eilutėmis surašytas "opusas" apie išeivius. Dviejų dalių. Pirmasai paaiškina ("Kur gyvena išeivis"), kad tenai "bobos jos švarios" ir "noksta doleriai / bręsta laukuos chevroletai ir / pontiakai". Antroji dalis konkretesnė. Pavadinta "Kaip nužudyti išeivį". Šį deimančiuką cituoju ištisai:

jis atvyksta kasmet į miestą
mums atvežti šviežių patarimų
tu iš anksto jo lauki minioj
vos tiktai nusileis lėktuvas
ir jisai nusiropštęs trapu
atsiklaups pabučiuoti žemės
tu prišok ir taikliu smūgiu
sudaužyk jo pliką pakaušį

Lyg ir užsilikęs iš sovietinių laikų. Tada buvo agituojama mušti "buožes" ir liaudies priešus, ypač anapus Atlanto esančius buržuazinius nacionalistus. O gal čia gilesnė mintis pakasta, prieinama tik visus raktus turintiems literatūrologams? Gal ko gero čia humoras? *Rafinuotas* humoras? Šio "Poezijos pavasario" almanacho (1994) sudarytojas Kęstutis Navakas buvo pakviestas Lemontan pakalbėti apie Kauno poetus. Apie Valančiausko eilėraštį niekas iš šviesiečių-santariečių nieko nepaklausė. Navakas buvo priglaustas paties Vytauto Kavolio. Jis (t. y. V. Kavolis) vyksta 1995-ųjų pradžioj Vilniun dėstyti. Vežasi nemažai patarimų, kaip paprastai. Ir beveik ezopine kalba parašytų. Jam patartina pasaugoti savo pakaušį, nes minioj gal ir lauks mūsų besispardantis poeta.

— Ačiū Jums už pokalbį. Tikimės, kad spaudos darbuotojai, lietuviškoji visuomenė, susijusi su lietuviškojo žodžio tarnyba bei sargyba, pasinaudos Jūsų mintimis.

Kalbėjosi –
kun. Kazimieras J. Ambrasas

Vilniaus trijulė – NIJOLĖ PENIKAITĖ, ALFONSAS SENIŪNAS ir PETRAS GARŠVA koncertuoja Kultūros židinyje Niujorke 1994.XII.4.
Nuotr. Vyt. Maželio

Atsiųsta paminėti

LITUANUS, trimėnesinis meno ir mokslo žurnalas anglų kalba, vol. 40, nr. 4, 1994 m. Žiema; 104 psl. ir viršeliai; red. J. Kučėnas ir A. Tamulis; prenumerata $15 bibliotekoms ir kt. institucijoms; kitiems $10 metams. Adresas: 6621 S. Troy St., Chicago, Il. 60629, USA.

SOCIOLINGVISTIKA IR KALBOS KULTŪRA. Straipsnių rinkinys, išleistas "Gimtosios kalbos" Vilniuje 1994 m., 128 psl. Rinkinį sudarė Laima Grumadienė, Rūta Marcinkevičienė, redagavo – Aleksas Girdenis (ats. red.), Inga Mataitytė, Aldonas Pupkis, Bonifacas Stundžia, Rita Urnėžiūtė. Šis Lietuvių kalbos draugijos leidinys yra iš serijos "Gimtoji kalba" (Z. Sierakausko g. 15, 2600 Vilnius).

GYVENIMO CIKLAI, Irena Lukoševičienė, 40 psl. ir viršeliai. Straipsnių rinkinys 1994 Šeimos metų proga, skirtas autorės šeimai ir visoms kitoms šeimoms, kurių "įprasminimas galėtų padėti tvirtus pagrindus mūsų tautos dvasingumo ugdymui išeivijoje ir Lietuvoje" (Autorė). Išleido PLB valdyba, Vilnius – Torontas 1994. Viršelis V. Čuplinsko, rinko ir maketavo "Dienovidžio" leidykla, spausdino "Danaitis Associates Inc." Toronte. Tiražas ir kaina nepažymėti.

Malda

Į maldą sudėsiu
Išeinantį laiką,
Gyvenimą savo,
Trapumą lemties.
Nereikia pavėsių –
Menki jie ir baikštūs
Prieš amžiną kelią,
Gyvybę žolės.

Malda pakylėja
Virš skurdo, virš vargo,
Virš skausmo minutės,
Tuščios vienumos,
Virš mūsų gyvenimo,
Lopyto, margo,
Palaimina būtį
Pilnatvės, tylos.

Nedužk, gyvenime

Nesudužk, gyvenime,
Maldauju,
Degi kančioje
Ir laimės spindesy,
Sušvytėk kasdien
Atradimu iš naujo –
Nepakeičiamas
Žemelėje esi.

Neišeik, gyvenime,
Prašysiu, –
Takuose šešėliai
Vis labiau ilgės,
Šimtąkart
Pavargusi pražysiu,
Išdalinus
Šilumą širdies.

Neužgesk, gyvenime,
Su saule,
Vėjo gūsy
Žvakele švieti,
Nepražysim mes,
Mylės kiti pasaulį
Ir maldaus
Nedužt tavęs kiti . . .

Likimas

O lapų kritimas,
Pritilę miškai,
Pievų rūkas,
Voratinkliai draikos,
Krinta saulės
Prigesę lašai,
Nesugrįžta
Atodūsiais laikas.

Metų saulė
Po vėju graži, –
Ji pušynų viršūnėm
Nutolo.
Tiktai savąją dalią –
Likimą neši,
Nesugrįžtantį
Metų atolu.

Valerija Vilčinskienė,
Lietuva

Kuršėnų kaimo kapela koncertuoja Kultūros židinyje Niujorke 1994.XII.4 **Nuotr. Vyt. Maželio**

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Veteranė sol. Aldona Stempužienė, mezzo-sopranas, vis dar dirba dėstytoja Klivlando muzikos mokykloje Music School Settlement, įsijungdama ir į koncertus. Ten 1994 m. spalio 23 d. ji surengė Dievo Motinos lietuvių parapijos choro koncertą ir jį pati pradėjo L. Cherubinio klasikinės operos "Demofonte" arija, septyniomis Manuelio DeFalla ispanų liaudies dainomis, Jono Švedo daina "Prisijaukinsiu sakalą", Juozo Tallat-Kelpšos — "Ne margi sakalėliai", Vlado Jakubėno — "Plaukia antelė", Juozo Gruodžio — "Aguonėlės", Felikso Bajoro — "Užaugo berželis" ir "Vai teka bėga vakarinė žvaigždelė". Muzikės Ritos Kliorienės vadovaujamas Dievo Motinos parapijos choras šiam koncertui buvo paruošęs naują lietuvių kompozitorių Vlado Daukšos, Vytauto Juozapaičio, Alfonso Mikulskio, Stasio Šimkaus, Jono Tamulionio dainų programą. Chorui talkino solistai Virginija Bruožytė-Muliolienė ir Edis Kijauskas.

Vincas Kazokas, poetas, žurnalistas, ilgametis Australijos LB savaitraščio "Mūsų pastogė" redaktorius, gimė 1919 m. sausio 15 d. Mečiūnuose, dabartiniame Lazdijų rajone, o mirė Sidnyje 1984 m. spalio 30 d. Pernai gimtinėje buvo paminėta deimantinė jo gimimo sukaktis ir prisimintas mirties dešimtmetis. Iškilmėje dalyvavo tada Lietuvoje viešėjusi velionies našlė dr. Genovaitė Budreikaitė-Kazokienė, sesuo Elena, brolis Ignas, Lietuvos rašytojų sąjungos sekr. Valentinas Sventickas, rašytojas Raimundas Kašauskas, mokslo dienų bičiulis Albertas Dilys. Prie gimtinės namo Mečiūnuose buvo atidengta memorialinė lenta, V. Kazoko eilėraščius skaitė Lietuvos muzikos akademijos studentai, pasinaudodami išeivijoje išleistais rinkiniais "Sapnų pėdomis", "Ugnis ir žodis". Prisiminimais apie velionies vaikystę bei jaunystę dalijosi jo sesuo Elena ir brolis Ignas. Minėjimo dalyviai Kapčiamiesčio kapinėse padėjo gėlių ant velionies kapo, vidurinėje mokykloje susipažino su jo atminimui steigiamo muziejaus rodiniais. Ant Baltosios Ančios kranto jie pasodino keletą ąžuoliukų poeto ir žurnalisto V. Kazoko atminimui.

Malonia staigmena lankytojams tapo 1994 m. lapkričio 25 d. Radvilų rūmuose Vilniuje atidaryta meno istorikės dr. Genovaitės Budreikaitės-Kazokienės iš Australijos atvežto ir Lietuvai dovanoto "Kazokynės" rinkinio darbų paroda. Pirmąją šio rinkinio dalį sudarė 235 Australijos lietuvių dailininkų kūriniai, antrąją — pačios Australijos, N. Zelandijos, N. Gvinėjos bei kitų Ramiojo vandenyno salų čiabuvių gyventojų 550 tautodailės darbų. "Mūsų pastogės" pranešimu, pirmojon rinkinio dalin įvairaus žanro kūriniais buvo įjungti Australijos lietuvių dailininkai Jonas Abromas, Jonas Balsaitis, Juozas Baukus (Banks), Sigitas Gabrys, Adolfas Jankus, Vytas Kapočiūnas, Rimas Keraitis, Danguolė Keraitytė, Leeka Kriaučevičiūtė, Eva Kubbos (Kubosaitė), Vladas Meškėnas, Bronė Mockūnienė, Ieva Pocienė, Vaclovas Ratas, Faustas Sadauskas, Henrikas Šalkauskas, Algirdas Šimkūnas, Leonas Urbonas, Adomas Vingis, Linas Vaičiulevičius, Birutė Westenberg, Aldona Zakarauskaitė ir kiti. Tokia sąrašo užbaiga įtaigoja, kad jis galbūt dar nėra pilnas. Rinkinys turi net 70 abstraktinės tapybos atstovo L. Urbono darbų. Ramiojo vandenyno salų čiabuviams antrojoje rinkinio dalyje atstovauja jų deivės ir dievai, darbo įrankiai, ginklai, kriauklės bei jų papuošalai. Genovaitė Kazokienė, pensijon pasitraukusi dantų gydytoja, dar darbo metais pradėjo dailės studijas Sidnio universitete. Jas 1975 m. baigė bakalauro laipsniu, magistro laipsnį 1984 m. gavo už analitinę studiją "M. K. Čiurlionio gyvenimas ir kūryba", PLB kultūros tarybos konkurse laimėjusią pirmąją premiją. Tasmanijos universitete Hobarte ji yra apgynusi doktorato disertaciją "Lietuvių dailininkų Australijoje kūryba ir veikla 1950-90". Po savo vyro poeto ir žurnalisto Vinco Kazoko mirties ji įsteigė dvi Genovaitės ir Vinco Kazokų premijas po tūkstantį dolerių. Jos paskiriamos už geriausius kūrinius kas antri metai rengiamų Australijos lietuvių dienų parodose.

Keturiolikametė Jurgita Žiūraitė, gyvenanti Prienuose, gali išaugti žymiausia Lietuvos smuikininke. Ji jau tris kartus tapo kompozitoriaus Balio Dvariono jaunųjų instrumentalistų konkurso laureate. Muzikų rėmimo fondo pastangomis dabar jai už 1.200 JAV dolerių nupirktas ir įteiktas geras smuikas, kurį išrinko Muzikos akademijos specialistai su smuikininke prof. Kornelija Kalinauskaite-Fledžinskiene. J. Žiūraitė ruošiasi studijoms M. K. Čiurlionio meno mokykloje Vilniuje.

Laurynas Ivinskis (1810-1881), pirmųjų lietuviškų kalendorių leidėjas, mirė ir yra palaidotas Kuršėnuose, dabartiniame Šiaulių rajone. Prieš penkerius metus kraštotyrininkės mokytojos S. Lukienės iniciatyva metinę L. Ivinskio premiją geriausiam kalendoriui įsteigė Pavenčių cukraus gamykla. Premijos įteikimo iškilmės kasmet pradedamos prie L. Ivinskio kapo Kuršėnų miesto kapinėse. Jos tęsiamos mokytojos S. Lukienės su kraštotyrininkais surengtoj sparčiai augančio kalendorių rinkinio parodoj. Jame jau yra apie 700 kalendorių, išleistų ne tik Lietuvoje, bet ir Mauritanijoje, Kinijoje, Zambijoje, N. Zelandijoje bei kitose plačiojo pasaulio šalyse. Seniausias šio rinkinio kalendorius yra išleistas Lietuvoje 1911 m. Rinkinys turi ir L. Ivinskio kalendorių titulinių lapų kopijas. Tradicinė jo vardo 1994 m. premija įteikta "Valstiečių laikraščio" žurnalistui Leonui Juršai, paruošusiam geriausiu pripažintą "Valstiečių kalendorių", išleistą 55.000 egzempliorių tiražu.

Lietuvai daug nusipelniusio talentingo skulptoriaus Juozo Zikaro (1881-1944) mirties penkiasdešimtmetis paminėtas jo kūrinių parodomis Panevėžio dailės galerijoje ir Kauno M. K. Čiurlionio dailės muziejuje. Spėjama, kad įtakos jo ankstyvai mirčiai turėjo trijų sūnų pasitraukimas į Vakarus. Kaune liko tik jo dukra Alytė Zakaraitė-Misiurevičienė, dabar prižiūrinti tėvo palikimą jo gyventame ir su "Žilvičio" įmonės talkininkais jau atnaujintame name. Jo sodelyje ant aukšto skardžio yra pastatytas skulptorės Danutės Danytės iškaltas Juozo Zikaro biustas. Du velionies sūnūs, įsikūrę JAV prie Niujorko, jau mirė: Vaidutis — 1990 m. vasario 17 d., Vainutis — 1993 m. sausio 22 d. Pastarasis Woodhavene turėjo sutelkęs daug savo tėvo darbų bei jų nuotraukų. Dabar šį palikimą saugo Vainučio našlė Aldona Mikulskytė-Zikarienė. Amžinybėn iškeliavo ir trečiasis sūnus Teisutis, miręs Australijoje 1991 m. gegužės 10 d. Jis žengė tėvo pramintais takais, 1939-44 m. baigęs Kauno meno mokyklą ir tapęs skulptoriumi. Panevėžio dailės galerijoje atidaryta paroda buvo skirta abiem Zikaram — tėvui Juozui ir sūnui Teisučiui, kurio Australijoje sukurti darbai beveik negirdėti Lietuvoje.

M. K. Čiurlionio muziejuje kauniečiams surengta paroda buvo skirta tik skulptūros klasiku laikomo Juozo Zikaro muziejaus fonduose sutelktam kūrybiniam palikimui. Skulptorius Teisutis šion tėvo parodon nebuvo įjungtas. Į jos atidarymą atvyko Lietuvos prez. Algirdas Brazauskas. Jam studentavimo metais teko nuomoti kambarį Zikarų name, susipažinti su jo aplinka. Parodoje buvo daug nuotraukų, įamžinusių "Laisvės" paminklo atstatymą ir išsaugotos statulos sugrįžimą Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelin. Visi prisiminė ten okupacijos metais jos laukusius J. Zikaro sukurtus dr. Jono Basanavičiaus, dr. Vinco Kudirkos, Simono Daukanto biustus, ranka pridengtomis akimis į tolį žvelgiančią "Knygnešio" skulptūrą. Kauno rajono savanorių rinktinė J. Zikaro "Laisvės" paminklo statulą jau pasirinko simboliniu uniformos ženklu. A. Zikaraitę jie paskelbė savo rinktinės garbės nare, pažadėdami pagalbą jos tėvo atminimui įamžinti. Petrašiūnų kapinėse aplankyto Juozo Zikaro kapo antkapiu yra tapusi jo sukurta skulptūra "Sielvartas". Lietuvos prez. A. Brazauskas ragino kauniečius sutvarkyti Juozo Zikaro name esantį jo palikimą ir jį paskelbti M. K. Čiurlionio muziejaus skyriumi. Esą kauniečiams bus gėda, jeigu tai padarys juos pralenkęs Vilniaus dailės muziejus.

V. Kst.

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414
Anapilyje telefonas: (905) 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.
SKYRIUS ANAPILYJE: sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind.	5.25%
180-364 d. term. ind.	6.00%
1 metų term. indėlius	6.25%
2 metų term. indėlius	7.00%
3 metų term. indėlius	7.25%
4 metų term. indėlius	7.50%
5 metų term. indėlius	7.75%
1 metų GIC-mėn.palūk.	7.00%
1 metų GIC-met. palūk.	7.25%
2 metų GIC-met. palūk.	8.00%
3 metų GIC-met. palūk.	8.25%
4 metų GIC-met. palūk.	8.50%
5 metų GIC-met. palūk.	8.75%
RRSP, RRIF ir OHOSP	3.75%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	7.25%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	8.00%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	8.25%
RRSP ir RRIF-4 m. term. ind.	8.50%
RRSP ir RRIF-5 m. term. ind.	8.75%
Taupomąją sąskaitą	3.50%
Kasd. pal. taupymo sąsk.	4.00%
Kasd. pal. čekių sąsk. iki	1.75%
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.	3.00%

IMA UŽ:

Asmenines paskolas nuo	8.50%
Sutarties paskolas nuo	8.50%
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	9.00%
2 metų	9.50%
3 metų	10.00%
Su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ir 3 metų	7.00%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki $15,000 ir narių gyvybę iki $2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI per 56 milijonus dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

BVL ELECTRICAL ENGINEERING

Licence E-2392

Taisau senas ir įvedu naujas:
• ELEKTROS INSTALIACIJAS • VĖSINIMO SISTEMAS
Taisau visų rūšių
• ŠALDYTUVUS • SKALBIMO MAŠINAS • ELEKTRINES PLYTELES
• DŽIOVINTUVUS • KITUS BUITINIUS ĮRENGIMUS
Skambinti **Vytui tel. 200-8960** arba **236-9071**, Toronte.
Greitas – sąžiningas – pigus patarnavimas. Visi darbai garantuoti pagal susitarimą.

BALTIC CONSTRUCTION

Remontas ir nauja statyba gyvenamųjų namų, parduotuvių, restoranų, įstaigų ir vasarnamių
• staliaus darbai • vidaus sienų įdėjimas • dažymas • elektros įvedimai • vandentiekio sistemos įvedimas • stogai • įvairūs cemento darbai • kiemų sutvarkymas • prieplaukos • garažai • tvoros • židiniai • virtuvės, vonios remontas ir apdaila • rūsių įrengimas • šildymo ir vėsinimo sistemų įvedimas • plytelių įdėjimas • pataisymai ir pritaikymai pagal invalidų ir senelių poreikius • nuosavybių priežiūra. • **18 metų patirtis** • **Nemokamas įkainavimas** • **Speciali kaina rudens ir žiemos laikotarpiui. Skambinti Pauliui Stanevičiui tel. (416) 604-1871 Toronte.**

DRAUDA

"ALL THE CHOICE IN THE WORLD"

MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)
Tel. 416-251-4864, 416-251-4025, 416-251-4824
Namų: 905-277-0814
2334 Lakeshore Boulevard West, antras aukštas
Toronto, Ontario M8V 1B6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 35 METŲ PATIRTIS • ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Countrywide WESTSIDE REALTY INC.

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informacijų, prašau man paskambinti. Pri žadu mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė

2323 Bloor St. West nr. 218, Toronto, Ontario M6S 4W1
(Windermere – Bloor kampas)
Tel. (416) 767-9000 Fax (416) 767-0382

DRAUDA

Gyvybės – verslo – namų – automobilių – sveikatos – kelionių – pensijų (RRSP, RRIF)
Greitas ir tikslus patarnavimas. Skambinkite
JUOZUI EIMIUI RAMUI
tel. 239-7733
namų 766-5857 FAX 234-5187
CHOLKAN INSURANCE BROKERS LIMITED
3836 BLOOR ST. W., ETOBICOKE, ONTARIO M9B 1L1
Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

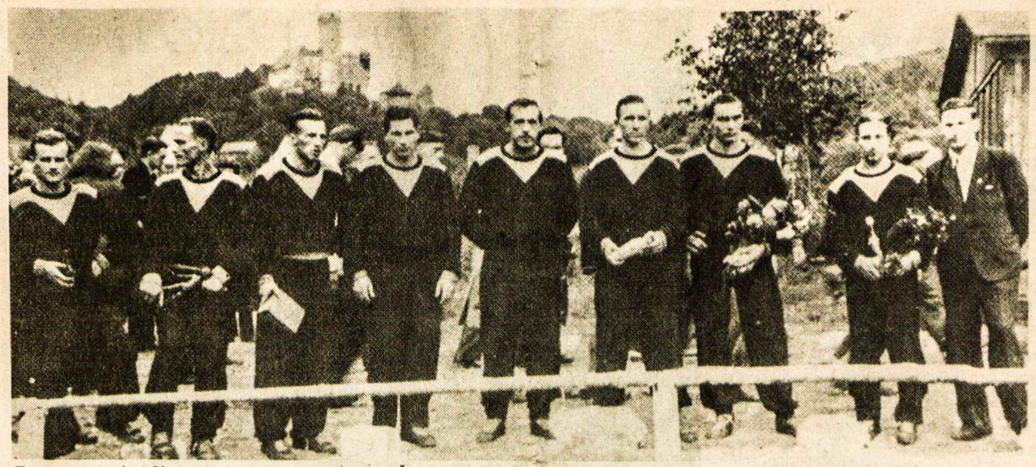

Reprezentacinė lietuvių krepšinio rinktinė "Šarūnas" 1947 m. Kemptene, Vokietijoje. Ji savo egzistencijos laikotarpyje nebuvo pralaimėjusi nė vienų rungtynių. Keleta šių vyrų jau iškeliavę amžinybėn. Likusieji, buvę šaunūs sportininkai, vis dar domisi lietuvių krepšinio raida. Iš kairės: Mamertas Duliūnas (miręs 1994 m. Toronte), V. Norkus, Alf. Andrulis, St. Mackevičius, Adolfas Andrulis (miręs 1981 m. Niujorke), R. Bagdonas, Z. Varkala, A. Norkus ir komandos vadovas Ed. Vengianskas

SPORTAS

Redaguoja SIGITAS KRAŠAUSKAS.
32 Pasadena Gardens, Toronto, Ontario, M6S 4R5.
telefonas (416) 766-5367

T.V.

Didžiosios slidinėjimo varžybos

Penktųjų pasaulio lietuvių sporto žaidynių (PLSŽ) organizacinio komiteto nutarimu ir pavedimu pranešame, kad V-jų PLSŽ-nių kalnų (alpinistinio) slidinėjimo varžybos įvyks 1995 m. vasario 23 - 24 d.d., ketvirtadienį ir penktadienį, Blue Mountain Ski Resort, Collingwood'e, Ontario, Kanadoje, apie 160 km. į šiaurę nuo Toronto, Ont. Tel. 705 445-0231, faksas 705 444-5619.

Varžybas vykdo Š. Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjunga (ŠALFASS-ga). Techniską pravedimą atlieka ŠALFASS-gos slidinėjimo komitetas, talkininkaujant Toronto lietuvių sporto klubams.

Programoje - slalomas ir didysis slalomas šiose klasėse: a) jaunių 18 m. ir jaunesnių, b) vyrų 19-34 m. imtinai, c) vyrų senjorų 35-49 m. imtinai, d) vyrų veteranų 50 m. ir vyresnių, e) mergaičių 18 m. ir jaunesnių, f) moterų 19-34 m. imtinai, g) moterų senjorių 35 m. ir vyresnių. Klasifikacija - pagal dalyvio amžių varžybų dieną. Dalyvauti kviečiami lietuvių kilmės slidinėtojai iš visų pasaulio kraštų. Dlyvių skaičius neapribojamas. Registracija atliekama iki 1995 m. vasario 10 d. imtinai pas varžybų vadovą, ŠALFASS-gos slidinėjimo komiteto pirmininką Rimą Kuliavą, pasiunčiant dalyvio reg. lapą adresu: Rimas Kuliavas, 297 Kennedy Ave., Toronto, Ont., M6P 3C4, Canada. Tel. 416 766-2996, faksas 416 760-9843. Papildomi ryšiai: Audrius Šileika, ŠALFASS-gos centro valdybos pirm., 150 Colbeck St., Toronto, Ont., M6S 1V7, Canada. Tel. 416 767-6520, faksas 416 760-9848. Vytenis Čiurlionis, ŠALFASS-gos slidinėjimo k-to vice-pirm., 19755 Upper Terrace Drive, Euclid, OH 44117, USA. Tel. 216 481-1525, faksas 216 943-4483. Pastaba: užjūrio dalyviams patartina registraciją atlikti iki 1995 m. vasario 1 d. imtinai.

Tvarkaraštis: didysis slalomas - vasario 23 d., ketvirtadienį, 10 val. ryto. Slalomas - vasario 24 d., penktadienį, 10 val. ryto. Registracija - ketvirtadienį ir penktadienį, nuo 8.30 iki 9.30 val. ryto. *Starto mokestis* - $10. (Kandos dol.) už rungtį. Slalomas ir didysis slalomas laikomi kaip atskiros rungtys. Mokestis sumokamas vietoje. Nesiųskite paštu. *Keltuvo bilietai* - $20. asmeniui vienai dienai (Kanados doleriais). *Treningas* - Treniravimosi trasa bus paruošta pirmadienį, antradienį ir trečiadienį, vasario 20, 21 ir 22 d.d. Treniravimosi sesija tęsis 2 valandas. *Dovanos* - PLSŽ-nių medaliai bus įteikti pirmos, antros ir trečios vietos laimėtojams visose rungtyse ir klasėse. Specialiais medaliais bus apdovanoti absoliutūs slalomo ir didžiojo slalomo laimėtojai nepaisant amžiaus.

Du (2) nusileidimai bus vykdomi kiekvienai rungčiai visose klasėse. Abiejų nusileidimų laikų suma nusprendžia laimėtojus kiekvienoje rungtyje. Pavėluotą registraciją neatidėliojant praneškite rengėjams telefonu ar faksu. Rimo Kuliavo telefonas nuo vasario 19 iki 25 imtinai, bus 705 429-5779, vakarais ar rytais. Dėl sniego sąlygų po vasario 18 d. skambinkite taip pat Rimui Kuliavui, arba tiesiai Blue Mountain Ski Resort tel. 705 445-0231 bet kuriuo laiku.

Atvykstantieji lėktuvais, kurie nori, kad būtų sutikti Toronto orauostyje ir aprūpinti transportacija bei kitokiomis paslaugomis, privalo gerokai iš anksto pranešti rengėjams: atvykimo datą ir laiką, oro linijos pavadinimą, skrydžio numerį ir atvykstančiųjų skaičių.

"Oficialius dalyvio registracijos lapus" privalo užpildyti ir pasirašyti visi dalyviai. Pageidautina, kad suprantantieji angliškai užpildytų anglų kalba.

Viešbučiai: a) Blue Mountain Inn, Collingwood, Ont., tel. 705 445-0231, faksas 705 444-5619. Kainos: $89 nakčiai nuo sekmadienio iki ketvirtadienio imtinai, $114 nakčiai penktadienį ir šeštadienį, 10% nuolaida už 5 naktis, 15% nuolaida už 7 naktis. Šis viešbutis yra visai prie varžybų trasų ir jis bus oficiali varžybų buveinė; b) The Beaconglow, Collingwood, Ont. tel. 705 445-1674, faksas 705 445-7176. Kainos: nuo $54 iki $89 nakčiai. Yra apie 2 km nuo varžybų trasų; c) Mermaid Motel and Cottage Court, Wasaga Beach, Ont., tel. 705 429-3643. Kainos: nuo $39 iki $49 nakčiai. Apie 20 km nuo varžybų trasų. Pastabos: Aukščiau paminėtų viešbučių kainos yra kanadietiškais doleriais, dviem asmenim. 15% mokestis turi būti pridėtas prie viešbučių kainų. Svarbu: Norint užsitikrinti kambarius, patartina rezervacijas atlikti iki 1995 m. sausio 15 d.

Lietuvos ir kitų užjūrio kraštų sporto institucijos, ŠALFASS-gos sporto klubai ir pavieniai slidinėjimo puoselėtojai prašomi kuo plačiau paskleisti šias informacijas ir paskatinti slidinėtojus.

ŠALFASS-gos slidinėjimo komitetas ir centro valdyba

"Lietuvos sportas" tampa dienraščiu

Vienintelis sporto laikraštis "Lietuvos sportas", leidžiamas Vilniuje, nuo 1995 m. pradžios tampa dienraščiu. Jis išeis 5 kartus per savaitę (išskyrus sekmadienį ir pirmadienį). Jame kartais pateikiama informacijų ir apie išeivijos sportą. Vyr. redaktorius Bronius Čekanauskas, pavaduotojas Aleksandras Krukauskas. Kol kas nepasakoma, kokia prenumeratos kaina oro paštu į užsienius? Naujas redakcijos adresas: "Lietuvos sportas", Odminių g-vė nr. 3, 2600 Vilnius, Lithuania. **Sig. K.**

Dalis torontiškių, dalyvavusių IV-se PLS žaidynėse – slidinėjimo varžybose 1991 m. Kaukaze Elbruso kalnuose. Iš kairės: Jonas Jonaitis, Audra Stukaitė, dviejų aukso medalių laimėtoja, Liana Šipelytė, bronzos medalio laimėtoja, Vitas Šipelis, Rimas Kuliavas, slidininkų ir ledo ritulininkų vadovas, ir Mykolas Šileika. Artėja V-sios PLSŽ, kurių slidinėjimo varžybos vyks 1995 m. vasario 23-24 d.d. Kanadoje, Collingwoode. Laukiame šio neeilinio įvykio, kuriame matysime iš Lietuvos ir net tolimosios Australijos lietuvius slidininkus

Šeimos gydytojas,
dr. Aleksandras Spudas
šiuo metu priima naujus pacientus.
1448 Lawrence Avenue East, Suite 210,
(prie Victoria Park Avenue)
Victoria Terrace Medical Centre, North York, Ont. M4A 2V6
Tel. 416 751-0082

Lietuva kvalifikavosi krepšinyje

KAZYS BARONAS, Vokietija

Stebėjau televizijoje draugiškas Lietuvos-Vokietijos vyrų krepšinio pirmenybes, prieidamas vienos išvados: mūsų penketukui trūksta vadovaujančios rankos! O ja yra tik Šarūnas Marčiulionis ir Arvydas Sabonis. Be jų, pridėjus R. Kurtinaitį, Chomičių, Karnišovą, Krapiką, Einikį – jau galima galvoti apie Europos meisterio vardą. Pirmenybės įvyks Graikijoje, 1995 m. birželio 21—liepos 2 d.d.

Vykstant Ispanijos ir Europos klubinėms pirmenybėms Madrido "Real" klubas neišleidžia Arvydo ir Rimo į tarpvalstybines rungtynes, nes lietuviai yra nepamainomi žaidėjai, ypač Sabonis, kiekvienose rungtynėse įmesdamas taškų (Joe Arlauckas neprisipažįsta esąs lietuvių kilmės).

Rašydamas šias eilutes, dar negavau Lietuvos spaudos, tad turiu pasinaudoti vokiška televizija ir vokiškais laikraščiais bei telegramų agentūrų pranešimais rasdamas, kad Lietuva jau kvalifikavosi Europos pirmenybėms, paskutinėse rungtynėse laimėdama prieš Latviją 94:91 (53:39), o Estija toje pačioje "B" grupėje pralaimėjo Slovėnijai 71:84. Tokiu būdu šalia pirmenybių rengėjo Graikijos ir Europos meisterio Vokietijos, Europos pirmenybėse dalyvaus šios valstybės: Lietuva, Slovėnija, Kroatija, Švedija, Rusija, Suomija, Ispanija, Izraelis, Prancūzija, Italija. Kaip minėjau, su savo geriausiais žaidėjais lietuviai yra rimti varžovai į meisterio vardą (taip rašo vokiečiai), nors šalia gintarų krašto minima Kroatija, Rusija, Ispanija.

* * *

Daug netikėtumų įvyko Europos futbolo pirmenybių kvalifikacinėse rungtynėse. Ir vėl turiu naudoti vokišką žiniasklaidą, nes vilniškė spauda pasiekia tik po kelių savaičių. Tad galiu pranešti tik "sausą" Lietuvos rinktinės rungtynių pasekmę: mūsiškiai prie 15 tūkst. žiūrovų Maribore įveikė Slovėniją 2:1. Vokiečiai rašė, kad slovėnai 55 min. įkirto pirmą įvartį, bet Arminas Sukristovas 64 min. pasekmę išlygino, o Žuta 87 min. pasiekė Lietuvai laimėjimą.

Po šių rungtynių ketvirtoje grupėje pirmauja Kroatija su 9 tšk. prieš Lietuvą 6 tšk., Italiją 4 tšk. (pasaulio vicemeisteris!), Ukrainą 4 tšk. ir Estiją 0 tšk. Latvija laimėjo tik vienas rungtynes prieš Lichtenšteiną pasekme 1:0.

Be abejonės, didelis klaustukas yra Vokietija. Lapkričio 16 d. ji žaidė Tiranoje, laimėdama prieš futbolo nykštuką 2:1. Nepatenkinti yra futbolo sirgaliai treneriu, nes paskutinę sekundę albanai galėjo pasekmę išlyginti. Tik virpstas išgelbėjo vokiečius. Po draugiškų rungtynių su Vengrija, pasibaigusių lygiomis–0:0, tai buvo antras silpnas vokiečių rinktinės pasirodymas.

O kaip mūsų Valdas Ivanauskas? Paskutinėse rungtynėse prieš Miuncheno 1860 klubą jis sėdėjo ant atsarginių žaidėjų suoliuko, bet 76 min. Hamburgo treneris silpnai žaidžiantį brazilą Zaratę pakeitė lietuviu. Per trumpą laiką Valdas daug ko neparodė. Tačiau teisėjų akys visuomet yra atkreiptos į lietuvį, nes Vokietijos aukščiausioje lygoje Valdas yra pažįstamas kaip "kieto" žaidimo atstovas. Dažnai prasilenkia su taisyklėm, ir gauna raudoną teisėjo kortelę. Radau dar vieną lietuvių kilmės žaidėją Kidno "Fortūnos" klube. Jo pavardė Raudžiuvait-Radžiuvaitis, o Bochumo klube vicepirmininko pareigas eina Horst Krištopaitis.

Skautų veikla

• Alė ir Herbertas Stepaičiai "Rambyno" ir "Šatrijos" tuntų veiklai paaukojo $50. Skautiškas ačiū.

• DLK Mindaugo skautų draugovė, vadovaujama sk. v.v.sl. M. Slapšio, globėjo s. dr. A. Dailydės ir svečio VS pav. v.s. R. Otto, gruodžio 27-28 d. iškylavo kanadiečių skautų stovyklavietėje prie Auroros.

• Nuo 1995 m. sausio 1 d. "Rambyno" tuntininko pareigas pradėjo eiti s. M. Rusinas. Buvęs tuntininkas v.s. A. Senkus sausio 9 d. išvyko į Lietuvą dirbti Kraft Foods bendrovėje finansų direktoriaus pareigoms. "Rambyno" tunto vadovai ir visi skautai linki geriausios sėkmės įsikurti Kaune. **M.**

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:

5.25% už 90 dienų term. indėlius	
6.00% už 6 mėnesių term. indėlius	
6.25% už 1 m. term. indėlius	
7.00% už 2 m. term. indėlius	
7.25% už 3 m. term. indėlius	
7.50% už 4 m. term. indėlius	
7.75% už 5 m. term. indėlius	
7.00% už 1 m. GIC mėn. palūk.	
7.25% už 1 m. GIC invest. pažym.	
8.00% už 2 m. GIC invest. pažym.	
8.25% už 3 m. GIC invest. pažym.	
8.50 už 4 m. GIC invest. pažym.	
8.75% už 5 m. GIC invest. pažym.	
3.75% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	
7.25% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	
8.00% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	
8.25% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
8.50% už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.	
8.75% už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.	
3.75% už OHOSP (variable rate)	
3.50% už taupymo sąsk. (gyvybės drauda)	
4.00% kasd. pal čekių sąsk. virš 10.000	
3.00% už Amerikos dol.kasd.pal.sąsk. (US dol.Sav.Acc.).	

IMA:

už asmenines paskolas nuo	7.75%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	8.00%
2 metų	9.00%
3 metų	9.25%
4 metų	9.50%
5 metų (fixed rate)	9.75%
su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ar 3 metų (variable rate)	7.00%

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

Nuošimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje.

AKTYVAI per 100 milijonų dolerių

MasterCard ***Kredito kortelė***

*Nemokama narių gyvybės drauda (taupymo sąsk.) pagal santaupų dydį iki **$2,000** ir asmeninių paskolų drauda iki **$30.000.** Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionės čekių (traveler's cheques) patarnavimas.*

*Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams iš kitų kraštų (The Co-operators & Blue Cross). Nekilnojamo turto paskolų (mortgage) drauda (Credit Union Insurance Services). Persiunčiame pinigus (Wire Transfer) į **LIETUVĄ** ir į kitus kraštus.*

KASOS VALANDOS:
• **Pirmad., antrad. ir trečiad. nuo 9 v.r.-3.30 v.p.p.**
• **Ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r.-8 v.v.**
• **Šeštadieniais nuo 9 v.r.-1 v.p.p.**

BŪSTINĖ: Lietuvių namai –, 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonas 416 532-1149

"SAMOGITIA" **Knygų rišykla "SAMOGITIA"**
meniškai įriša knygas bei žurnalus.
A. Plenys
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8. Tel.(905) 625-2412

SPAUSTUVĖ PRINTING NET
Atliekame visus paruošimo ir spausdinimo darbus..
Prieinamos kainos, aukšta kokybė.
TEL. (416) 252-6741
66 Mimico Ave. Toronto Ont.
Savininkas Jurgis Kuliešius

LEDAS REFRIGERATION AIR CONDITIONING & HEATING

Taisau ir įvedu
• Centrines šildymo ir A/C sistemas • Skalbimo mašinas, džiovintuvus
• Oro drėkintuvus (Humidifiers) • Indų plovimo mašinas, viryklas
• Šaldymo sistemas, šaldytuvus
Atlieku dujų, vandentiekio (plumbing), elektros darbus.
Skambinti R. Jareckui
tel. 416-370-3539Toronte
(Nemokamai atvažiuoju įkainoti).

SOLD
COLDWELL BANKER
RESIDENTIAL REAL ESTATE
Expect the best.

DAIVA DALINDA, BBA,
Broker Tel. (416) 231-5000
Amerikos didžiausia namų pardavimo įstaiga plečiasi Kanadoje!
Islington-Kingsway Realty Inc.
Prezidentė, turinti 14 metų patyrimą, jums sąžiningai patarnaus.
Nemokamas namo įvertinimas.
2908 Bloor Street West,
Etobicoke, Ontario M8X 1B6 FAX (416) 233-2713

MEDELIS CONSULTING

1407 Sarcee St., Oshawa, Ont. L1G 4N2
Tel. 1-905-434-1847 FAX 1-905-728-5745
ALGIS ar STEFA MEDELIAI
Visos paslaugos atsikviečiant jūsų gimines iš Lietuvos. Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienius. Reikalui esant atvažiuojame į namus.

KELIONĖS Į LIETUVĄ

visuomet geriausiomis kainomis per Amsterdamą, Berlyną, Frankfurtą, Helsinkį, Kopenhagą, Londoną, Paryžių, Prahą, Varšuvą arba per kitus jūsų pageidaujamus miestus ir įvairias oro linijas. Didelis pasirinkimas. *Labai greitai parvežam viešnagei jūsų gimines iš Lietuvos.*

KELIONĖS Į VISUS KITUS KRAŠTUS.
TEIRAUKITĖS APIE ĮVAIRIUS BILIETŲ IŠPARDAVIMUS.
Dėl smulkesnės informacijos kreipkitės trečiadieniais nuo 11 v.r. iki 5 v.p.p. į Algį Medelį asmeniškai arba kasdien nuo 9.30 v.r. iki 6 v.v. į Mariją (angliškai, rusiškai arba lenkiškai).

UNITY TRAVEL, 1558 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 1A4
Tel. 416-538-6570 ALGIS
FAX 416-538-9657 MEDELIS

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

gas. Britų Kolumbijoje minimalus valandinis darbo užmokestis buvo pakeltas nuo 6 dolerių iki 7, Ontario provincijoje – nuo 6,70 iki 6,85 dolerių. Nedarbo draudos įmokos, gerokai šoktelėjusios 1994 m., dabar yra užšaldytos.

Prasidėjusi Meksikos pezo krizė atnešė ir Kanados dolerio vertės kritimą, vienu metu pasiekusi 71,18 JAV cento. Kanados bankas, pradėjęs supirkinėti kanadiškus dolerius, buvo priverstas padidinti investicinių paskolų palūkanas. Tai atnešė namams pirkti mortgičiais vadinamų paskolų pabrangimą. Skaudžiausiai buvo paliestos Kanados vyriausybės ir provincinių vyriausybiu biudžetinių deficitų skolos.

Ontario finansų ministeris Floyd Laughren nusiskundė, kad jo 1994 m. biudžetui užbaigti deficitą vėl teks padidinti duagiau kaip ketvirtadaliu bilijono dolerių. Nuo 1975 m. Kanados vyriausybė stengėsi mažinti metinių deficitų skolas. Tame laikotarpyje apie 90% pasidarytos skolos atnešė jos palūkanų padidėjimas ir tik 10% tiesioginis biudžetinių išlaidų padidinimas. Kanados finansų ministeriui P. Martinui, ruošiančiam savo antrąjį biudžetą, tai yra didelis galvosūkis. Mat dabar jau trečdalis visų metinių biudžetų išlaidų tenka deficitų atneštos skolos palūkanoms.

Vien tik valdžios išlaidų apkarpymu finansų ministeris P. Martinas neįstengs 1996-97 biudžetinių metų užbaigti su pažadėtu 25 bilijonų dolerių deficitu. Tokiam planui įgyvendinti reikės gerokai didesnio pajamų mokesčio kanadiečiams. Galimas dalykas, dėl to ir buvo paskelbti papildomi Kanados parlamento rinkimai trijose apylinkėse, kai jų būtų užtekę vienoje. Juk automobilio nelaimėje žuvo tik vienos apylinkės atstovas. Matyt, rinkiminiame vajuje norima susipažinti ir su kanadiečių nuotaikomis, liečiančiomis pajamų mokesčio padidinimą.

Jau esame rašę, kad vietinėje spaudoje Kanada laikoma viena geriausių gyventi šalių pasaulyje. "Canadian Press" agentūros atstovas Chris Morris turbūt yra kitokios nuomonės. Remdamasis Pasaulio banko 1993 m. duomenimis dienraščio "The Toronto Star" 1994 m. gruodžio 29 d. laidoje jis paskelbė turtingiausių pasaulio šalių sąrašą. Joms nustatyti buvo panaudotos JAV doleriais tų šalių apyvartos pajamos, padalytos visiems gyventojams. Pirmoje vietoje yra Šveicarija ($36.410 vienam gyventojui), II – Liuksemburgas ($35.850), III – Japonija ($31.450), IV – Danija ($26.510), V – Norvegija ($26.340), VI – Švedija ($24.830), VII – JAV ($24.750), VIII – Islandija ($23.620), IX – Vokietija ($23.560), X – Kuwaitas ($23.350), XI – Olandija ($20.710), XII – Kanada ($20.670). Taip atrodo "Canadian Press" vardu paskelbtas statistika grįstas sąrašas, kurio autorius yra Chris Morris.

V. Kst.

Įvairios žinios

Korporacija "Jūra" buvo įsteigta 1938 m. Vytauto Didžiojo universitete. Jos tikslas buvo ugdyti narių meilę jūrai ir mokyti jūrininkystės pagrindus bei skatinti vandens sportą. Buvęs šios korporacijos pirmininkas Los Angeles gyvenąs Algirdas Gustaitis, Lietuvon nuvykęs paragino studentus atkurti korporaciją "Jūra". Steigiamasis susirinkimas įvyko 1993 m. liepos 21 d. Kaip skelbia "Kauno diena", visi 1938-1940 m. korporantai arba jų artimieji kviečiami pristatyti korporacijai savo prisiminimus.

Vilniaus mieste kuriasi naujas Pilaitės gyvenamasis rajonas, kuriame turėtų gyventi apie 70000 žmonių. Gyventojų daugėja, bet paramos iš miesto rajonas negauna. Susiorganizavusi pagalbos tarnyba prašo aukų, nes kalbamame rajone kuriasi daugiausia vyresnio amžiaus žmonės, reikalingi šalpos. Rašyti: J. Gricienė, Įsrūties g. 16-23, Vilnius 2003, Lietuva.

Jungtinis baltiečių komitetas Vašingtone jau daugelį metų atidžiai seka JAV-bių užsienio politiką. Jo atstovai 1994 m. gruodžio 21 d. buvo priimti Baltuosiuose rūmuose ir turėjo dvi valandas trukusį pasikalbėjimą su Nicholas Burns, JAV Saugumo tarybos patarėju prezidentui, neseniai grįžusiu iš Maskvos kartu su JAV viceprezidentu Al Gore. Pasikalbėjime paaiškėjo, kad daug dėmesio skiriama Baltijos kraštų įjungimui į ŠAS (NATO) organizaciją. Pasisakyta prieš įtakų sferas. Dėl Karaliaučiaus srities buvo atsakyta, kad 1991, kai kūrėsi Rusija, JAV ją pripažino dabartinėse sienose, o Sovietų S-gos nebėra. Taigi – klausimas pasidaręs painus. Lietuviams šiame susitikime atstovavo dr. J. Genys, L. Kojelis ir A. Banionytė.

ALTos Inf.

Kanklininkių mokytojos (iš kairės) Ž. JANELIŪNIENĖ, D. ČIČINSKIENĖ ir D. RADTKE prie "užburto medžio", kurio "paslaptis" vaidindami įdomiai atidengė Toronto Maironio mokyklos mokiniai savo Kalėdų eglutės metu 1994 m. gruodžio 17 d. Prisikėlimo parapijos salėje

Nuotr. G. Paulionienės

Skaitytojai pasisako

LAUKIAMI RAŠINIAI

Skaitydama "Tėviškės žiburius", dažnai užtinku gražių, aiškių, žmogaus gyvenimui reikšmingų kun. K. Ambraso rašinių. Ten dėstomos mintys ne tik suvirpina širdį, bet verčia ir pamąstyti, kas veda į gėrį, į geresnį, šviesesnį gyvenimą.

Tikimės ir laukiame daugiau tokių į gėrį skatinančių kun. K. Ambraso rašinių.

Emilija Barisienė, Windsor, Ont.

PARAMA SPAUDAI

Man rodos, kad paskutiniu laiku nesu apmokėjęs prenumeratos, nors laikraštį turbūt gaunu kaip "exchange" už "T. žiburiams" siunčiamą "Į laisvę" žurnalą. Tačiau jaučiu, kad bent retkarčiais reikia jūsų laikraščiui ir mano asmeninės paramos. Tad siunčiu 50 dol. nedidelę auką.

Juozas Baužys, Orland Park, IL

POLITKALINIŲ BALSAS

Politkalinių ir tremtinių atstovavimas seime – labai opi problema. Ji deramai neišspręsta. Iš čia ir konfliktas. O spręsti ją turėtų visos dešiniosios jėgos.

Mums reikia pasimokyti iš estų ir latvių, kurių protas praktiškesnis negu mūsų. Jie nušalino nuo dalyvavimo rinkimuose maždaug pusę gyventojų, t.y. beveik visus rusakalbius; kitaip vėl būtų atsidūrę rusiškos meškos glėby. Tuo būdu jie izoliavo komunistines, okupacines jėgas. Palaipsniui jie rusus perauklės ir suteiks jiems rinkimų teises. Viso to išdavoje Estijoj ir Latvijoj nesunkiai laimėjo dešinieji.

Mes komunistinių jėgų nesugebėjom izoliuoti. Iš čia visos mūsų nesėkmės, pralaimėjimai. O reikėjo bent pamėginti. Rusakalbių ir lenkų mes izoliuoti negalėjom, nes jų (ačiū partizanams) tik 20% gyventojų. Tad reikėjo išmėginti kitą būdą. Pagal A. Damušio apskaičiavimus, Lietuva neteko daugiau kaip milijono gyventojų. Tai – geriausia tautos dalis. Ji guli po velėna ir balsuoti negali, o tie, kurie padėjo jiems atsigulti po velėna, gauna padidintas pensijas, puikiai jaučiasi ir balsuoja. Kaip jie ir jų atžalos bei šalininkai balsuoja, visi puikiai žinom. Ketvirtadalis rinkėjų net balsavo už sovietinės armijos dalinių palikimą Lietuvoj . . . Balsavimo lygiava mums pražūtinga. Ar nevertėjo po 1991 m. pučo, pasinaudojus dideliu tautos palikimu, priimti rinkimų reformą? Jos esmė: politkaliniai ir tremtiniai atstovauja seime ne tik sau, bet ir milijonui žuvusių (ketvirtadaliui tautos), tad jie seime turi teisę turėti vieną ketvirtį atstovų vietų. Tuos deputatus jie išsirenka patys iš savo tarpo. Tokia reforma iš esmės pakeistų jėgų santykį seime. Įvyktų tautos susitaikymas. Apie tokios reformos galimybę, manau, verta pagalvoti ateity, kai tam bus sąlygos.

Algimantas Lelešius,
Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Kazlų Rūdos skyriaus pirmininkas

AČIŪ GERADARIAMS

Esu Gerojo Ganytojo vienuolijos narė, gyvenu ir darbuojuosi Prancūzijoje, kur esu atskirta nuo savo tautiečių. Gaunu, kad ir nereguliariai, "Tėviškės žiburius", kurie jungia mane su lietuviais pasaulyje. Dėkoju už tai geradariams ir meldžiu Viešpatį jiems palaimos.

Sesuo Marie Louis de Gonzague,
Marseille, France

TORONTO ONT

Milijoninio tiražo savaitraštis "Time" dvigubame numeryje (1994 m. gruodžio 26 — 1995 m. sausio 2 d.) paskelbė Šv. Tėvą Joną-Paulių II žymiausiu 1994 metų žmogumi ir išspausdino daug medžiagos apie jo gyvenimą bei darbus. Tarp įdėtų nuotraukų yra Lietuvos Kryžių kalno didelės apimties vaizdas, kurio viduryje matyti Jonas-Paulius II su kardinolu V. Sladkevičiumi ir kitais palydovais.

Jūratė Vyliūtė, muzikologė, Lietuvoje parašiusi ir išleidusi keletą knygų apie dainininkus, kaip "Mūsų žodis" 1994 m. lapkričio 19 d. laidoje praneša, leidyklai jau yra įteikusi naują tokio žanro knygą "Slava Vaclova Žiemelytė". Šios laikraščio laidos švietimo ir kultūros puslapyje rašoma apie knygos autorę ir solistę S. Žiemelytę straipsnyje "Iš Skuodo į Kanadą", pailiustruotame nuotrauka — dainininkė Anapilio sodyboje. Jame gana plačiai paliesta Žiemelių šeima, gražiai įvertintas tėvas ūkininkas Jonas Žiemelis, Skuodo gimnazijos įsteigėjo kan. Prano Žadeikio bendradarbis ir rėmėjas. 1993 m. gimnazija šventė 75 metų sukaktį. Ta proga buvo pagerbtas solistės Žiemelytės tėvas, miręs 1943 m. ir palaidotas Narvydžiuose, kur jo kapą mokiniai ligi šiolei puošia gėlėmis. Straipsnio autorė skaitytojus plačiau supažindina su sol. S. Žiemelytės nueitu gyvenimo keliu ir pasiektais dainavimo rezultatais. **Inf.**

Nori susirašinėti

Amerikos lietuvaitė (JAV pilietė) norėtų susirašinėti anglų ar lietuvių kalba su 55 metų ar kiek vyresniu vyru. Rašyti: Julija, P. O. Box 210-312, Woodhaven, N.Y. 11421, USA.

ŠYPSENOS

Apsisaugo

— Kodėl gydytojas užsimauna pirštines prieš operaciją?

— Kad nepaliktų pirštų nuospaudų. Jos galėtų išduoti.

Registruota masažo terapeutė
Ramona Girdauskaitė, B.Sc., R.M.T.
20 High Park Blvd., Toronte.
Gydomasis masažas ("Craniosacral Therapy")
Priima pacientus pagal susitarimą
Telefonas 416 536-5437
Su gydytojo nurodymu dauguma privačių sveikatos draudos bendrovių (extended health care benefits) gydomąjį masažą padengia pilnai ar iš dalies.

Dantų gydytoja
Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.
1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW)
Mississauga, Ontario L5G 3H7 **Tel.: (905) 271-7171**
Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais
1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7
(Priešais Lietuvių namus) **Tel.: 416-530-1070**

Dantų gydytojai
Dr. J. E. BIRGIOLAS, D.D.S.
Dr. S. DUBICKAS, D.D.S.
Dr. R. KARKA, D.D.S. M.S. Dip. Orth.
(Orthodontist)
2373 Bloor Street West (Prie Jane St.) Telefonas **763-5677**

Advokatas
VICTOR E. RUDINSKAS,
B. Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A.
15 John St., Suite 2
Weston, Ontario M9N 1J2
(arti Lawrence ir Weston Rd.)
Tel. 240-0594 (24 valandas)
FAX 248-5922

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS B.A. M.L.S. LL.B.
perėmė a.a.advokato **Algio Puterio**
bylas ir testamentus
1579 Bloor St. West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Įstaigos telefonas **(416) 532-3443**

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.
2 Jane St., Suite 500
(Bloor ir Jane gatvių kampas)
Toronto, Ontario M6S 4W3
Tel. (416) 762-7393
Fax (416) 763-0674
Atstovybės Lietuvoje naujas adresas: Goštauto 4-78
(kitoje Neries upės pusėje nuo "Lietuvos" viešbučio)
Vilnius
Tel. (3702) 61 71 62
Fax (3702) 22 63 68

Sutton GROUP

Jei galvojate pirkti ar parduoti namą, jūs būtinai turite sužinoti **"21 svarbų patarimą"**, nes tai jums sutaupytų **tūkstančius dolerių.** Norėdami išvengti tolimesnių klaidų, prašome kreiptis dėl nemokamos "21 patarimo programos" pas namų pardavimo patarėją ir agentą
RAIMUNDĄ PACEVIČIŲ.
Dėl informacijos skambinti tel. **416 762-4200** Toronte, **905 896-3333** Mississaugoje, **905 524-3899** Hamiltone.

Juozas (Joseph) NORKUS
Re/max West įstaigoje ilgiausiai dirbantis agentas.
#1 KANADOJE
Daugiau kaip 10 metų turintis pardavimo bei daugiau kaip 20 metų statybos ir remonto patirtį.
Mielai atsakysiu į namų pirkimo, pardavimo ar remonto klausimus.
RE/MAX West Realty Inc.
1678 Bloor St. West
Toronto, Ont. M6P 1A9
Skambinti bet kuriuo metu
įstaigos tel. 416 769-1616
namų 416 532-5893
Nemokamas namų įvertinimas

DRESHER
DRAUDA
Visi draudos patarnavimai. Lietuvių kalba patarnauja V. Drešeris ir Rima (Petkutė) Drešerienė.
Nekilnojamas turtas
Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse. Kreiptis į Valterį ar Rick Drešerius
Nekilnojamo turto įkainojimas
– mortgičių
– mokesčių
– turto ir kt.
Kreiptis į Rick Drešerį
3830B Bloor St. West, Etobicoke, Ontario M9B 1K8
Tel. 416-233-3334, 416-231-2661
FAX 416-233-0285
Darbo valandos: 9 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 9 v.r. – 5 v.p.p.
Narys "Better Business" biuro

AUDRA travel & CRUISES CORPORATION
Vienintelis Kanadoje lietuviškas kelionių biuras kviečia keliauti kartu!
Kelionės į Lietuvą!
Geriausios kainos, patogiausi lėktuvai. Skrydis per Amsterdamą **$999.** Skambinkite nedelsdami!
Kelionės Kaunan į vieną pusę.
Kaina $630 (kan.)
Kelionės į šiltus kraštus
su pilnu išlaikymu: CUBA VARADERO
"Sun & Fun Club" 7 naktys **$548;** 14 naktų **$789.**
Kelionės laivais
San Juan įskaitant kelionę lėktuvu **$998**
7 naktys, COZUMEL – **$1098.**
Telefonas 416 533-8443
FAX 416 533-6279
1605 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 1A6, Canada
Kelionių verslo registracijos nr. 2559030 (retail), nr. 2475066 (wholesale)

GINTARAS EXPRESS
GINTARAS EXPRESS
1968 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 3K9
(Prie High Park požeminės stoties).
Tel. (416) 604-4400, FAX (416) 604-9748.
Siuntiniai laivu:
1 kubinė pėda ..... **$7.00** plius $14 pristatymas
arba
1 kg ..... **$1.20** plius $14 pristatymas
Siuntiniai lėktuvu:
1 kg ..... **$5.50** plius $14 pristatymas
Siuntiniai priimami bet kokiame įpakavime. Ir laivu, ir lėktuvu siuntiniai išsiunčiami kas antrą savaitę.
$ $ $ $ $ $ $ $
Greitas pinigų pervedimas.
US arba Kanados doleriai:
4% plius $14 – pristatymas.
Pigiausiomis kainomis persiunčiami automobiliai ir kiti stambūs kroviniai į Baltijos šalis.
Greitas ir saugus pristatymas.

Visi Jūsų siuntiniai, siunčiami per **GINTARAS EXPRESS nemuituojami.** Siūlome Jums šventines gėlių puokštes bei paruoštus maisto siuntinius iš Kanados ir Vakarų Europos šalių produktų.
Kelionės į Lietuvą ir iš Lietuvos: nuo $1050
Mūsų darbo valandos: 10 v.r. – 7 v.v. (pirmadieniais-penktadieniais); 10 v.r. – 4 v.p.p. (šeštadieniais).
Mūsų atstovai: Kitcheneryje, Waterloo, Guelph, Cambridge Lolita arba Armandas, tel. 519-571-9422; Hamiltone: Alfredas Zorkus, tel. 905-522-9966; Londone: Jonas Naruševičius, tel. 519-657-1751; Delhi: Pranas, Teresė Pargauskai, tel. 519 468-2163; **MONTREALYJE: Žaklina, Maris Kemzane, tel. 514 637-9495.**
NAUJOS PASLAUGOS: atliekame įvairius vidaus ir lauko namų remonto darbus – sienų statymo (drywall), elektros, vandentiekio, keramikinių plytelių klojimo, dažymo, stogų ir lietvamzdžių dengimo. Taip pat statome priestatus, verandas, įrengiame vonias ir pirtis.

Patarnavimas - greitas ir tikslus!
V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376
Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS*
*GYVYBĖS * KOMERCINĖ *
DRAUDA - INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3
416 762-4232 FAX 416 762-5588

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Praeitais metais mūsų parapijoje buvo pakrikštyta 14 kūdikių, Pirmąją Komuniją priėmė 15 vaikučių, Sutvirtinimo sakramentą priėmė 9 jaunuoliai, Santuokos sakramentą priėmė 4 poros ir palaidota 40 mirusiųjų.

— Sausio 15, sekmadienį, mūsų šventovėje bus iškilmingai paminėta tragiškoji Sausio tryliktoji. 11 v.r. Mišiose kviečiame dalyvauti visas lietuviškas organizacijas su savo vėliavomis.

— Henriko Adomonio rūpesčiu jau greit bus pasirašyta sutartis dėl parapijos keltuvo įrengimo. Pramatoma keltuvo kaina su įrengimu – apie $95,000.00. Todėl jau dabar skelbiame parapijos keltuvo vajų.

— Mūsų parapijos šventė šiais metais bus rugsėjo 24, sekmadienį.

— Drabužių siuntą į Lietuvą buvusiems Sibiro tremtiniams organizuoja KLK moterų draugijos mūsų parapijos skyrius. Jei kas turėtų geroje būklėje atliekamų drabužių, prašome pristatyti draugijos narėms sekmadieniais parapijos salėn.

— Suvalkų krašto lietuvių išeivijos sambūris prašo tikinčiuosius paremti Punsko šventovės remonto vajų. Aukoms atidaryta sąskaita. Prisikėlimo parapijos bankelyje – "Punsko bažnyčios remontui" nr. 165026.17.

— Adomo Jakšto spaustuvei dar reikia gausios tikinčiųjų paramos. Skatiname parapijiečius remti šį svarbų projektą ir aukas aukoti per parapiją.

— Mišios sausio 15, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Aleksandrą Valeškienę, 11 v.r. už parapiją; Wasagoje 2 v.p.p. už Vitkų šeimą.

Lietuvių Namų žinios

— Sekmadienio popietėje, sausio 8 d., dalyvavo 200 asmenų. Svečių knygoje pasirašė Romualdas Jablonskis iš Ukmergės. Pranešimus padarė ir svečius supažindino LN valdybos narys J. V. Šimkus.

— LN valdybos posėdis įvyks sausio 12 d., ketvirtadienį, 7.30 v.v.

— LN Moterų būrelio visuotinis susirinkimas įvyks sausio 15 d., 12.30 v.p.p. LN seklyčioje. Kviečiame visas nares dalyvauti.

— Sausio 22 d., sekmadienį, 2 v.p.p. Lietuvių namuose bus rodomas filmas "Partizaninis pasipriešinimas 1944-1953 metais Lietuvoje". Sekmadienio popiečių metu parduodami iš Lietuvos oro paštu gaunami dienraščiai.

— Norintieji išsinuomoti ar įsigyti lietuviškų vaizdajuosčių, skambinti tel. 762-5419 arba tel. 769-1266.

— Vasario 4 d. Toronto LN Mindaugo menėje įvyks "Tauro" klubo metinis pobūvis. Programą atliks vyrų choras "Aras", o šokiams gros "Good Time boys". Dėl bilietų kreiptis į J. V. Šimkų tel. 416 231-9425, W. Drešerį tel. 416 231-2661 arba sekmadienio popiečių laiku.

— "Lokio" svetainei reikalingas baro tarnautojas/a. Besidominčius šiuo darbu kviečiame prašymus paduoti į Lietuvių namų raštinę. Čia galima gauti išsamesnę informaciją apie darbo valandas, atlyginimą ir kitas sąlygas.

— Slaugos namams aukojo: $1000 Birutė Lukošienė a.a. Kosto Lukošiaus vienerių metų mirties prisiminimui, $50 – A. S. Pacevičius a.a. Vyt. Senkaus atminimui. Iš viso Slaugos namų fonde yra $1,011,147.98. Aukos priimamos Toronto ir Hamiltono kredito kooperatyvuose arba siųsti tiesiog: Labdaros fondas, Lietuvių slaugos namai, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ontario, M6P 1A6.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Praeitą sekmadienį per 10.15 v. Mišias giedojo "Volungės" choras, o per 11.30 v. giedojo Rimas Paulionis.

— Pasauliečių pranciškonų susirinkimas šį ketvirtadienį, sausio 12 d. po 10 v. Mišių. Tretininkų būreliui vadovauja J. Zakas, tel. 534-5654.

— Parapijos tarybos jaunimo sekcija, kuriai pirmininkauja Ina Sungailienė, tel. 614-7736, kviečia parapijos jaunuosius prisidėti prie "gerojo darbelio" – talkininkauti rengiant "audio" įrašus silpnaregiams. Visus galinčius prisidėti prašome atsiliepti.

— Katalikų Bendrijos liturginiame kalendoriuje šią savaitę vėl prasideda eilinis laikas. Rytais per 8 v. Mišias bus atnaujinti Šv. Rašto skaitinių aiškinimai, kuriuos rengia Julius Sasnauskas, OFM. Biblijos būreliai, vykę mūsų šventovėje Advento trečiadieniais, vėl vyks vasario mėnesį, jei atsiras norinčių juose dalyvauti.

— Mišios sausio 15, sekmandienį, 8.30 v.r. – už Vaclovą Domeiką ir šeimos mirusius; 9.20 v.r. – už Petrą Baltramiejūną; 10.15 v.r. – už Gintautą Berių (3 met.), Stasį Vaitiekūną, Luką Gatavecką (20 met.); 11.30 v.r. – už Sausio 13-ąją žuvusius Lietuvos laisvės gynėjus.

Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas praneša visiems nariams, kad kooperatyvas sėkmingai užbaigė finansinius metus ir 1994 m. gruodžio 31 d. prirašė visiems taupytojams 3% papildomų palūkanų į jų reguliarias taupymo sąskaitas. Nariams, mokėjusiems palūkanas už paskolas, grąžinta 3% sumokėtų palūkanų, kurios 1995 m. sausio 3-4 d.d. prirašytos į jų čekių sąskaitas.

Vedėjas

A.a. Jono Tamoliūno atminimui Teresė ir Vincas Urbaičiai iš Klivlando (JAV) "Tėviškės žiburiams" aukojo $55.

A.a. Albino Vanago vienerių metų mirties prisiminimui (sausio 25 d.) žmona Antosė Vanagienė ir šeima "Tėviškės žiburiams" aukojo $50.

A.a. Stasio Starkučio atminimui vietoje gėlių Dobilų šeima "Tėviškės žiburiams" aukojo $25.

A.a. Gintauto Beriaus-Beresnevičiaus 3 metų mirties prisiminimui žmona Daiva ir mama Bronė Beresnevičienė "Tėviškės žiburiams" aukojo $50.

Adomo Jakšto spaustuvei aukojo $300 F. V. Mockai.

Anapilio autoaikštės vajui aukojo $262.50 F. V. Mockai.

Anapilio parapijos keltuvo vajui aukojo $300 F. V. Mockai.

Šv. Jono lietuvių kapinėms aukojo: $200 – B. McKenny; $100 – J. Pacevičienė (a.a. dr. Stasio Pacevičiaus XV mirties metinių proga), Z. Rudvalienė (a.a. Jono Tamoliūno atminimui), I. Delkuvienė; $25 – K. Stryker (a.a. Jono Tamoliūno atminimui).

LIETUVĖ moteris ieško darbo. Galėtų prižiūrėti vaikus ar vyresnio amžiaus asmenis. Skambinti tel. 416 760-7181.

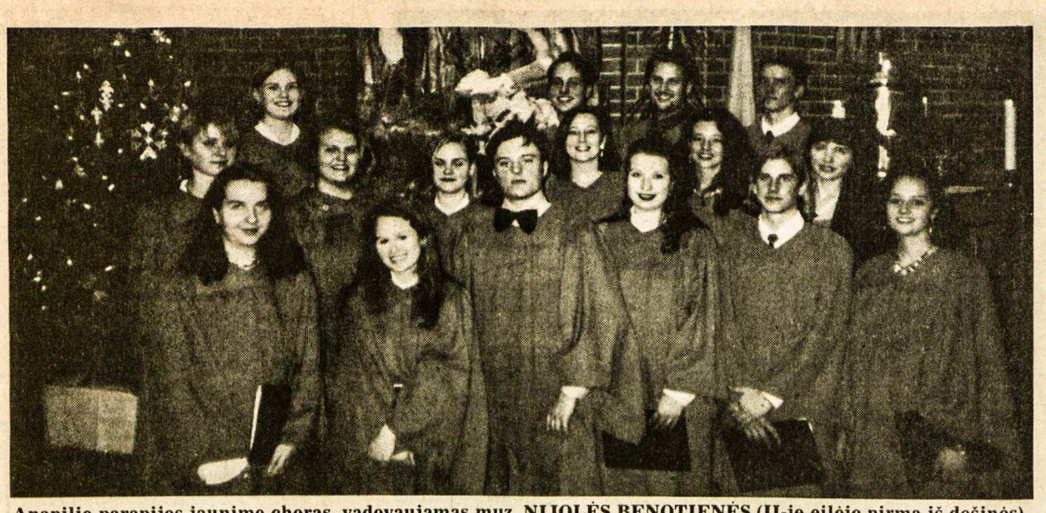

Anapilio parapijos jaunimo choras, vadovaujamas muz. NIJOLĖS BENOTIENĖS (II-je eilėje pirma iš dešinės), 1994 m. gruodžio 24, Kalėdų naktį, gražiai giedojo Lietuvos kankinių šventovėje Nuotr. G. Paulionienės

Medžiotojų ir žūklautojų klubas "TAURAS"
maloniai kviečia į TRADICINĮ METINĮ

BALIŲ

1995 m. vasario 4, šeštadienį, 6 val. vak., Toronto Lietuvių namuose
(1573 Bloor St.W.)

PROGRAMOJE: Toronto lietuvių vyrų choras "Aras".
Žvėrienos vakarienė su vynu. Šokiams gros "Good Time Boys".
*Įėjimas $20. Pakvietimai gaunami Lietuvių namų popietėse, pas J. Šimkų tel. **231-9425**, V. Drešerio draudos įstaigoje tel. **233-3334**, pas klubo narius ir prie įėjimo.*

Rengėjai

Toronto Maironio mokykloje pamokos prasidės sausio 14 d., 9 v.r. **Vedėja**

1991 m. sausio 13 d. minėjime, kuris įvyks Lietuvių namuose, sausio 15, sekmadienį, 2.30 v.p.p., meninę programą atliks Kauno teatro aktorė Dalia Jankauskaitė. Ji skaitys eiles iš Lietuvoje vaidinto spektaklio "Tėviškės langas". Spektaklis paruoštas pagal Justino Marcinkevičiaus, Jono Strelkūno ir tremtinių poetų eiles iš tremtinių antologijos "Benamiai". **V.K.**

"Lietuva ir išeivija–šiandien ir rytoj"–tai tema svarstyboms, kurios įvyks sausio 29, sekmadienį,2 v.p.p. Toronto Lietuvių namuose.

Kanados lietuvių muziejus rengia parodą apie lietuvius "DP" stovyklose. Turintieji ta tema nuotraukų ar eksponatų ir galintys paskolinti, prašomi susisiekti su vedėja (palikti įrašą) tel. 905 566-8755.

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos VIII-tojo jaunimo kongreso rengimo komitetas Kalėdų švenčių proga atsiuntė vienuolikos k-to narių pasirašytą sveikinimą ir padėką "Tėviškės žiburiams". Pridėtas ir naujai išrinktas pirmininkės adresas: Ariana Rastauskaitė, V. Obligado 2702-3B, Buenos Aires, 1428, Argentina, tel. 54-1-786-8321, faksas 54-1-786-2922.

Toronto pensininkų namuose "Vilnius Manor" 1994 metų Kūčių rengėjai susilaukė retesnių viešnių. Į šventą vakarą atsilankė: Ontario pilietybės ministerė E. Ziemba, pasveikinusi susirinkusius ir pasidžiaugusi ekonominio gyvenimo pagerėjimu; Hamiltono lietuvių teatro "Aukuras" vadovė rež. E. Dauguvietytė-Kudabienė, nuotaikingai kalbėjusi; torontiškio "Aitvaro" vadovė rež. A. Dargytė-Byszkiewicz, akt. M. Kalvaitienė ir buvusi Sibiro tremtinė D. Jankauskaitė-Anskienė.

Vakarą pradėjo klubo pirm. A. Sukauskas. Programoje dainavo L. Turūtaitės vadovaujamas choras ir dainos trijulė. Prisikėlimo parapijos klebonui kun. A. Simanavičiui, OFM, sukalbėjus maldą, visi dalinosi kalėdaičiais, valgė skanius V. Birštono paruoštus Kūčių valgius. **Br. St.**

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 533 - 7954

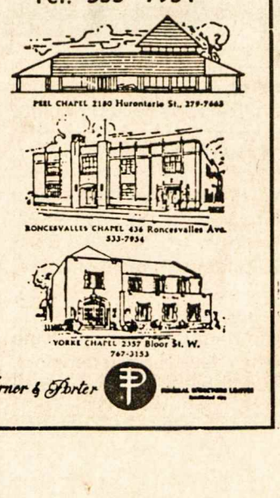

1991 metų sausio 13 dienos įvykių Lietuvoje MINĖJIMAS

1995 m. sausio 15, sekmadienį, 2.30 v.p.p.
Toronto Lietuvių namuose.

***Programoje** – dokumentinė vaizdajuostė, aiškinama tų įvykių dalyvio **Valdo Petrausko.** **Meninėje dalyje –** Kauno teatro aktorė **Dalia Jankauskaitė** skaitys Lietuvos poetų eiles.*

Visi kviečiami dalyvauti.
Rengia LN kultūros komisija

Aukos Tremtinių grįžimo fondui. Prieš Kalėdų šventes buvo gauta aukų tremtiniams paremti: $1,500 – Lietuvių kredito kooperatyvas "Parama"; $1,000 – St. Kuzmas, Maple, Ont.; $500 – St. Jakaitis; $100 – D. A. Bigauskas, West Hill, Ont., V. Dailydė, Kingston, Ont.; $60 – S. Vaivada; $50 – M. G. Valaičiai.

Per Kanados lietuvių katalikių moterų draugijos Lietuvos kankinių parapijos skyrių aukojo: $100 – Ad. Katelienė; $100 – prel. dr. Pr. Gaida, J. S. Sinkevičiai; $50 – O. V. Anskiai, M. Elijošius, O. Rimkus, J. J. Valiuliai; $20 J. R. Karasiejai $10 M. F. Timukai.

Pagalbos fondui *Vaiko tėviškės namai* $100 aukojo D. A. Bigauskas, West. Hill, Ont.

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkoja šių fondų globėja Kanadoje –

Kanados lietuvių katalikių moterų dr-jos centro valdyba

A.a. Jadvygos Varkavičienės atminimui pagerbti *Tremtinių grįžimo fondui* aukojo: $50 – E. Jonaitytė, Vair, Creemore, Ont.; $20 – V. O. Narušiai, J. Šileikienė; $15 – R. Miltenis; $10 – B. Jonaitienė, $10(US) – J. Grėbliauskas, St. Petersburg, Fla., J. Varkavičius, V. Gudaitis, A. Sagevičius.

Aukas rinko KLKM draugijos centro valdybos atstovė M. Povilaitienė.

Velionės vyrui Juliui Varkavičiui, visiems aukotojams ir rinkėjai nuoširdžiai dėkoja –

Kanados lietuvių katalikių moterų dr-jos centro valdyba

Pirmosios Lietuvos Nepriklausomybės kovų savanorio-kūrėjo **a.a. Liudo Vaštoko** šviesiam atminimui pagerbti *Tremtinių grįžimo fondui* aukojo: $50 – dr. S. ir dr. A. Kazlauskai, Oakville, Ont.; $25 – St. Vaštokas, K. Budrevičius; $20 – V. Skukauskas, T. V. Gražuliai, H. E. Stepaitis, E. ir dr. J. Čuplinskai, V. B. Biretos; $10 – G. Kaulienė, F. Mockus, E. Firavičienė, H. Sukauskas.

Benamių vaikų kaimo *Vaiko tėviškės namai* statybai aukojo: $50 –. G. H. Lapai; $20 – L. Balaišis; $10 – J. Staškevičius, V. Dubickas, Burlington, Ont., K. Barnikas, E. Firavičienė, St. Dargis.

Tėviškės žiburiams aukojo: $25 – T. E. Šiurna, $20 – A. Bumbulis.

Aukas rinko M. Povilaitienė ir A. Sungailienė. Velionies šeimai visiems aukotojams ir rinkėjoms nuoširdžiai dėkoja –

Kanados lietuvių katalikių moterų dr-jos centro valdyba

A.a. Valerijos Čuplinskienės atminimui pagerbti *Tremtinių grįžimo fondui* aukojo: $100 – L. Daunienė; $50 – dr. J. Sungaila, A. K. Ratavičiai, Otterville, Ont., dr. S. ir dr. A. Kazlauskai, Oakville, Ont., A. Zubrickas, St. Catharines, Ont.; $20 – K. B. Čepaičiai, K. D. Manglicai, dr. A. Matulionienė, R. L. Kuliavai, A. R. Kalendros, A. Kazilis, E. Senkuvienė, M. Tamulaitienė, D. G. Stonkai, V. B. Bireta, A. Ledienė, Č. dr. B. Joniai, H. I. Petkai, V. Šukiai, V. Kubilienė, St. R. Valickiai, A. Valienė, A. J. Judd, N. Liačas, dr. J. Rimšaitė, E. Sondienė, R. D. Sondos, V. Petrauskienė; $10 – V. Kecorienė, V. Balsienė, J. Kairienė, P. V. Dalindos, M. Povilaitienė, S. V. Aušrotai, J. Pacevičienė, G. Balčiūnienė.

"Tėviškės žiburiams" aukojo: $50 – dr. A. Dailydė, dr. P. O. Lukoševičiai; $25 – M. I Sungailos, P. R. Kurai; $20 – M. S. Putrimai, E. G. Kuchalskiai; $10 – B. Sapijonienė.

Aukas rinko M. Povilaitienė ir A. Sungailienė. Velionės šeimai, visiems aukotojams ir rinkėjoms nuoširdžiai dėkoja –

Kanados lietuvių katalikių moterų dr-jos centro valdyba

A.a. Algirdo Olio atminimui pagerbti *Tremtinių grįžimo fondui* aukojo: $20 – D. Baziliauskienė, I. L. Baziliauskai, E. A. Mačiulaitis, O. J. Kirvaičiai, J. B. Danaičiai, V. Turūta; $10 – B. P. Sapliai, P. Stauskas, V. Gudaitis, B. J. Sriubiškiai, J. S. Ilgūnai, A. V. Burkūnai.

Aukas rinko KLKM draugijos centro valdybos atstovė M. Povilaitienė. Velionies šeimai, visiems aukotojams ir rinkėjai nuoširdžiai dėkoja –

Kanados lietuvių katalikių moterų dr-jos centro valdyba

"TŽ" redakcijoje gautas angliškas laikraštis (pavadinimas nepažymėtas, tik data 1994. XII. 18), kuriame išspausdintas istoriko Jonathan'o Steinberg'o straipsnis apie Lietuvą: "Antisemitism without Jews". Jo autorius buvojęs Lietuvoje tris savaites ir skaitęs paskaitas apie žydų naikinimą. Didžiausios žudynės Rytų Europoje buvusios Kaune, kur lietuviai, vos įžengus vokiečių kariuomenei, sunaikino daug žydų. Antisemitizmas esąs labai jaučiamas ir dabar, ypač ryšium su Boriso Dekanidzės byla. Visur jaučiama baimė, nepasitikėjimas vieni kitais: "niekas niekam netiki". Net Landsbergis pokalbyje su autoriumi dvi valandas dėstęs apie netvarką Lietuvoje. Vyriausybė atrodanti kaip buvusios kompartijos centro komitetas. Buvę KGB pareigūnai dabar — įvairių sričių valdininkai. Lietuvoje nebesą vienybės.

Tokie lietuvius kaltinantys straipsniai vis pasirodo didžiojoje spaudoje. Deja, jie neprisideda prie lietuvių-žydų santykių gerinimo ir netiesiogiai kursto antisemitines nuotaikas.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

savaitraštis, didelio formato, 10 puslapių,
reguliari metinė prenumerata – $40.00,
rėmėjo – $50.00, garbės – $60.00
(JAV-se amerikietiškais)

Prašau siuntinėti "Tėviškės žiburius" ištisus metus šiam NAUJAM skaitytojui (metinė prenumerata $30.00)

Vardas, pavardė .....

Adresas .....

.....

.....

Siunčiu prenumeratą .....dol., auką ..... dol.

Laikraščio adresas:

"Tėviškės žiburiai"
2185 Stavebank Rd., Mississauga ,
Ontario, L5C 1T3, Canada

Norintiem susipažinti "Tėviškės žiburiai" siunčiami nemokamai keletą savaičių. Prašome pranešti tokių asmenų adresus. ***ADMINISTRACIJA***

MONTREAL QUE

Aušros Vartų parapija 1994 metais turėjo 3 vedybas, 11 krikštų; mirė 25 lietuviai. Parapija vis daugiau ir daugiau netenka gerų ir taurių parapijiečių.

Montrealio kardinolas sausio 8 d. katedroje atnašavo tradicines Mišias, skirtas įvairių tautybių Montrealio tikintiesiems. Mišių skaitinius pravedė dr. Jonas Mališka.

Naujųjų metų sutikimą surengė LK Mindaugo šaulių kuopa AV parapijos salėje. Į gražiai papuoštą salę prisirinko gana gausus dalyvių būrys. Geros vaišės, nuotaikinga Jono Šulmistro muzika išlaikė svečius jau ir šių metų pradžiai. Po dvyliktos dar buvo linksmintasi dvi-tris valandas.

Regina, Juozas ir Juozukas Piečaičiai Kalėdų atostogoms iš Kauno buvo atvykę į Montrealį. Tuo pat laiku Regina darbo reikalais lankėsi Toronte ir Kvebeko mieste.

A.a. Kristina Kalpokaitė, 49 m. amžiaus, mirė gruodžio 27 d. Po gedulinių Mišių Šv. Kazimiero šventovėje gruodžio 30 d. palaidota Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississauga, Ont. Liūdi tėvai ir kiti giminės. **B.S.**

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
Namai - Automobiliai - Prekyba - Atsakomybė
3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7
Tel. 514 722-3545 **FAX 514 722-3546**
JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B. *DONNA SVRAKA, A.I.B.*
PETRAS ADAMONIS, C.I.B. **Res. 514 256-53355**
Greitas ir tikslus patarnavimas. Pasiteiravimas neįpareigoja apsidrausti.

LITAS **MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA**
1475 DeSeve St., Montreal, Que. H4E 2A8
Tel. 514-766-5827; 514-766-5830
Skyrius: 3907A Rosemont Boulevard
VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI
AKTYVAS – virš $29,000,000 REZERVAS – virš 2 milijonų.

MOKA UŽ:

Certifikatus 1 m.	7.00%		
Certifikatus 2 m.	7.25%	Taupymo – special.	1.50%
Certifikatus 3 m.	7.50%	Taupymo – su gyv. dr.	1.25%
Term. indėlus:		Taupymo – kasdienines	1.50%
1 metų	6.00%	Einamos sąsk.	1.00%
180 d.- 364 d.	5.75%	RRIF – RRSP – 1 m. term.	6.75%
120 d. - 179 d.	5.25%	RRIF – RRSP – 2 m. term.	7.25%
60 d. - 119 d.	5.25%	RRIF – RRSP – 3 m. term.	7.50%
30 d. - 59 d.	4.25%	RRIF – RRSP – taup	3.00%

IMA UŽ:

Nekiln. turto:			
1 metų	9.25%	asmenines – nuo	9.50%
2 metų	9.50%		
3 metų	9.75%		

KASOS VALANDOS:

	1475 DeSeve	3907A Rosemont
Pirmadieniais	9.00- 3.00	10.00- 2.00
Antr., treč.	9.00- 3.00	——
Ketvirtadieniais	12.00- 8.00	3.00- 7.00
Penktadieniais	10.00- 6.00	2.00- 6.00

EUROPARCEL
APTARNAUJAME LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ
NAUJA VIETA – NAUJOS VALANDOS
TOKS PAT GERAS PATARNAVIMAS
Nuoširdžiausi linkėjimai mūsų klientams ir sėkmės 1994 metuose. Mes ir toliau su malonumu teiksime aukščiausios klasės patarnavimus bendruomenei. Todėl prašome naudotis mūsų bendrovės paslaugomis. Laukiame paskambinimo dėl siuntinių paėmimo iš jūsų namų. Pristatyti siuntinius galite trečiadieniais nuo 9 v.r. iki 7 v.v.

Siuntiniai pristatomi tiesiog į namus.
Nėra maksimumo svorio.
Minimumas 2 kg, arba $10.00.
Nauja kaina: $5.10 už kg

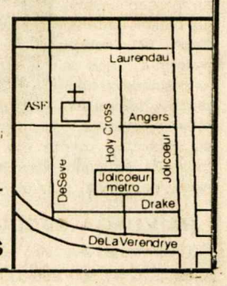

MONTREALYJE **1450 DE SEVE LASALLE, QUE.**
Naujas telefonas
937-9898
Vytas Gruodis Jr.
SKAMBINKITE INFORMACIJOS IR APTARNAVIMO REIKALAIS BET KADA - 7 DIENAS

ROYAL LEPAGE
Residential Real Estate Services
5110 Dundas Street West,
Etobicoke, Ontario M9A 1C2
Bus.: (416) 231-3000 (24 hr.)
Res.: (416) 231-4937
Fax (416) 231-6993

Teodoras (Ted) Stanulis

Ar galiu pirkti namą su 5% įmokėjimu? Kas moka "Land Transfer Tax" – pardavėjas ar pirkėjas? Šiais ir visais nekilnojamo turto klausimais kreiptis į **Teodorą Stanulį tel. 416 231-3000, namų tel. 416 231-4937, FAX 416 231-6993.** Sąžiningas patarnavimas.

EUROPEAN CATERING
Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 626-2099, fax (416) 626-4770 Toronte.

POPIEŽIAUS APSILANKYMAS KRYŽIŲ KALNE! Aukštos kokybės, dviejų su puse valandų ilgumo vaizdajuostę (VHS) pirmą kartą galite įsigyti pas mus. Taip pat dar turime anksčiau siūlytų *"Popiežiaus vizitas Kaune"* vaizdajuosčių. Vienos vaizdajuostės kaina – $25 (kan.) ir $5 už persiuntimą. Vaizdajuostes galima užsisakyti paštu: *International Historic Films, Inc., 3533 S. Archer Ave., Chicago, IL 60609, USA. Tel. 312-927-2900.* Vaizdajuostės bus siunčiamos iš mūsų sandėlio Windsor, Ontario, todėl nereikės mokėti muito bei kitų mokesčių. Mes priimame čekius (Kanados doleriais) bei VISA/MasterCard kredito korteles. Sav. Petras Bernotas.

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų naudą būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku. tel. 503-1687.

ATLIEKU staliaus, vidaus sienų (drywall), dažymo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas). Skambinti Algiui tel. 272-8323.

NAMŲ REMONTO BENDROVĖ
"PUNIA"
Atliekame visus lauko ir vidaus remonto darbus: •sienų •vandentiekio •elektros •keramikos plytelių •stiklo blokų •langų •dažymo ir kt. Įrengiame rūsius •vonias •pirtis •lauko verandas •įvažiavimo keliukus (driveways) iš susikabinusių (interlocking) plytų. Dengiame stogus. Skambinti Alvydui tel. 905-848-9628, 416-609-5108 (pager).